

V Міжнародної науково-методичної конференції
«Освітні вимірювання-2015.
Реформування зовнішнього незалежного оцінювання: методологія, модель, основні складові»
30 вересня - 2 Жовтня 2015, Одеса

Тези учасників конференції

Це видання стало можливим завдяки підтримці американського народу відповідно до Договору про співпрацю #121-A-13-00001 з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID чи Уряду США.

Зміст

ПРОБЛЕМА «ТРЕТЬОГО СЕРТИФІКАТУ», Авраменко О. В., Лупан І. В., Шевченко Н. Г.	7
ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ВЕБ-ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ, Андруховський А.Б.	9
РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Анісімов А. Ю, Ремез Н. Д.	11
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Анісімов А. Ю., Ремез Н. Д.	22
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МАТЕМАТИКІВ, Ачкан В.В.	24
ПОЄДНАННЯ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ ТА НАВЧАННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗНО, Бархаєв Ю. П.	25
ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗНО, Бахрушин В.Є.	27
ПРОБЛЕМИ СКЛАДНОСТІ ТЕСТІВ ЗНО З МАТЕМАТИКИ ТА ФІЗИКИ, Бахрушин В.Є.	28
МІЖНАРОДНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, Беззубова О. О.	30
ВСТАНОВЛЕННЯ КРИТЕРІАЛЬНОГО ПОРОГУ СКЛАВ/НЕ СКЛАВ НА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАННЯХ, Вакуленко Т. С.	32
ВИМІРИ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ: ГАРАНТІЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ЧИ ПЕРЕШКОДА УСПІХУ, Ващук О. П.	33
ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, Войтович О.П., Сергієнко В.П.	38
УДОСКОНАЛЕННЯ МОНІТОРИНГУ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ, Войтович І.С.	40
НИЗЬКА КВАЛІФІКАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ: ЦІНА ПОМИЛКИ, Врублевська О.В.	42
ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ У ФОРМАТІ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯК ПІДСУМОК ЗАВЕРШЕННЯ КОЖНОГО З ЕТАПІВ НАВЧАННЯ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ, Горбенко-Хвастунова М. М., Останкіна О. В.	44
НОВІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І ВІДБОРУ ЕКЗАМЕНАТОРІВ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ВІДКРИТОЇ ЧАСТИНИ ТЕСТУ ЗНО (З ДОСВІДУ РОБОТИ ЛЬВІВСЬКОГО	

РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ), Даньків Я.Я., Милянник А.І., Юрченко А.А.....	46
ПРОГРАМА СЕМІНАРУ-ТРЕНІНГУ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРАВИЛА АДМІНІСТРУВАННЯ МОНИТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ" В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, Дем'яненко О.О.	48
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ, Джурило А.П.	50
ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ, А.О. Дичко, І.С. Єремєєв	52
ЗОВНІШНЕ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОГРАМА, Жук Ю.О.....	54
ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗНО, Жумик Л.В.....	55
ПІДГОТОВКА ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З ФІЗИКИ: ПОГЛЯД УЧИТЕЛЯ, Засєкіна Т.М.	56
З ДОСВІДУ РОЗРОБКИ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ», Ізбаш С. С., Воронка М. І.....	58
УЧИТЕЛЬ & ТЕСТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ В МАСШТАБІ РЕГІОНУ, Кабан Л. В. ..	63
ТЕХНОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НВП ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ONLINE РЕЖИМІ, В. О. Киричук	65
АДАПТИВНИЙ МОНИТОРИНГ У ЛОКАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Ковальчук Г.О.....	68
НА ШЛЯХУ ДО СТВОРЕННЯ ЦІЛІСНИХ СИСТЕМ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА ДОКАЗОВО-ОРІЄНТОВАНОГО ОЦІНЮВАННЯ, Ковальчук Ю.О.	71
ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ ПОГЛИБЛЕНОГО РІВНЯ НА ЗНО З ЛІТЕРАТУРИ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ, Ковбасенко Ю. І.	73
НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ І МОНИТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, Ковтунець В. В.	75
СПЕЦИФІКА КОМП'ЮТИРОВАНИХ АДАПТИВНИХ ТЕСТІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ, Кожевникова А. В.	77
«СТАТИСТИЧНИЙ ЛІКНЕП» ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ: ЩО МОЖЕ ДАТИ ВЧИТЕЛЕВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Козленко О.Г.	79
ДВОРІВНЕВІ ТЕСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВІДБОРУ АБІТУРІЄНТІВ ІЗ ПРОФІЛЬНИМИ ЗНАННЯМИ, Колотій Л.П.	81

МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ, Кочерга Є.В.	82
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОБУДОВИ СИСТЕМИ МОНИТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ, Литвиновський Є.Ю., Михайлов В.М., Талан І.С.	84
ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ, РОЗВИТОК, Лісова Н. І.	86
МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПЕРЕДЖЕНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ У РІЗНИХ ГРУПАХ, Лісова Т.В.	88
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО У ЗАРУБІЖЖІ, Локшина О.І.	91
ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕСТІВ ЗНО У ВИМІРЮВАННІ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ, Ломакович С. В.	92
ВИМІРЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗНЗ, Лунячек В. Е., Лунячек Н. О.	94
АНАЛІЗ ВПЛИВУ СТРУКТУРИ ТЕСТУ ТА ХАРАКТЕРИСТИК СИСТЕМИ ВИМІРЮВАННЯ ЗНАНЬ НА ЯКІСТЬ ВІДБОРУ АБІТУРІЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТИМИ ЗНО, Любчик Л.М., Грінберг Г.Л.	95
МЕТОДИКА ОБЧИСЛЕННЯ ВАГОВИХ КОЕФІЦІЕНТІВ ПРИ ФОРМУВАННІ КОМПЛЕКСНОГО ПОКАЗНИКА ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТИМИ ЗНО, Сокол Є.І., Товажнянський Л.Л., Любчик Л.М.	97
ТЕСТ ЗАГАЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: НОВИЙ ПОГЛЯД НА СТАРУ ПРОБЛЕМУ, Ляшенко О.І.	99
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Макаренко О. Л.	101
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В АГРАРНИХ ВНЗ, Макодзей Л.І.	103
ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ: ВИКЛИКИ ТЕМИ, ОЦІНЮВАННЯ, МЕТОДИКИ, Мамчич І. П. ...	105
МІЖНАРОДНІ ЕКЗАМЕНИ З ОЦІНКИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, Маслова Т. Б.	106
ВИЗНАЧЕННЯ ПОРОГОВОГО БАЛУ ЗНО. ПЛЮСИ І ПРОПОЗИЦІЇ. З ДОСВІДУ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКСПЕРТНИХ ГРУП, Милянник А.І.	108
ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ЗОВНІШНІЙ ЧИННИК ЯКОСТІ ПРОЦЕДУР ЗНО, Мукомел Н.А.	109

ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ЗОВНІШНІЙ ЧИННИК ЯКОСТІ ПРОЦЕДУР ЗНО, Мукомел Н.А.....	119
СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ОДЕСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Трішин Ф.А., Мураховський В.Г.....	120
МІСЦЕ, РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ АНКЕТУВАННЯ У ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, Науменко С. О.....	122
СИНТАКСИЧНІ МОДЕЛІ УМОВ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМАТІ ЗНО, Омельчук С. А.	125
СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ІСПИТУ ЗНО З ФІЗИКИ, Работкіна О. В...	127
МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО, Раков С.А., Гудзинський В.Є., Костарев Д.Б.	128
ВИРІВНЮВАННЯ БАЛІВ ЗНО РІЗНИХ РОКІВ ТА АНАЛІЗ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕРЕРАХУВАННЯ У НОВУ ШКАЛУ ОЦІНЮВАННЯ, Раков С.А., Мазорчук М.С.....	130
ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, Рибченко Т.М.....	132
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАГІСТРАТУРИ З ОСВІТНИХ ВИМІРЮВАНЬ, Сергієнко В.П., Кухар Л.О.	134
ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ, ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Стрижак О.Є.	138
ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЯКОСТІ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ, Стучинська Н.В.	140
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ТЕСТУ ЗНО З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, Терещенко В. М.....	142
«ОСВІТОМЕТРІЯ (ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ)»: НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА З ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ, Тригуб І. І.	144
КОНТЕКСТНЕ ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЗНО, Тригуб І. А.	146
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ, Українська О.О.	147
ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ, Цуруль О. А.....	149
ТЕСТУВАННЯ РІЗНИХ СТАВОК: АНАЛІЗ ЗАВДАНЬ ТА ЇХНІХ ХАРАКТЕРИСТИК, Шаламов Р. В., Григорович О. В., Морщавка Ю. О.....	152

ПРО НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ СТВОРЕННЯ ЯКІСНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У СИСТЕМІ ЇХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ, Школьний О. В. 154

ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ МАГІСТЕРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, Халецька З. П., Яременко Л. І., Яременко Ю. В., Кендюхова А. А. 155

ПРОБЛЕМА «ТРЕТЬОГО СЕРТИФІКАТУ», Авраменко О. В., Лупан І. В., Шевченко Н. Г.

Кіровоградський педагогічний університет ім. В.Винниченка, Кіровоград
ovramenko@ukr.net, ilupan@kspu.kr.ua

За правилами вступу у 2015 році рейтинг абітурієнта формується за результатами не менше трьох сертифікатів, серед яких обов'язковим є сертифікат з української мови. Кожному сертифікату призначається певний ваговий коефіцієнт, що дає можливість визначити значущість кожної з дисциплін для подальшого навчання. На відміну від 2014 року список сертифікатів не припускає можливості вибору хоча б одного з них на розсуд абітурієнта або можливості вступати до університету за результатами ЗНО з української мови та тільки одного обов'язкового сертифікату. Такі новації у правилах вступу спричинили необхідність вивчення проблеми жорсткого вибору набору необхідних для вступу сертифікатів, яку можна назвати проблемою «третього сертифікату».

Так, у 2015 році університети стикнулися з вибором «третього сертифікату» на різних спеціальностях математичного, технічного та комп'ютерного спрямування. Якщо сертифікат з математики безперечно потрібен для таких спеціальностей, то у виборі «третього сертифікату» на однакових спеціальностях різними вишами обирались або фізика, або іноземна мова, або навіть історія України.

Для дослідження названої проблеми проаналізовано результати вступної кампанії 2014 року на прикладі п'яти вищих навчальних закладів, а саме: Вінницького, Кіровоградського, Полтавського, Сумського та Тернопільського педагогічних університетів на спеціальність 6.040201 «Математика», у рамках якого виконано кореляційно-регресійний аналіз зв'язку між середніми балами атестату та результатами ЗНО, аналіз даних ЗНО методами багатовимірного аналізу (кластерним, факторним та дискримінантним), а також аналіз відповідності результатів ЗНО результатам зимової сесії. За допомогою дискримінантного аналізу побудовано класифікаційні функції до кожного з п'яти університетів. Найвагомим виявився бал з математики, що є логічно виправданим. Другий за значущістю є середній бал атестата. Українська мова стоїть на третьому місці, а «третій сертифікат» посідає останнє місце. Цікаво, що під час кластерного аналізу на першому кроці були об'єднані математика та українська мова, як ті, що мають мінімальну відстань, на другому кроці приєднався «третій сертифікат», а на останньому кроці - бал атестата. Крім того кореляція результатів сесії з результатами «третього сертифікату» також виявилась слабкою. Отже, виявлено, що для успішного навчання на спеціальності 6.040201 Математика результати «третього сертифікату» є неістотними, а можливо навіть шкідливими, оскільки могли бути відсіяними здібніші до математики абітурієнти, які мали низький бал «третього сертифікату».

Очевидно, що для успішного навчання на спеціальності 6.040201 Математика потрібно знати мову викладання та шкільну програму з математики, тому для вступу достатньо успішних результатів ЗНО з математики та української мови.

Пропонуємо такі шляхи вирішення проблеми «третього сертифікату»:

- для окремих спеціальностей формувати рейтинг за результатами двох сертифікатів (один з них українська мова) та атестату;
- «третім сертифікатом» для всіх спеціальностей призначити один з двох: історія України або іноземна мова;
- дозволити абітурієнту «третій сертифікат» обирати на свій розсуд;
- ввести обов'язковим «мішаний» тест ЗНО, який би оцінював рівень знань з декількох предметів, для визначення загального рівня підготовки вступника;
- дозволити зараховувати на навчання тих, хто не має «третього сертифікату», у цьому випадку в обчисленнях середнього балу вважати його бал рівним нулю.

Можливі й інші рішення проблеми, головне, щоб такий потужний інструмент відбору кращих абітурієнтів до навчання у вищих навчальних закладах, як ЗНО, не відсікав би здібних студентів за результатами тестування знань, які не є нагально необхідними при подальшому навчанні.

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ВЕБ-ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ, Андруховський А.Б.

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський
andruhovski@kpmu.km.ua

Характерною ознакою сьогодення є динамічний розвиток процесів глобалізації, що вимагає підвищення рівня автоматизації всіх інформаційних процесів, в тому числі і у галузі освіти. Останніми роками можна спостерігати зростання інтересу до хмарних технологій.

Розглядаючи хмарні технології, виділяють три основні моделі: Інфраструктура як сервіс (IaaS), Програмне забезпечення як сервіс (SaaS), Платформа як сервіс (Platform as a Service, PaaS).

«Платформа як сервіс» також включає і інфраструктуру як сервіс. Прикладом платформи як сервіс можуть служити сервіси Amazon Web Services, Heroku, Microsoft Azure.

Такі платформи забезпечують середовище для виконання застосунків, сервіси по зберіганню даних, інтеграційні або комунікаційні сервіси. Оплата хмарної платформи розраховується виходячи з обсягу використаних обчислювальних ресурсів, таких як: час роботи застосунку, обсяг даних і кількість операцій з даними (транзакцій), мережевий трафік.

Оскільки «хмарний сервіс» надає досить великий спектр обчислювальних послуг, зосередимося на тих із них, які мають більший інтерес з точки зору використання хмарних веб-застосунків для організації комп'ютерного тестування.

Очевидно, що у першу чергу такими сервісами будуть Web sites (веб-сайти), Virtual Machines (віртуальні машини), Cloud services (сервіси хмари). Вибір конкретного сервісу залежить від потреб освітньої організації та масштабів проведення відповідного тестування.

І якщо потрібно підтримувати комп'ютерну систему, яка неадапована чи слабкоадаптова для роботи у хмарі (Moodle, ATutor, OpenTest тощо), то скоріш за все це будуть віртуальні машини, іноді можливо використати сервіс веб-сайтів.

Для організації комп'ютерного тестування у школі чи у невеликому за кількістю студентів вищому навчальному закладі такий підхід буде надлишковим, оскільки вимагатиме якісної технічної підтримки, яку за нинішніх реалій отримати практично неможливо. У цьому випадку варто звернутися до використання комерційного програмного забезпечення в поєднанні із хмарними сервісами.

Щоб підтвердити цю думку, покажемо спосіб публікації комп'ютерних тестів розроблених за допомогою iSpring QuizMaker у середовищі Microsoft Azure.

Редактор тестів iSpring QuizMaker дозволяє створювати тести у вигляді Flash-компонентів, як для веб-сайту, так і для LMS. Готова компонента дозволяє відправляти результати на електронну пошту та (або) на задану сторінку web-сервера.

Від користувача вимагається розмістити такий тест на веб-сервері. У цьому випадку зручно використати платформу Microsoft Azure, оскільки на ній можна розмістити до 10 сайтів на безоплатній основі і без реклами.

З обома завданнями посильно впоратися нефахівцю з інформаційних технологій. Правда слід зазначити, що для збору даних на сервера, а не на електронну пошту доведеться задіяти фахівця, але це є разова операція.

Загалом, можна твердити, що використання хмарних технологій для комп'ютерного тестування має суттєві переваги перед традиційними. До таких переваг слід віднести: можливість швидко розгортати/відключати сервіси у мережі, можливість розгортання сервісу у точці близькій до користувача, а також надійність, оскільки угода про надання сервісу гарантує роботу протягом 99,9% часу використання.

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Анісімов А. Ю, Ремез Н. Д.

Одним із стратегічних пріоритетів розвитку освіти в концепції інноваційного розвитку України є забезпечення інноваційної спрямованості системи освіти шляхом підвищення рівня комп'ютеризації навчальних закладів та освітніх установ. Застосування автоматизованих систем контролю знань, консультування і навчання за допомогою комп'ютерних технологій дозволяє зробити більш ефективним процес оцінювання якості освіти як на національному, так і на регіональному або локальному рівнях. Нагальною проблемою сьогодення є потреба у трансформації держави відповідно до європейських цінностей, норм і стандартів, що безпосередньо стосується системи освіти, у якій значне місце посідають процеси модернізації змісту і структури менеджменту освіти.

Дистанційна освіта (від лат. *distantia* - відстань) - міжнародний термін, освіта на відстані, позначає цілеспрямоване й методично організоване керівництво навчально-пізнавальною діяльністю осіб, що перебувають на відстані від освітньої установи й тому не вступають у постійний контакт із її викладацьким складом. На основі цього визначення дистанційну освіту можна трактувати як переважно самостійну освіту (самоосвіта), яка у тій або іншій формі має зворотний зв'язок з освітньою установою. Запровадження дистанційних технологій у процесі підготовки педагогів до роботи в області освітніх вимірювань, є актуальним і сучасним, тому що середовище відповідного навчання характеризується тим, що учасники процесу організації зовнішнього незалежного оцінювання в основному віддалені від менеджерів та методистів у просторі й часі, водночас вони мають можливість у будь-який момент підтримувати діалог за допомогою засобів телекомунікації та комп'ютерних мереж.

Метою даної статті є визначення ролі дистанційних технологій в системі роботи регіонального центру оцінювання якості освіти щодо підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі освітніх вимірювань, розкриття форм і методів застосування дистанційних технологій в процесі адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання в умовах інформаційного суспільства (на прикладі роботи Одеського регіонального центру оцінювання якості освіти).

Жодна освітня технологія не може розглядатися як універсальна. Організація навчально-методичної роботи в сучасних умовах вимагає поєднання різних технологій, творчого підходу до використання кожної з них, а також створення нових навчальних технологій, що підтверджує ст. 47 Закону України «Про вищу освіту»: «Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність ..., що провадиться ...через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості». У Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007– 2015 роки» зазначено щодо необхідності

розвитку інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі дистанційних, в усі сфери суспільного життя.

Говорячи про основні завдання дистанційних технологій в процесі підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі освітніх вимірювань, адміністрування ЗНО, можна виділити наступні:

- інтенсифікація всіх рівнів навчально-методичної та інформаційно-роз'яснювальної роботи, підвищення її ефективності та якості;
- побудова відкритої системи післядипломної освіти, яка забезпечує кожному фахівцю можливість самоосвіти у галузі освітніх вимірювань;
- розвиток творчого потенціалу всіх учасників та організаторів процесу зовнішнього незалежного оцінювання, їх здібностей до комунікативної діяльності;
- формування інформаційної культури педагогів та майбутніх учасників ЗНО;
- реалізація соціального замовлення, обумовленого інформатизацією сучасного суспільства (підготовка до проведення та участі у зовнішньому незалежному оцінюванні усіх зацікавлених осіб).

Ефективне використання дистанційних технологій в інформаційно-роз'яснювальній та навчально-методичній роботі регіонального центру оцінювання якості освіти залежить від програмного забезпечення, яке можна розподілити за напрямками, що використовуються, таким чином:

- навчальні програми - сприяють засвоєнню нової інформації;
- сертифікаційні (тестові) — призначені для діагностування, перевірки й оцінювання необхідних компетентностей;
- тренувальні — розраховані на закріплення знань, умінь та навичок, необхідних під час проведення (проходження) ЗНО;
- моделюючі — моделюють певну діяльність або ситуації під час ЗНО;
- бази даних — сховища інформації з питань ЗНО.

Одеський регіональний центр оцінювання якості освіти широко використовує дистанційні технології під час адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання, зокрема, під час проведення навчально-методичної та інформаційно-роз'яснювальної роботи. Будь-який захід, що має на меті роз'яснення, інформування широких кіл громадськості щодо актуальних питань ЗНО, або навчання, тренування, сертифікації осіб, які готуються до проведення зовнішнього незалежного оцінювання, супроводжується використанням різноманітних форм і методів дистанційного навчання.

Для підготовки педагогічних працівників до процедурних питань освітніх вимірювань, зокрема, до проведення ЗНО на різних етапах (залучення до проведення ЗНО в пункті ЗНО, залучення до перевірки відкритої частини тестових завдань з української мови і літератури, іноземних мов, математики, проведення тренінгів щодо роботи з тестовими зошитами і бланками відповідей), активно запроваджуються наступні дистанційні технології:

- **з використанням друкованих матеріалів та матеріалів на електронних носіях.** Процес навчально-методичної та інформаційно-роз'яснювальної роботи РЦОЯО з кожним роком все більше наповнюється новими формами подачі інформації, у тому числі через засоби масової інформації. За 2015 рік вийшло 288 публікацій в обласних та районних газетах. З метою інформування учнівської, педагогічної, батьківської громадськості протягом року було здійснено 84 виступи на телерадіоканалах,

проведено 7 прес-конференцій, що сприяло підвищенню якості проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо інновацій зовнішнього незалежного оцінювання. На базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та районних (міських) методичних кабінетів проведені навчання педпрацівників, які беруть участь у проведенні ЗНО, за презентаціями, підготовленими ОРЦОЯО.

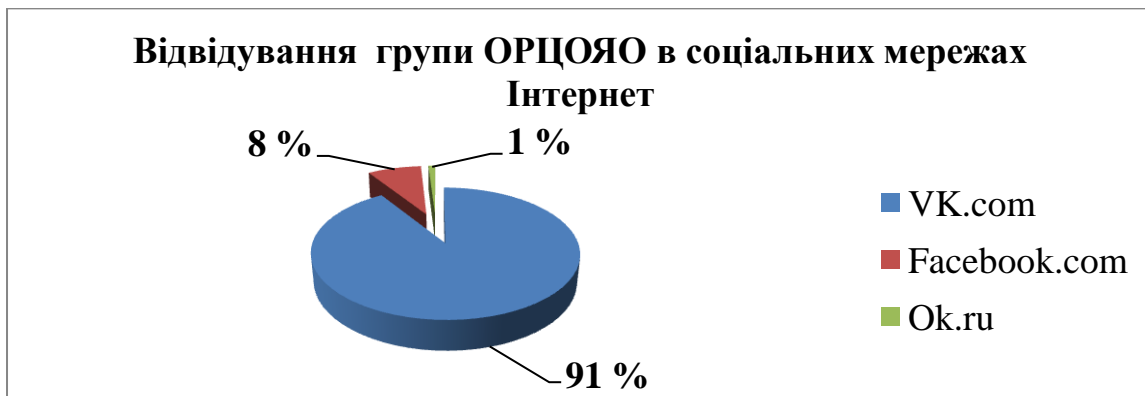
- **з використанням комп'ютерних мереж** (комп'ютерне тестування і контроль знань, новітні засоби мультимедіа).
- **відео-конференції** – розвинуті засоби телекомунікації по аудіо-каналах, відео-каналах та комп'ютерних мережах. За допомогою цих технологічних засобів проводилися наради з керівниками органів управління освітою, загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, підготовка залученого до проведення ЗНО персоналу, засідання робочих експертних груп з визначення порогового балу ЗНО.

Велике значення серед основних компонентів інформаційного забезпечення мають інформаційні ресурси, найсучаснішими з яких є використання комп'ютерних мереж, що надає менеджерам освіти можливість швидко отримувати або надавати великий обсяг необхідної інформації, не прив'язуючись до певного місця або часу. Розвиток дистанційних технологій адміністрування зовнішнього оцінювання обумовлений його економічною ефективністю та доцільністю. Дистанційні технології управління процесом зовнішнього незалежного оцінювання створюють умови для роботи менеджера освіти, який відповідає за організацію ЗНО, щодо удосконалення професійних та фахових знань, умінь і навичок педагогічних працівників, залучених до проведення зовнішнього незалежного оцінювання, незалежно від місця їх перебування, розширяють можливості доступу організаторів ЗНО до якісної та правдивої інформації, надають можливості обговорювати та приймати управлінські рішення за допомогою розвинутих засобів телекомунікації .

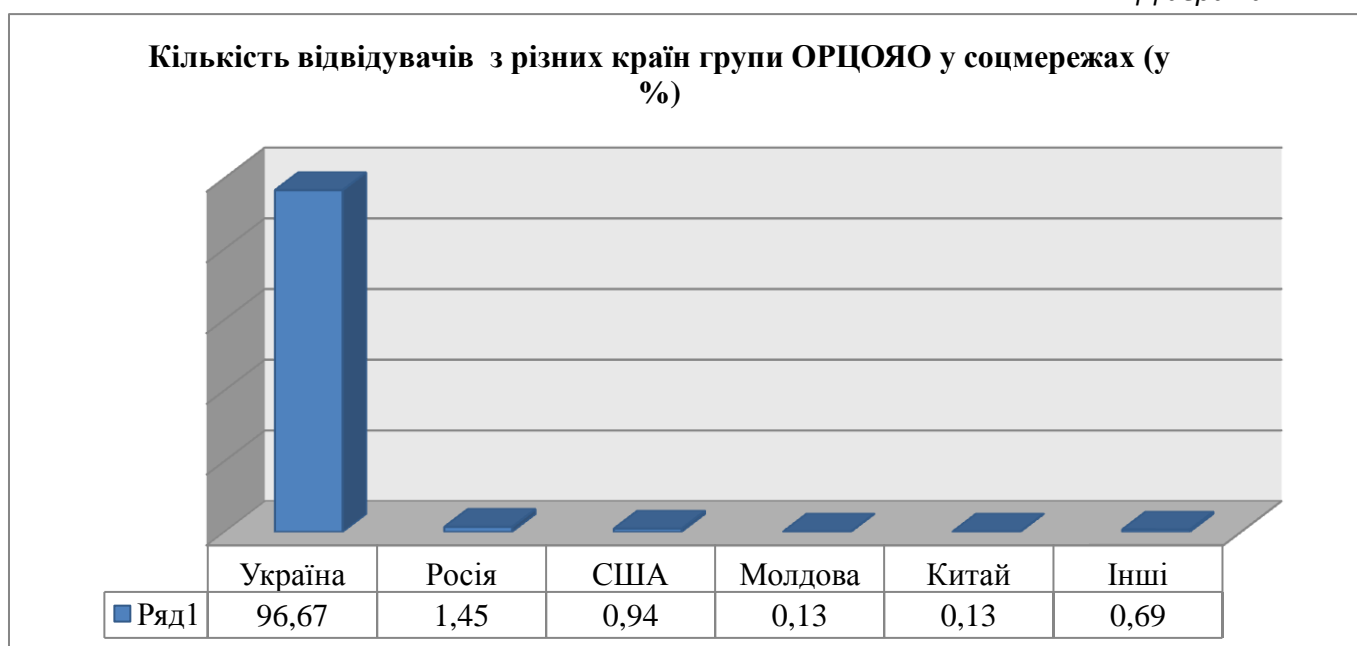
Не можна перебільшити значення роботи сайту (www.test-center.od.ua) Одеського регіонального центру оцінювання якості освіти, на якому розміщується та постійно поновлюється актуальна інформація щодо основних етапів організації та проведення зовнішнього незалежного оцінювання, надаються відповіді на запитання, пов'язані з організацією ЗНО. Протягом року на сайті було розміщено більше, ніж 98 інформаційних повідомлень у рубриках «Новини», «Готуємося до ЗНО», «Програми зовнішнього незалежного оцінювання 2015 року», «Корисні посилання», «Нормативні документи» та ін., зокрема, методичні поради щодо підготовки до ЗНО, психологічні поради абітурієнтам, їхнім батькам та вчителям, характеристики тестів з усіх предметів, варіанти тем для власного висловлення з української та іноземних мов та ін. Усього за звітний період відвідали сайт 466527 осіб, отримали відповіді на запитання на сайті 932 особи. Було створено публічні сторінки в соціальних мережах, найпопулярнішою стала Група Одеський РЦОЯО у соціальній мережі «Вконтакте», де зареєструвалося 1478 осіб. Там було розміщено 193 інформаційні повідомлення стосовно організаційних питань проходження ЗНО-2015.

Статистика відвідування груп ОРЦОЯО подана в діаграмах 1-4.

Діаграма 1

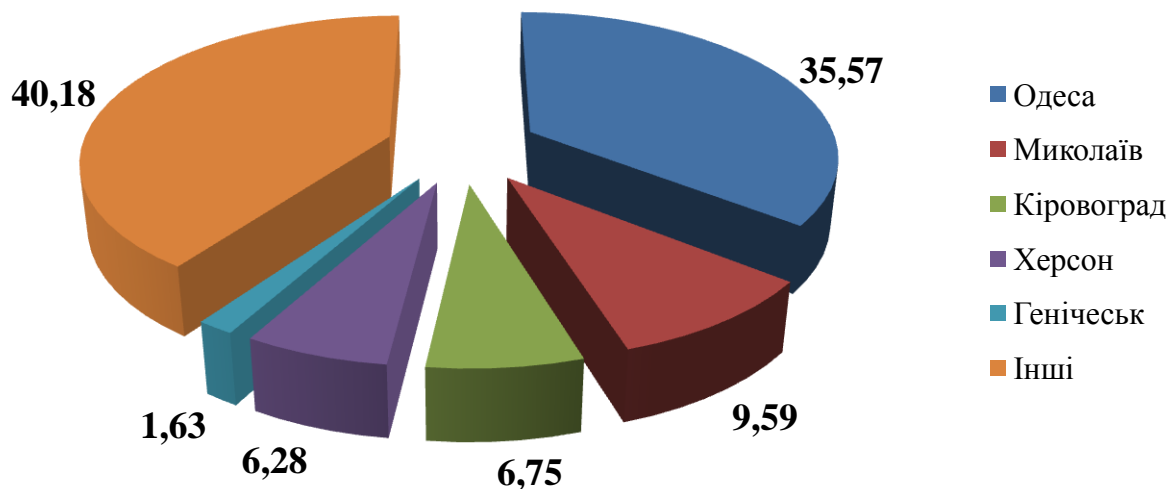

Діаграма 2

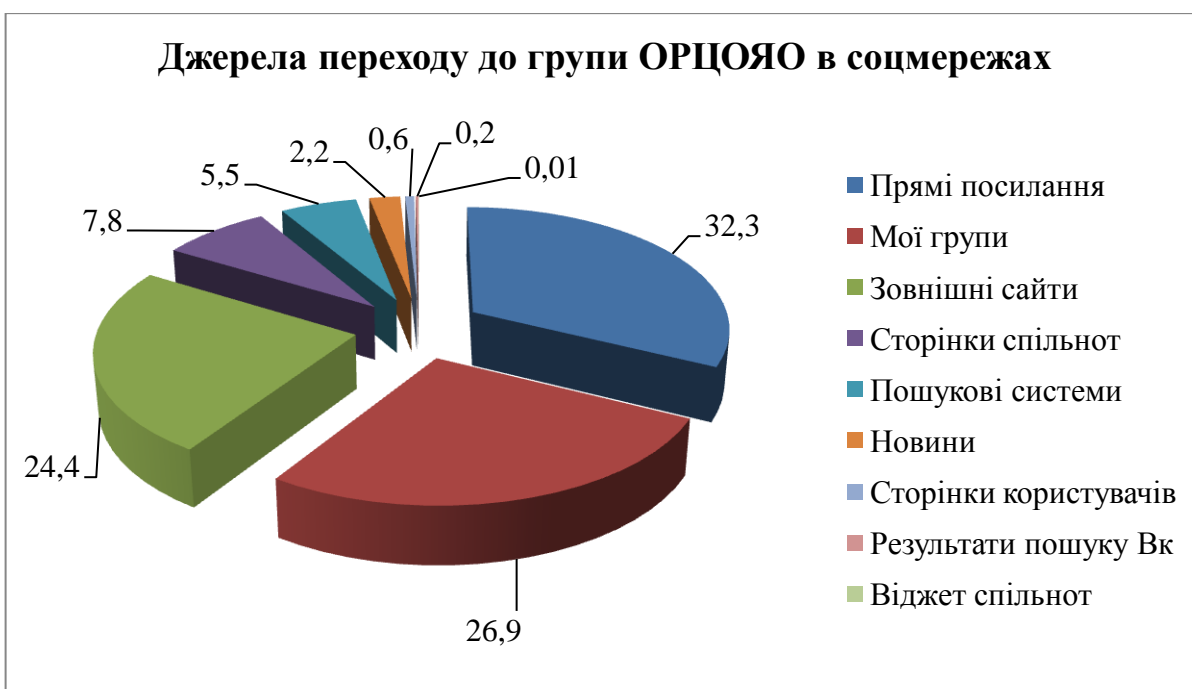
Діаграма 3

Кількість відвідувачів з різних міст України групи ОРЦОЯО у соцмережах (у %)

Діаграма 4

Джерела переходу до групи ОРЦОЯО в соцмережах

У 2015 році Одеський РЦОЯО відповідно до програм Українського центру оцінювання якості освіти проводив навчання і сертифікацію педагогічних працівників, залучених до проведення ЗНО 2015 року сумісно з Одеським обласним інститутом удосконалення вчителів, Кіровоградським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти та Комунальним вищим навчальним закладом «Херсонська академія неперервної

освіти», відповідальними за ЗНО у районних (міських) відділах освіти, відповідальними за пункти проведення ЗНО. У ході навчання основна увага приділялася розгляду питань повноважень та посадових обов'язків відповідальних за пункти проведення ЗНО, інструкторів, чергових, їхні дії у нестандартних ситуаціях. Широко застосовувалися інтерактивні методи навчання: проводилися практичні заняття, тренінги, ділові ігри (організаційно-діяльнісна гра «Дії відповідального за ПТ в день тестування», тренінг з підготовки до роботи в аудиторії пункту ЗНО), увага приділялася основам адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання в пункті проведення ЗНО. Готовність фахівців до роботи у пункті проведення ЗНО визначається за допомогою тест-контролю (дистанційна форма навчання та сертифікації залучених працівників). Після проходження навчання залучені працівники, які повинні мати сертифікати, проходили онлайн-сертифікацію на сайті ОРЦОЯО. Одеський регіональний центр оцінювання якості освіти розробив питання для сертифікації відповідальних за пункти ЗНО, інструкторів та старших інструкторів, де застосовуються всі можливі форми тестових завдань, що сприяє засвоєнню залученими працівниками теоретичних знань і практичних навичок, отриманих під час навчання. Сертифікація відповідальних за пункт ЗНО та старших інструкторів проводилася у формі онлайн - тестування, для чого ОРЦОЯО було розроблене відповідне програмне забезпечення, яке відповідає вимогам системи педагогічної діагностики:

- структура системи передбачає оцінювання знань технології проведення ЗНО відповідно до посади в пункті ЗНО;
- контроль знань може бути організований відповідно до технологічних карт персоналу пункту ЗНО, а також за програмою всього курсу в цілому;
- результати контролю фіксують в базі комп'ютера, автоматично формуючи Відомість сертифікації залучених працівників певного регіону та Сертифікат відповідального за пункт ЗНО або старшого інструктора;
- система допускає багаторазове звернення до контролю, при цьому в базі оцінок повинні бути зафіксовані три останні оцінки;
- передбачено неповторюваність сукупності питань під час наступного тестування;
- система опрацьовує тести (завдання) різних форматів (завдання багато вибіркового типу, завдання на утворення логічних пар, завдання на відновлення хронологічної і логічної послідовності, завдання з короткою відкритою відповіддю);
- система передбачає індивідуальну роботу кожного користувача через сайт Одеського РЦОЯО без необхідності встановлення додаткового програмного забезпечення;
- система має модуль, який керує розмежуванням доступу (це необхідно для захисту інформації від несанкціонованого доступу різного рівня);
- система має різні вихідні форми для контролю за проведенням сертифікації: для представника регіонального центру оцінювання якості освіти, для відповідального за організацію ЗНО в певному територіальному окрузі, для фахівця, який проходить сертифікацію.

У результаті для проведення процедури зовнішнього незалежного оцінювання в Одеській, Миколаївській, Херсонській та Кіровоградській областях підготовлено та сертифіковано наступних фахівців:

- 203 відповідальні за пункти ЗНО;
- 203 помічники відповідального за пункт ЗНО;

- 2423 старші інструктори.

Кількість сертифікованих залучених осіб за відповідними посадами подано нижче (Діаграми 5 – 7).

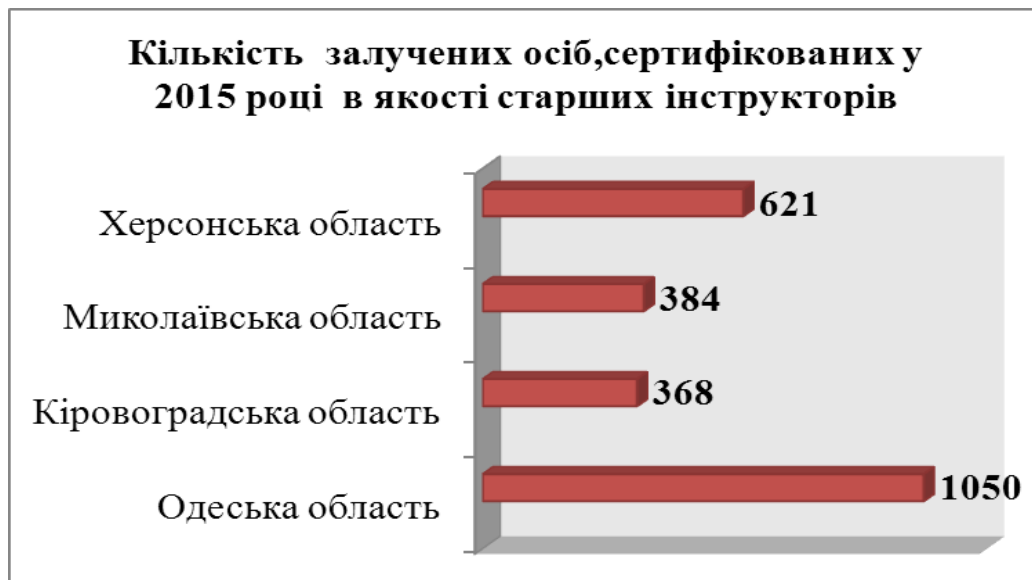
Діаграма 5

Діаграма 6

Діаграма 7

Ефективність використання мережевих сайтів в процесі запровадження дистанційного навчання як одного з пріоритетів навчально-методичної діяльності регіонального центру оцінювання якості освіти відкриває нові можливості для адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання.

В Одеському регіональному центрі оцінювання якості освіти на сайті <http://test-center.od.ua/> розроблено Інформаційну систему (ІС) "КАРПАТИ" (комплекс автоматизованої реєстрації персоналу та адміністрування тестувань), яка дозволяє оперативну та якісно адмініструвати процес зовнішнього незалежного оцінювання на регіональному рівні. Доступ до інформаційної системи мають менеджери освіти (за логінами та паролями, виданими ОРЦОЯО), які займаються організацією зовнішнього незалежного оцінювання в територіальних округах. ІС "КАРПАТИ" має наступні розділи:

- **Залучені працівники.** У цьому розділі знаходиться база даних педагогічних працівників та інших фахівців, залучених до проведення ЗНО, з якою можуть працювати організатори ЗНО в територіальних округах. Вони мають доступ до даних усіх працівників, залучених до проведення ЗНО, у межах району/міста. Цей розділ, зокрема, використовується для систематизації даних щодо сертифікації залучених працівників, надання їм роботи в пунктах проведення ЗНО, створення списків персоналу пунктів ЗНО, підтвердження роботи під час зовнішнього незалежного оцінювання. Працюючи з ІС, можна скористуватися пошуковою системою в базі залучених працівників, яка полегшить роботу менеджера щодо сертифікації або закріплення працівників за пунктами ЗНО територіального округу.

- **Пункти проведення ЗНО.** Основні функції розділу: перегляд інформації щодо пунктів проведення ЗНО в територіальному окрузі, формування та редагування списків персоналу пунктів ЗНО; контроль за дотриманням вимог щодо формування списків персоналу пунктів ЗНО.

- **Сертифікація.** Під час роботи з базою працівників та формування списків персоналу організатор ЗНО може додавати необхідних фахівців для подальшої сертифікації. Розділ дозволяє переглядати список працівників для повідомлення їм персональних логінів та паролів для проходження сертифікації; контролювати хід сертифікації та її результати.

- **Оперативне інформування.** Розділ використовується під час проведення ЗНО для передання до ОРЦОЯО оперативної інформації щодо перебігу зовнішнього незалежного оцінювання.

- **Документи.** У цьому розділі можна знайти і завантажити усі необхідні довідкові матеріали та робочі документи – технологічні карти персоналу, регламент роботи пункту ЗНО, зразки службової документації тощо.

- **Повідомлення.** У разі виникнення проблем або запитань відповідальний за пункт ЗНО або Уповноважена особа УЦОЯО може надіслати працівнику ОРЦОЯО – адміністратору ІС "КАРПАТИ" – текстове повідомлення, а також отримати на нього відповідь.

Використання дистанційних технологій адміністрування ЗНО забезпечує:

- ✓ високий рівень організації та скоординованості діяльності центру, що сприяє ефективному адмініструванню процесу ЗНО;

- ✓ можливість навчально-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників та інших фахівців, залучених до проведення ЗНО;

- ✓ здійснення контрольних заходів для виявлення рівня набутих педагогічними працівниками та іншими фахівцями, залученими до проведення ЗНО, необхідних знань, умінь та навичок;

- ✓ проектування змісту подальшої навчально-методичної та організаційної роботи центру.

Таким чином, запровадження дистанційних технологій управління, зокрема, використання ІС «КАРПАТИ» надає можливість організаторам ЗНО оперативно вирішувати питання, які виникають в процесі адміністрування ЗНО на регіональному рівні, і оперативно приймати управлінські рішення.

Методи дистанційного навчання можна класифікувати наступним чином:

- Методи навчання за допомогою взаємодії учасника ЗНО або педагогічного працівника з освітніми ресурсами при мінімальній участі методиста (експерта). Для розвитку цих методів характерний мультимедіа - підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо- , відеоматеріали, презентації, навчальні матеріали, що доставляються з комп'ютерних мереж.
- Методи індивідуалізованого викладання і навчання (навчання "один до одного"). Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, голосова пошта, електронна пошта тощо.
- Методи, в основі яких лежить подання слухачам навчального матеріалу викладачем, методистом чи експертом. Ці методи, властиві традиційній освітній системі, одержують новий розвиток на базі сучасних інформаційних технологій.
- Методи, для яких характерна активна взаємодія між усіма учасниками навчального процесу (навчання "багато до багатьох"). Значення цих методів і інтенсивність їх використання істотно зростає з розвитком навчальних телекомунікаційних технологій.

Отже, використання регіональним центром оцінювання якості освіти дистанційних технологій для забезпечення навчально-методичного супроводу підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі освітніх вимірювань, підготовки абітурієнтів та педагогів до участі у зовнішньому незалежному оцінюванні сприяє задовільненню пізнавальних інтересів та професійних потреб усіх учасників процесу зовнішнього незалежного оцінювання.

Література

1. Андреев А.А. Компьютерные и телекоммуникационные технологии в сфере образования // Школьные технологии, 2001. №3.
2. Белозубов А.В., Николаев Д.Г. Система дистанционного обучения Moodle. Учебно-методическое пособие. – СПб., 2007. - 108 с.
3. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [монографія] / Л.М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 380 с.
4. Т.Десятов та ін. Нетрадиційні форми методичної роботи // Управління школою. – 2002. - №11.
5. А.Зайченкова, Г. Хрибков, Л. Эррера Л. Организация обучения персонала как функция управления процессом адаптации. // Инновации в образовании. – 2005. - №2
6. О. Мариновська Науково-методичний супровід освітніх інновацій / О. Мариновська // Освітні інновації та передовий педагогічний досвід в закладах освіти Івано-Франківської області : наук.-метод. зб. / упоряд. : З. Болюк, Р. Зуб'як, О. Мариновська та ін. ; за заг. ред. Болюк З., Мариновської О., Зуб'яка Р. – Івано-Франківськ : ОІППО, 2007. – С. 84–125. – ISBN 978-966-8207-98-3
7. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання/За заг. ред. В.В.Олійника. – К.: Логос , 2006. – 408 с.
8. Підкасистий П.І. Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання // Педагогіка. -2000. - № 5. -С. 7-12.
9. Посилання: <http://test-center.od.ua/>

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ

Анотація

У статті визначено роль та основні завдання дистанційних технологій в системі роботи регіонального центру оцінювання якості освіти щодо підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі освітніх вимірювань, розкрито форми і методи застосування дистанційних технологій в процесі адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання в умовах інформаційного суспільства (на прикладі роботи Одеського регіонального центру оцінювання якості освіти).

РОЛЬ ДИСТАНЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ РАБОТЫ РЕГИОНАЛЬНОГО ЦЕНТРА ОЦЕНИВАНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ПО ПОДГОТОВКЕ И ПОВЫШЕНИЮ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ИЗМЕРЕНИЙ

Аннотация

В статье определена роль и основные задачи дистанционных технологий в системе работы регионального центра оценивания качества образования по подготовке и повышению квалификации педагогических работников в области образовательных измерений.

измерений, раскрыты формы и методы применения дистанционных технологий в процессе администрирования внешнего независимого оценивания в условиях информационного общества (на примере работы Одесского регионального центра оценивания качества образования).

THE ROLE OF DISTANCE TEACHING TECHNOLOGIES IN THE WORK OF THE REGIONAL CENTER FOR EDUCATION QUALITY ASSESSMENT IN TEACHER EDUCATION AND ADVANCED PROFESSIONAL TRAINING OF TEACHING PERSONNEL

Summary

The article defines the role and core tasks of distance teaching technologies in the work of the regional center for education quality assessment in teacher education and advanced professional training of teaching personnel, the forms and methods of application of distance teaching technologies in the process of administration the Standardized External Testing in the context of the information society are disclosed (by the example of the Odessa Regional Center for education quality assessment).

Відомості про авторів:

Анісімов Анатолій Юрійович – директор Одеського регіонального центру оцінювання якості освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Ремез Наталія Дмитрівна – заступник директора Одеського регіонального центру оцінювання якості освіти, кандидат педагогічних наук.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Анісімов А. Ю., Ремез Н. Д.

Одеський регіональний центр оцінювання якості освіти, м. Одеса
rc.odesa@testportal.com.ua

Застосування автоматизованих систем контролю знань, консультування і навчання за допомогою сучасних комп'ютерних технологій дозволяє зробити більш ефективним процес оцінювання якості освіти як на національному, так і на регіональному або локальному рівнях.

Ефективне використання дистанційних технологій в інформаційно-роз'яснювальній та навчально-методичній роботі регіонального центру оцінювання якості освіти залежить від програмного забезпечення, яке можна розподілити за напрямками, що використовуються, таким чином:

- навчальні програми – сприяють засвоєнню нової інформації;
- сертифікаційні (тестові) – призначені для діагностування, перевірки й оцінювання необхідних компетентностей;
- тренувальні – розраховані на закріплення знань, умінь та навичок, необхідних під час проведення (проходження) ЗНО;
- моделюючі – моделюють певну діяльність або ситуації під час ЗНО;
- бази даних – сховища інформації з питань ЗНО.

Одеський регіональний центр оцінювання якості освіти широко використовує наступні дистанційні технології під час адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання, зокрема, під час проведення навчально-методичної та інформаційно-роз'яснювальної роботи, а саме:

- з використанням друкованих матеріалів та матеріалів на електронних носіях;
- з використанням комп'ютерних мереж (комп'ютерне тестування і контроль знань, новітні засоби мультимедіа).
- відео-конференції – розвинуті засоби телекомунікації по аудіо-каналах, відео-каналах та комп'ютерних мережах.

Методи дистанційного навчання можна класифікувати наступним чином:

- Методи навчання за допомогою взаємодії учасника ЗНО або педагогічного працівника з освітніми ресурсами при мінімальній участі методиста (експерта).
- Методи індивідуалізованого викладання і навчання (навчання "один до одного").
- Методи, в основі яких лежить подання слухачам навчального матеріалу викладачем, методистом чи експертом.
- Методи, для яких характерна активна взаємодія між усіма учасниками навчального процесу (навчання "багато до багатьох").

В Одеському регіональному центрі оцінювання якості освіти на сайті <http://test-center.od.ua/> розроблено Інформаційну систему (ІС) "КАРПАТИ" (комплекс автоматизованої реєстрації персоналу та адміністрування тестувань), яка дозволяє оперативно та якісно адмініструвати процес зовнішнього незалежного оцінювання на регіональному рівні.

Таким чином, використання дистанційних технологій, зокрема, використання ІС «КАРПАТИ», надає можливість організаторам ЗНО оперативно вирішувати питання, які виникають в процесі адміністрування ЗНО на регіональному рівні, і оперативно приймати управлінські рішення.

Література

1. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання/За заг. ред. В.В.Олійника. – К.: Логос, 2006. – 408 с.
2. Підкасистий П.І., Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання // Педагогіка. -2000. - № 5. -С. 7-12.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МАТЕМАТИКІВ, Ачкан В.В.

Бердянський державний педагогічний університет, Бердянськ
v_achkan@ukr.net

Удосконалення загальної середньої та вищої освіти в Україні, метою якого є інтеграція України в Європейський освітній простір, спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня та студента, навчання його самостійно оволодівати новими знаннями, формування ключових, галузевих та предметних компетентностей. У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результатів навчальних досягнень учнів та студентів як складової навчального процесу. У сучасних освітніх реаліях все більше уваги приділяється самостійному глибокому опрацюванню студентом навчального матеріалу. Однак цей процес неможливий без створення та підтримки ефективної системи педагогічного оцінювання та моніторингу якості освіти. Для подолання даної проблеми до навчального плану підготовки студентів факультету фізико-математичної та технологічної освіти спеціальності 7.040201 “Математика*” була введена дисципліна “Основи освітніх вимірювань”.

Викладання дисципліни відбувається у другому семестрі п’ятого курсу навчання. При цьому з одного боку ми маємо справи зі старшокурсниками, які закінчують підготовку за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, пройшли вже не одну педагогічну практику й мають хоч і невеличкий суб’єктивний досвід педагогічної діяльності, з іншого – неодноразово доводиться стикатися зі створеними у процесі навчання, ще у школі, а потім вже у ВНЗ хибними уявленнями, щодо проектування тесту та інтерпретування результатів тестування. Зокрема, значна частина студентів впевнена, що тестами можна вважати лише завдання закритої форми. Ще однією типовим уявленням є те, що три (а іноді й два) дистрактори – це більш ніж достатньо. Подолання цих хибних уявлень та формування у студентів знань щодо основ освітніх вимірювань, здатності створювати тести різних видів, ознайомлення студентів з особливостями комп’ютерного тестування, основними теоретичними положеннями щодо проведення зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації з математики та інтерпретації їх результатів здійснюється протягом 14 годин лекційних та 12 годин практичних занять.

З метою інтеграції професійної підготовки майбутнього вчителя математики та інформатики (або основ економіки) самостійна робота студентів пов’язується із їх дипломним проектуванням (зрозуміло, якщо дипломна робота з методики навчання математики і тема та зміст роботи передбачають можливість та доцільність тестового контролю). За останні роки практика такої діяльності та спілкування із колегами, що є керівниками дипломних робіт, підтвердила свою ефективність, хоча б тим, що дозволила виправити чимало проблемних моментів під час виконання дипломних робіт.

Досвід викладання основ освітніх вимірювань та керівництва педагогічною практикою студентів дозволяє стверджувати необхідність наявності цієї дисципліни у навчальному
плані
підготовки

ПОЄДНАННЯ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ ТА НАВЧАННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗНО, Бархаєв Ю. П.

Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Харків
Barhaev@mail.ru

У педагогіці існує розуміння контролю (оцінюванню) навчальних досягнень учнів як ще однієї форми їх навчання. Система зовнішнього незалежного оцінювання, що з 2008 року повномасштабне функціонує в українській освіті, практично повністю ігнорує цей педагогічний принцип. Так, наприклад, тест з української мови та літератури в нинішньому 2015 році в першій сесії нижче мінімальних вимог виконав кожний дванадцятий з тих, що проходили випробовування. Система ЗНО констатувала, що вони «не гідні для вступу до ВНЗ», але якоїсь суттєвої допомоги для покращення компетентності (знань, розуміння, вміння тощо) з української мови та літератури не надала.

Здається, фахівці-тестологи та ентузіасти ЗНО впевнені, що поєднання тестування з навчанням є неприродним. Що завдання у тестовій формі були приблизно 130 років тому вигадані Френсісом Гальтоном (F. Galton) саме для вимірювання. Що пропонувати системі ЗНО, взяти на себе функції з допомоги в удосконаленні навчання, абсурдно. Що поєднання таких різнорідних функцій буде недоречною організаційно-управлінською еkleктикою. Що ні про яку допомогу навчального характеру від системи вимірювання не можна і мову вести.

Подібна критична позиція фахівців з тестології та ЗНО буде правдивою, на наш погляд, лише частково, лише за умови виокремлення ЗНО з освітньої системи країни та при звуженому погляді на функції освітніх вимірювань, тестування, тестових завдань тощо. При розгляді ЗНО (тестування) в контексті цілісності освітньої системи України, в контексті динаміки демографічних процесів, в контексті інтеграції до Європейського простору вищої освіти (ЕПВО) стає необхідним більш широке, більш узагальнене бачення ідеї завдань у тестовій формі та принципів функціонування системи ЗНО. Тому ми вносимо пропозицію – почати поступово перетворювати ЗНО з **системи освітніх вимірювань** на **вимірювально-освітню систему**. Це можна розглядати як потенційно перспективний напрям розвитку системи ЗНО.

Як здійснювати таке перетворення? Як зможе ЗНО реалізовувати, за відповідним принципом ЕПВО, студенто(учне)-центровану навчальну допомогу? Тут можна запропонувати декілька варіантів різної трудомісткості та ефективності.

Структури освітньої мотивації потенційних студентів у Європі та в Україні суттєво різні. В умовах спотвореній мотивації українських школярів та студентів до отримання освіти, орієнтація ЗНО тільки на вимірювання рівня досягнень деформує освітній процес в старшій школі - освіту заміщує поверхнева підготовка до форматів тестових завдань (так зване «натаскування»). Тому системі ЗНО в Україні (як, до речі, і системі ЄДЕ у РФ) не доцільно

просто копіювати «західні концепції» та залишатися тільки інструментом вимірювання навчальних досягнень учнів.

Потенційно перспективний напрям розвитку системи ЗНО в Україні, що пропонується нами, буде реалізовувати принцип «у добре побудованій освітній системі країни зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень учнів, яке центровано на учнях (студентах), є також формою покращення їх навчання». У реформуванні ЗНО доцільно піклуватися не ізольовано тільки і про саме єдине ЗНО, а виходити з інтересів української освітньої системи в цілому в контексті реалій сьогодення.

Література

1. **Бархаєв Ю. П.** Тестування і розвивальне навчання: конфлікт чи синергія? / Ю. П. Бархаєв // Вісник ТІМО. — 2008. — № 5. — С. 28-31.

ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗНО, Бахрушин В.Є.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Vladimir.Bakhrushin@zhu.edu.ua

Практично всі роки існування ЗНО його критики формують багато реальних та уявних пов'язаних з ним проблем. Разом з тим, не викликає сумнівів те, що проблеми є. Про це свідчить хоча б постановка питання про необхідність реформування ЗНО. Існують проблеми незадовільних психометричних показників завдань окремих предметних тестів, оптимізації складності та роздільної здатності тестів, порівняння результатів тестів різних років і результатів різних сесій протягом одного року тощо. Нещодавно, у зв'язку із запровадженням критеріального порогу успішності, виникла проблема створення методики визначення такого порогу.

Значну допомогу у вирішенні цих проблем можуть надати методи імітаційного моделювання [1]. При застосуванні до ЗНО вони можуть передбачати два основні етапи. Перший – це генерування вибірок випадкових чисел, які можуть відповідати балам ЗНО абітурієнтів, показникам складності, коефіцієнтам кореляції чи дискримінативності завдань. При цьому можуть використовуватися як заздалегідь задані модельні розподіли, так і розподіли, наближені до реальних даних минулих років. Другий етап – це опрацювання отриманих вибірок згідно з існуючими чи пропонуваними технологіями обробки результатів ЗНО. Як приклад, було досліджено можливість порівняння результатів ЗНО різних років. Результати свідчать, що невизначеність результатів є занадто високою. Але її можна знизити до прийняттого рівня, якщо запровадити два критеріальні пороги успішності.

Література

1. Бахрушин, В. Є. Математичні основи моделювання систем / В. Є. Бахрушин. — Запоріжжя. : КПУ, 2009. — 224 с.

ПРОБЛЕМИ СКЛАДНОСТІ ТЕСТІВ ЗНО З МАТЕМАТИКИ ТА ФІЗИКИ, Бахрушин В.Є.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Vladimir.Bakhrushin@zhu.edu.ua

Результати ЗНО останніх років свідчать, що найскладнішими для абітурієнтів є тести ЗНО з математики та фізики. Саме з цих предметів у цьому році було отримано найнижчі значення порогів успішності, і саме для них у попередні роки була реальною можливістю подолати поріг 124 бали шляхом вибору варіантів відповідей навмання [1]. Разом з тим, розподіл результатів свідчить про те, що є абітурієнти здатні впоратися з усіма чи майже усіма завданнями тесту з фізики. А для цьогорічного тесту базового рівня з математики кількість абітурієнтів, що надала правильні відповіді на всі завдання є навіть надмірно високою. На думку окремих фахівців через те, що більшість університетів не вимагає результатів тестів підвищеного рівня з математики навіть для математичних спеціальностей, такий розподіл створює проблеми при диференціації абітурієнтів, що мають високі і добрі знання.

Аналіз характеристик тестів минулих років, наведених у Звітах УЦОЯО про проведення ЗНО, свідчить, що навіть у простих завданнях значна частка учнів намагається не отримати правильний результат, здійснюючи ті чи інші розрахунки, а вгадати його. Якщо для отримання кінцевого результату необхідно виконати більш, ніж 3-4 елементарні дії, то вгадуванням займається вже переважна більшість абітурієнтів. Результати виконання таких завдань не інформативні з погляду оцінювання. Тому варто уникати їх у закритій частині тесту. Варто обмежити складність завдань цієї частини, так, щоб учні, які можуть впоратися з ними не займалися гаданням. У такому випадку можна буде не тільки зсунути поріг «склав/ не склав» від порога вгадування, але і отримати більш достовірні значення психометричних характеристик, не викривлені результатами вгадування. Ще однією причиною масового вгадування відповідей є використання завдань з другорядних тем, що не є принциповими з погляду оцінювання рівня підготовки і спроможності до подальшого навчання.

Середня складність завдань тестів з математики 2008 – 2014 р. коливалася в межах 29 – 41%, а середній бал – в межах 20 – 40%. Найскладнішими для абітурієнтів були розділи "Функції" та "Елементи комбінаторики, початки теорії імовірностей та елементи статистики". Середня складність завдань цих розділів з вибором однієї відповіді у багатьох випадках лише на декілька відсотків перевищувала імовірність вгадування. Навіть для дуже простих завдань розподіл вибору варіантів відповідей часто є практично рівномірним. Завдання цих розділів часто мають і відносно низькі коефіцієнти кореляції. Втім, це може бути наслідком вгадування відповідей, а не якості завдань.

Середня складність завдань тестів з фізики у 2008 – 2014 р. коливалася в межах 21 – 34%, а середній бал – в межах 23 – 33%. Найскладнішими (формально), як і в тестах з математики, є завдання з короткою відповіддю. Але їх аналіз вказує, що насправді вони мають приблизно таку саму складність, що і завдання інших груп, а інколи взагалі є досить простими. У цілому завдання з фізики мають гірші показники кореляції, ніж завдання з математики. Причиною цього в окремих випадках може бути не тільки вгадування, але і недосконалість самих завдань. Зокрема, їх автори не завжди дотримуються принципу

однорідності дистракторів. Іноді є незначні неточності у формулюваннях завдань та варіантів відповідей, які, тим не менш, можуть впливати на результат. В окремих випадках використовуються завдання, що відповідають спрощенням і типовим прикладам шкільних підручників, але стають неоднозначними для учнів, що мають більш глибокі знання з фізики.

Література

1. Bakhrushin V. E. Test technologies in education: The problem of test quality / V. E. Bakhrushin, O. M. Gorban // Ukr. J. Phys. Opt. — 2011. — V12, Suppl. 2 Sc. Horiz. — S. 1—10.

МІЖНАРОДНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, Беззубова О. О.

Національний технічний університет України «КПІ», Київ
abezzubova@gmail.com

Вагомим фактором розвитку сучасного суспільства є освіта і знання. В умовах перебудови вищої освіти України особливої актуальності набувають питання підвищення якості підготовки та мобільності майбутніх фахівців. Поступова глобалізація та інтеграція України визначає напрямки її економічної та політичної співпраці з іншими країнами світу. Приєднання України до світового економічного простору відбувається завдяки поглибленню міжнародних відносин, зокрема у сфері освіти. Процес міжнародного обміну «носіями» знань отримав назву міжнародної академічної мобільності [2, с. 80]. Студентська академічна мобільність представляє здобуття студентом знань і навичок у вищому навчальному закладі за кордоном з урахуванням попередньо здобутої освіти та з подальшим присвоєнням кваліфікації чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання [1].

Необхідними передумовами навчання у вищому навчальному закладі країн Європейського Союзу виступають мотивація студента, його високий рейтинг у навчанні та володіння іноземною мовою/ іноземними мовами. Для участі в науково-освітніх програмах німецькомовних країн (D-A-CH – одного з найбільш привабливих для світової академічної спільноти регіону) обов'язковим є підтвердження знань насамперед з німецької мови, за винятком тих курсів навчання, що проводяться англійською чи іншими іноземними мовами.

Для незалежного оцінювання рівня володіння німецькою мовою іноземними студентами, які бажають навчатися у німецькомовному ВНЗ чи прагнуть здобути міжнародно визнаний сертифікат про знання з німецької мови, розроблено численні кваліфікаційні іспити. До основних з них належать наступні:

TestDaF є центральним та стандартизованим іспитом з німецької мови як іноземної, що перевіряє такі вміння, як розуміння прочитаного та почутого, письмове та усне висловлювання в сферах, пов'язаних з ВНЗ та навчанням. Іспит TestDaF за умови досягнення рівня TDN 4 з усіх чотирьох умінь вважається достатнім підтвердженням знання мови для необмеженого допуску до навчання на всіх програмах.

DSH – це іспит з німецької мови, що перевіряє знання мови, необхідні для навчання за фахом у німецькому ВНЗ. Знання мови передбачає розуміння лекцій, конспектування, розуміння, аналіз та написання фахових текстів. Для необмеженого допуску іноземних пошукачів до навчання у ВНЗ достатнім є сертифікат рівня DSH 2.

ZD – сертифікат «Німецька мова» перевіряє здатність іноземних пошукачів спілкуватися у повсякденних побутових і ділових ситуаціях.

ZDfB – сертифікат «Німецька мова для професії» перевіряє знання економічної німецької мови.

ZMP є центральним іспитом середнього рівня, що перевіряє наявність добрих комунікативних вмінь в ситуаціях повсякденного та культурного життя. Після складання

іспиту ZMP іноземний пошукач може бути зарахований до підготовчого коледжу (Studienkolleg) при німецькому ВНЗ.

PWD – це міжнародний іспит «Німецька як мова економіки», що перевіряє комунікативні вміння у робочих ситуаціях та підтверджує достатні знання економічної німецької мови.

ZOP є центральним іспитом вищого рівня, що перевіряє наявність дуже добрих та диференційованих комунікативних вмінь в ситуаціях повсякденного та культурного життя. Успішно складений іспит ZOP доводить достатні для навчання у ВНЗ знання німецької мови.

DSD-I – диплом з німецької мови I рівня від Конференції міністрів культури. Після складання цього іспиту, що передбачає дуже добре знання німецької мови, можна вступити до підготовчого коледжу (Studienkolleg) при німецькому ВНЗ.

DSD-II – диплом з німецької мови II рівня від Конференції міністрів культури.

KDS – малий диплом з німецької мови перевіряє дуже добрі комунікативні вміння на теми повсякденного та культурного життя. На іспиті необхідно довести спроможність вільно висловлюватись нормативною мовою, а також розуміти та письмово/ усно опрацьовувати оригінальні тексти високого рівня (фахові та літературні тексти). Успішно складений іспит доводить достатній рівень знання німецької мови для навчання в німецькому ВНЗ.

GDS – великий диплом з німецької мови перевіряє дуже добрі та диференційовані комунікативні вміння на складні наукові та культурні теми. Причому успішно складені іспити **DSD-II**, **KDS** та **GDS** доводять достатні для вступу до німецького ВНЗ знання німецької мови [3].

Таким чином, правильне формулювання цілей навчання іноземного студента в регіоні D-A-CH обумовлює оптимальний вибір засобів об'єктивно оцінити його знання з німецької мови, що надалі уможливить підвищення його кваліфікації чи здобуття ним вищої освіти за кордоном.

Література

1. Вербицька, С. В. Міжнародна студентська академічна мобільність: етапи розвитку та суб'єкти організації / С. В. Вербицька // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. — 2009. — Вип. 45. — С. 20–26.

2. Гурч, Л. М. Мобільність студентів та професорсько-викладацького складу як фактор підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в європейському просторі / Л. М. Гурч // Персонал. — 2005. — № 7. — С. 80–85.

3. Вивчення німецької мови. Огляд всіх тестів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.daad.org.ua/ukr/2.5.3.7.html#bm4>

ВСТАНОВЛЕННЯ КРИТЕРІАЛЬНОГО ПОРОГУ СКЛАВ/НЕ СКЛАВ НА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАННЯХ, Вакуленко Т. С.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків
vakulenko_tetyana@ukr.net

У 2015 році система зовнішнього незалежного оцінювання зазнала серйозних змін, серед яких чільне місце посідає перехід на критеріальне встановлення порогу склад/не склад. Організації з освітніх вимірювань використовують різноманітні методи визначення критеріальних порогів, серед них метод закладок, Л. Недельського, Р. Ебеля тощо.

Українським центром оцінювання було використано модифікований метод В. Ангоффа – К. Беука, згідно з яким ураховується як думка експертів, так і статистичний аналіз результатів оцінювання. Дійсно, на прикладі тесту з української мови та літератури (1 сесія 2015 року) можна було прослідкувати вплив обох чинників на визначення порогу: так, експертна комісія встановила поріг у 25 тестових балів, проте статистична обробка результатів і повторне їх обговорення експертами зумовили зниження порогу до 22 тестових балів. Це фактично дозволило відрізати такий само відсоток учасників тестування, що й у попередні роки (приблизно 10 %).

Зовсім інша ситуація склалася з тестом із фізики. Так, цьогорічний поріг становив 8 тестових балів. На думку багатьох експертів, такий поріг є недостатньо високим, оскільки він наближається до порогу вгадування. Проте і цей поріг був, як виявилось, досить високим для популяції учасників оцінювання, оскільки його не подолали 23,3 % учасників тестування. Невідповідність між очікуваннями експертів і реальним станом речей потребує детального вивчення, зокрема доцільним бачиться аналіз змісту самого тесту, програми загальноосвітніх шкіл із фізики, навчально-методичних посібників, якими користуються вчителі, тощо.

Значні переваги модифікованого методу можна побачити на прикладі тесту з іспанської мови. Під час статистичного аналізу цього тесту завжди виникали суперечності, оскільки кількість учасників тестування в різні роки не перевищувала 200 осіб. Теоретично, вони усі можуть бути підготовлені на високому або низькому рівні. Під час визначення порогу пробного оцінювання 2015 року всі учасники тестування подолали встановлений поріг, проте під час операційного тестування поріг не подолали 15,8 % учасників тестування.

Зазначимо, що використання нового методу пов'язане з низкою проблем, серед яких: по-перше, неготовність суспільства до усвідомлення нового значення порогу за шкалою 100-200; по-друге, згідно з новою системою встановлення порогів учасник, який не подолав поріг, узагалі не отримує оцінку за шкалою 100-200, при цьому певною мірою нівелюються результати особи, яка з'явилася на тестування й приклала зусилля для його виконання; по-третє, ускладнюється процедура порівняння результатів тестувань попередніх років.

Отже, обраний метод дозволив звернути увагу науковців на зміст навчальних досягнень учасників тестувань, а також вирішити проблему встановлення порогового бала для тестування малих вибірок, проте цей метод має низку недоліків, на які слід звернути увагу науковців.

ВИМІРИ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ: ГАРАНТІЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ЧИ ПЕРЕШКОДА УСПІХУ, Ващук О. П.

к.ю.н., доцент кафедри криміналістики
Національного університету
«Одеська юридична академія»

На сьогодні ми маємо багато полеміки навколо питання зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти українських фахівців, бо поняття оцінка – суб'єктивне і зумовлено багатьма факторами, як зовнішніми й внутрішніми, так і загальними й окремими. При цьому освіта фахівця оцінюється його досягненнями: кількістю вдалих проєктів, угод, прибутковістю, конкурентоспроможністю на ринку праці або взагалі грошовим еквівалентом. Такі процеси, як конкуренція, глобалізація, євроінтеграція несуть нові, підвищені вимоги до якості інтелектуального розвитку фахівця та рівня здобутих ним знань і вмінь. На сучасному етапі науково-технічного прогресу знання стають основним капіталом, який визначає динаміку розвитку науки і виробництва країни в цілому. Саме знання впливають на такі фундаментальні якості молодого фахівця, як конкурентоспроможність, компетентність, організованість, відповідальність, ініціативність, саморозвиток, працездатність, різносторонність, комунікативність, здатність опановувати та самостійно створювати нові напрями в роботі й використовувати сучасні методи. Всі ці якості досягаються важкою щоденною працею сім'ї, загальноосвітніх закладів, вищого навчального закладу, соціального середовища та індивідуального оточення будь-якої особи, і звісно, її власної роботи над собою.

Тактично важливо при цьому здійснювати постійний контроль знань при подоланні певного рівня знань. І безперечно вдалою формою для цього може бути модель тестування у різних його проявах за умови постійного вдосконалення, оновлення і інтеграції з освітніми системами світу та пильної уваги з боку нашої держави.

Україна є унікальною країною з власною освітньою традиційною системою, що постійно оновлюється та доповнюється. До речі, це нескінченний процес. Одні реформи перетікають в інші, одні зміни втілюються більш швидше, інші повільніше. А деякі і зовсім не вдається втілити у життя. І це стосується не тільки освіти, а й інших сфер суспільного життя. Саме з плином часу виникає можливість оцінити те, що було запроваджено і результат цих дій. Як кажуть, настає пора пожинати плоди.

Варто підкреслити, що питання зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти та питання зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти це різні категорії. В цій статті нас цікавить зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти. Дослідити динаміку розвитку зовнішнього незалежного оцінювання, ефективність вжитих заходів, участь випускників загальноосвітніх шкіл, оцінку громадськості та вищих навчальних закладів, є окремими завданнями при стратегічному плануванні української моделі зовнішнього незалежного оцінювання на 2016 рік. Отже, мова йде про формування окремої унікальної багаторівневої методології оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної

середньої освіти. Саме така методологія оцінювання навчальних досягнень повинна вимірюватися у наступних напрямках:

- міжнародному;
- національному.

Кожний з цих вимірів вимагає до себе окремої уваги та досліджень. Однак, на сьогодні варто зупинитися та окреслити окремі аспекти. При цьому її дієвість повинна оцінюватися з боку:

- випусників навчальних закладів системи загальної середньої освіти;
- студентів;
- випусників вищих навчальних закладів;
- роботодавців;
- суспільства;
- держави.

І не на протязі одного або двох-трьох років, а з плином десяти-п'ятнадцяти років з постійним оновленням і пошуком шляхів вдосконалення існуючої методології оцінювання навчальних досягнень випусників навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Демографічні показники народжуваності кінця 90-х років ХХ століття досягли мінімальних значень, і можна твердо стверджувати, що останнє десятиріччя (2005-2015 рр.) є плідним для національного ринку праці, який отримує від 200 до 300 тис. фахівців в рік найрізноманітніших напрямів і спеціальностей. Це в свою чергу спричинило й перенасичення ринку праці та більш високі вимоги до молодих фахівців при займанні ними посад. Навіть відповідаючи цим початковим вимогам, випусники вищих навчальних закладів не затримуються на першому місці роботи, і протягом двох-трьох років змінюють початкове місце роботи. Серед них численні випадки подальшого працевлаштування не за фахом, отриманим у ВНЗ. На жаль, така тенденція свідчить про освітню незатребуваність випусників ВНЗ останніх років.

Знання – є багатозаровою категорією, що вміщується у декілька вимірів і рухається від більш простого та загального до поглибленого та спеціалізованого. Випусник загальноосвітнього закладу, здобувши атестат про повну загальну середню освіту, протягом одного календарного року складає випускні іспити у загальноосвітньому закладі та загальнодержавне зовнішнє незалежне оцінювання, що за своєю формою і змістом є абсолютно полярними видами контролю. Тобто український випусник загальноосвітнього закладу, після контрольних заходів знань у закладах середньої освіти, де за частіш готують за різними стандартами та вимогами, має готуватися самотужки (або за допомогою викладачів-репетиторів, що стало вже своєрідним бізнесом в загальноосвітній школі) до принципово іншого виду оцінки своїх знань та вмінь – тестуванню. Далі вступник поточного року вступу до ВНЗ стикається з вузьким колом предметів для складання зовнішнього незалежного оцінювання та дуже широким колом напрямів (спеціальностей) у ВНЗ в нашій країні, що призводить до знехтування та не використання здобутих знань, вмінь та навичок при підготовці до ЗНО. Тому як наслідок, 25-35% першокурсників, які попередньо скалили ЗНО на відмінному рівні відраховуються з ВНЗ за неуспішність і навпаки, відмінниками у ВНЗ стають здібні, комунікабельні, працьовиті випусники шкіл, що не мали фізичної та матеріальної можливості додатково підготуватися до зовнішнього незалежного оцінювання. Однак, не варто при дослідженні зовнішнього незалежного оцінювання, як і будь-якого об'єкту

зосереджуватися тільки на позитивному або негативному. Будь-який об'єкт необхідно досліджувати з різних боків, теоретично й емпірично, а його вплив на оточуючий світ оцінювати з плином часу. Мабуть, дотримуючись цих умов ми зможемо більш-менш об'єктивно оцінити зовнішнє незалежне оцінювання випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Тому не можна сказати, що система тестування є непродуктивною та безрезультатною. Від американських психологів Дж. Кеттела та В. Маккеона ми отримали термін «тест», а з ним і можливість комплексно і функціонально оцінити майже будь-яку філософську категорію, у тому числі знання.¹ У 1927 році на Всесоюзній конференції СРСР С.Г. Геллерштейн зазначив, що тест – це випадковий експеримент, який при будь-яких умовах все одно більш досконалий метод, ніж спостереження.² Тестування – це швидкий, об'єктивний, а головне об'ємний спосіб оцінити теоретичні знання людини, що отримала певну інформацію та засвоїла її. Тому, вже на сьогодні ми отримали випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти, які завдяки ЗНО відкрили свій власний багатий внутрішній потенціал та вміння оперувати своїми здобутими знаннями та вміннями. Однак існують і протилежні приклади.

Євроінтегрована система незалежного оцінювання з моменту проведення першого експерименту тестування у 1993 році і до сьогодні лише частково користується попитом в Австралії, Англії, Болгарії, Італії, Словенії, Угорщини, Німеччини, Франції, Фінляндії, де тестування виконує подвійну функцію випускного іспиту за курс середньої школи і вступного до вищого навчального закладу. Окремої уваги заслуговують країни Європи, де зовсім відсутнє зовнішнє оцінювання та вступні іспити до ВНЗ. В Україні, також з 2015 року, ЗНО з української мови та літератури дорівнює випускному іспиту у загальноосвітніх закладах. Проте зараз лише номінально ці види контролю є пов'язані між собою. За прогнозами Українського центру оцінювання якості освіти у 2016 році випускні іспити у загальноосвітніх закладах і зовнішнє незалежне оцінювання будуть об'єднані. Хоча лише практичне втілення даних нововведень покаже їх ефективність та результативність.

Програма діяльності зовнішнього незалежного оцінювання свідчить про пряме відношення до Болонського процесу, де існують дієві кроки до більш прозорої і чесної системи відбору вступників до ВНЗ. З іншого боку, лабораторія соціологічних опитувань підсумувала, що 19,6% опитуваних вважає, що рівень корупції на ЗНО досить поширений, а 10-11% особисто стикнулися з фактами корупції при підготовці, складанні чи перевірці ЗНО.³

У розвинених країнах на систему тестування працює ціла індустрія, адже справа ця неймовірно трудомістка й витратна. Скажімо, у США існують кілька відомих компаній, які займаються розробкою тестів і безпосередньо проведенням тестування. Одна з найбільших - ETS, була створена у 1947 році, являє собою невеличку самостійну «країну»: ізольована величезна територія з корпусами і будинками для численних «громадян-працівників», де діють внутрішні закони та порядки. Це не дивно, оскільки тести, які вони готують, школярі можуть складати сім разів на рік, і щоразу - це новий тест із зовсім іншими завданнями. При

¹ Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. К.: ЦМК МОЗ України, УДМУ. – 1995. – 221 с.

² С.Г. Геллерштейн «Про психофізичні принципи відбору у педагогічній практиці», - Всесоюзна конференція СРСР, 1927 р.

³ Результати загальнонаціонального соціологічного опитування «Громадська думка - грудень 2014: вища освіта в Україні», проведені Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» з «Юкрейніен соціолоджи сервіс» у 2014 році.

цьому кількість завдань з того чи іншого предмету може доходити до 70 і більше, і кожна особа, яка проходить тестування одержує свій варіант тесту.⁴

Якщо взяти за приклад порівняння систему ETS та українську систему оцінювання, згідно вищевикладеного, можна сказати, що навіть за наявності людського фактору у процедурі оцінювання американська система більш безпечна, автономна та перевірена часом, що підтверджує її результативність. Сьогодні система проведення ЗНО в Україні непрозора, строк між складаннями ЗНО та оприлюдненнями результатів досить тривалий та насичений «людським фактором» (адміністративний, управлінський, педагогічний та обслуговуючий склад). Тому, намагаючись уникнути корупції під час вступних кампаній в ВНЗ країни, збільшується вірогідність корупції при проведенні зовнішнього незалежного оцінювання саме через «людський фактор» у її процедурі. Вихід з цього - це впровадження автоматизованої відкритої прозорої процедури перевірки лише за участі техніки із можливістю апеляції результатів у спеціалізованій експертній комісії.

По процедурі тестування, варто зауважити, що особа, яка складає зовнішнє незалежне оцінювання за якість своїх знань бере правильно виставлену позначку біля варіанту відповіді. При цьому існує факт випадкового вибору, де особа, яка складає зовнішнє незалежне оцінювання не маючи можливості говорити, продемонструвати здібності та творчий потенціал обирає випадково вірну відповідь. Що майже унеможлиблюється при особистому спілкуванні екзаменаторів з вступником, адже викладач-екзаменатор володіючи мінімальними знаннями психології і середніми знаннями загальноосвітнього курсу може виявити його розуміння матеріалу та вміння акумулювати здобутими знаннями на практиці. Практика вищих навчальних закладів, що мають спеціалізовані вступні іспити, творчі конкурси або співбесіди показала, що рівень ерудиції та знань лише у половині випадків співпадає з результатами зовнішнього незалежного оцінювання.

Особливо гостро стоїть для нас питання вступу і до юридичних ВНЗ, які приймають вступників на навчання за результатами предметів, тільки споріднених до правових дисциплін. А отже, ВНЗ лише побічно оцінює рівень знань вступника без знань права. Та і про індивідуальність мова не йде, хоча це суперечить основам педагогіки. Тоді може варто говорити про інтеграцію методології оцінювання якості освіти у двох вимірах:

- тести інтелектуального розвитку, що спрямовані на оцінку навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти;
- тести психологічного розвитку, що спрямовані на оцінку рівня вмінь та здібностей випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Отже, підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що виміри зовнішнього незалежного оцінювання є неоднозначними та багат шаровими, однак в цілому вони позитивні й перспективні.

Використана література

1. Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. К.: ЦМК МОЗ України, УДМУ. – 1995. – 221 с.

⁴ Вінницький регіональний центр ОЯО. Система зовнішнього незалежного оцінювання у світі. Болонський процес. - Електронне посилання: http://vintest.org.ua/data/tp_ov_46_2.pdf

2. С.Г. Геллерштейн «Про психофізичні принципи відбору у педагогічній практиці», - Всесоюзна конференція СРСР, 1927 р.
3. Результати загальнонаціонального соціологічного опитування «Громадська думка - грудень 2014: вища освіта в Україні», проведені Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» з «Юкрейніен соціолоджи сервіс» у 2014 році.
4. Вінницький регіональний центр ОЯО. Система зовнішнього незалежного оцінювання у світі. Болонський процес. - Електронне посилання: http://vintest.org.ua/data/tp_ov_46_2.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, Войтович О.П., Сергієнко В.П.

Войтович О.П.

Рівненський державний гуманітарний університет

vojtovich_o@ukr.net

Сергієнко В.П.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

vpsergienko@npu.edu.ua

Результати освітнього процесу зумовлені впливом багатьох чинників, до яких відносимо: зміст навчальних планів та програм дисциплін, забезпечення літературою та засобами навчання, застосування сучасних технологій навчання, якість кадрового складу педагогічних працівників та попереднього рівня підготовки студентів. Розглянемо особливості здійснення моніторингу навчальних досягнень майбутніх екологів на прикладі вивчення технічних дисциплін (Основи промислового і сільськогосподарського виробництва, Техноекологія, Урбоекологія).

У практиці викладання технічних дисциплін використовуються окремі елементи моніторингу у формі контрольних робіт, тестів, екзаменів. Однак вони недостатньо ефективні, оскільки такий моніторинг має епізодичний характер. З цих причин потрібно удосконалити систему моніторингу вивчення технічних дисциплін у двох напрямках: *по-перше*, всі студенти спроможні засвоїти на достатньому рівні навчальний матеріал (який є еталоном, стандартом), *по-друге*, при діагностованому цілепокладанні навчального процесу є можливість об'єктивно перевірити рівень засвоєння матеріалу, причому на завчасно заданому рівні. Перший напрям пов'язаний з тим, що майбутні екологи, незалежно від їх здібностей, повинні засвоїти навчальний матеріал і сформулювати відповідні знання і уміння на достатньому і високому рівнях. Другий напрям передбачає таке формулювання навчальних цілей, досягнення яких можна перевірити надійними і валідними методами та засобами. Це вимагає від викладача формулювання мети заняття так, щоб у ній звучав результат діяльності викладача і студентів. Студент має здобути на занятті приріст знань, умінь, а також оцінити свій рівень засвоєння навчального матеріалу відповідно до освітніх цілей. За основу створення системи цілей підготовки майбутніх екологів можна взяти, наприклад, таксономію Блума (пізнання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання):

- пізнання передбачає запам'ятовування і відтворення технічних термінів, формул, законів природи і техніки;
- розуміння – уміння інтерпретувати вивчений матеріал на інші екологічні ситуації, природні явища, техногенні події;
- застосування – проявляється в отриманні результатів при розв'язуванні техніко-екологічних задач, обґрунтуванні висновків на основі використання вивчених природоохоронних методів та технологічних принципів;
- аналіз – проявляється в характеристиці складових частин технічного чи природного процесу, явища;

- синтез – проявляється в умінні скласти із окремих частин ціле (технологічна схема технології виробництва, структурно-логічної схеми, що відображає перетворення сировини в продукцію, тощо);

- оцінювання – проявляється в умінні оцінити природне явище, вплив виробничої діяльності на нього.

Як показала практика, подібні моніторингові випробування важливо здійснювати на усіх етапах навчання (перевірка засвоєння лекційного матеріалу перед розв'язуванням задачі виконанням лабораторних робіт, семінари, модульні контрольні роботи, самостійна робота студентів) з метою можливості цілеспрямованої орієнтації студентів на подібні типи діяльності. Це дозволить у підсумковій діагностиці виявити, наскільки еколог підготовлений до того, щоб без тривалої адаптації увійти до професійної діяльності, пов'язаної з теоретичним і практичним змістом технічних дисциплін.

УДОСКОНАЛЕННЯ МОНІТОРИНГУ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ, Войтович І.С.

Рівненський державний гуманітарний університет
igor_voitovich@ukr.net

Одним із перспективних підходів до оцінювання якості вищої освіти є розроблення і впровадження механізмів моніторингу, які врахують вимоги державних та міжнародних стандартів якості і дозволяють, за необхідності, розробити та впровадити попереджуючі та коригуючі дії.

На сьогодні існує достатньо методів оцінювання якості підготовки випускників ВНЗ. В основу більшості з них покладено формальні критерії:

- початковий рівень знань абітурієнта;
- підсумковий рівень знань випускника ВНЗ;
- потенціал ВНЗ;
- спеціалізовані (за дисциплінами);
- особисті досягнення студента;
- відсоток працевлаштованих за спеціальністю,
- вартість навчання,
- рівень психофізичних параметрів після навчання відносно вхідного рівня.

Якісною і кількісною мірою оцінки результатів педагогічної діяльності є досягнення бажаного результату, що визначається галузевим стандартом відповідної спеціальності. Однак зміст стандартів часто змінюється, або навпаки занадто довго залишається незмінним і не може враховувати реалій ринку праці.

На конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти “Загальноєвропейський простір вищої освіти – досягнення цілей” (м. Берген, 2005 р.), висловлена пропозиція підвищувати якість діяльності ВНЗ шляхом систематичного впровадження внутрішніх механізмів її забезпечення та прямого взаємозв’язку з зовнішньою системою забезпечення якості. І лише у 2015 році Україна підійшла до створення Національної агенції якості освіти. Відповідно до основних завдань агенції є створення незалежної системи моніторингу якості підготовки фахівців, що повинна:

- бути сертифікованою;
- визнаватись на всеукраїнському та міжнародному рівнях;
- приносити практичну користь ВНЗ.

Для практичного упровадження такої моніторингової системи якості освіти у потрібно:

1. Запровадити єдиний підхід до упровадження системи оцінювання ECTS.
2. Розробити і запровадити механізм повторного вивчення дисциплін, не відраховуючи за погані оцінки чи пропуски занять, а дозволити студентам вчитися більшу кількість років, адже «бакалавр» – це не чотири роки навчання, це – 180-240 зарахованих кредитів.
3. Запровадити механізми оцінювання не лише знань, але і умінь, навичок, здатності до аналізу ситуації і прийняття рішень, практичного досвіду, тощо.
4. Розуміння та визнання з боку студентів та викладачів.

Таким чином, для досягнення конкурентних переваг на ринку освітніх послуг та з метою підготовки конкурентоспроможних випускників вищій навчальний заклад повинен впроваджувати нові підходи в досягненні високої якості освіти та задоволенні вимог студентів, батьків та роботодавців за вимогами українських та міжнародних стандартів.

Результати проведених досліджень в подальшому планується використовувати для побудови системи незалежного моніторингу знань випускників ВНЗ. Особливо це актуально і важливо при проведенні внутрішніх і зовнішніх аудитів оцінки якості навчального процесу.

НИЗЬКА КВАЛІФІКАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ: ЦІНА ПОМИЛКИ, Врублевська О.В.

Національний лісотехнічний університет України, Львів
ov2207@gmail.com

Вимірювання результатів навчання перш за все за допомогою тестових завдань множинного вибору сьогодні здійснюється переважною більшістю викладачів вищої школи. Попри тривалі суперечки про те, чи можна належним чином оцінити досягнення студента, зручність і економія часу в умовах перевантаження викладачів стають основною перевагою під час діагностики результатів вивчення окремих дисциплін на великих потоках студентів. Разом з тим, 90% - цілком реалістична, на наш погляд, оцінка кількості викладачів ВНЗ, які, повсякденно користуючись таким важливим інструментом як тести, не мають мінімально необхідних знань з основ тестології та достатніх вмінь складання тестових завдань. Як наслідок часто має місце регулярне відхилення результатів тестування за деякими дисциплінами (кафедрами) від нормального розподілу, стійкі причини якого могли б бути виявлені й усунені, якби їх аналізували. Невалідність інструментарію вимірювання, яка обумовлена недостатньою кваліфікацією розробників, в кращому випадку деформує поточні результати навчання із відповідними моральними втратами, в гіршому – призведе до необ'єктивного відбору на навчання, наприклад, за програмою магістра.

Багато дискутуючи про компетентнісний підход, ми забуваємо, що сьогодні знання основ технологій освітніх вимірювань є однією з найважливіших складових професійної компетентності будь-якого викладача. Діагностика результатів навчання – це його щоденне виробниче завдання. І якби існував професійний стандарт «Викладач вищого навчального закладу», то до переліку основних трудових функцій слід було б додати таку: «здійснювати діагностику результатів навчання». А до переліку необхідних здатностей – «демонструвати здатність розробляти і застосовувати педагогічні тести». Не відображено ці вимоги достатньою мірою і у кваліфікаційних характеристиках професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів (наказ МОН України №665 від 01.06.13 р.).

Освітня траєкторія більшості викладачів аграрних, технічних, медичних, інших вузів пролягає через здобуття непедагогічної спеціальності, аспірантуру, науково-дослідний сектор, перехід на викладацьку роботу на кафедрі. У цьому ланцюгу професійного зростання компонент формування педагогічної компетентності зведений до мінімуму, на відміну від випускників педагогічних вишів. Подолання розриву між сучасними вимогами до кваліфікації викладача у галузі застосування освітніх технологій, які мав би висувати роботодавець (ВНЗ), і фактичним її рівнем виноситься на «самостійну роботу» викладачів і залежить від бажання роботодавця враховувати її результат у процедурах внутрішнього забезпечення якості. Сьогодні в умовах динамічних змін технологій навчання і освіти в цілому потрібна системна і регулярна робота щодо покращення професійної педагогічної компетентності викладачів, яку більшість ВНЗ не здійснюють, навіть якщо усвідомлюють її значення. Потрібні регулярні заходи з посилення методичної підготовки викладачів ВНЗ, короткострокові тренінги, навчання, які носили б обов'язковий характер і не супроводжувалися фінансовими

бар'єрами, замість формального стажування один раз на п'ять років. З іншого боку, пропозицію таких освітніх послуг для освітян теж необхідно забезпечувати. І короткострокове навчання основ тестології, яке могли б проводити центри оцінювання одночасно з наданням вузам інформаційно-консультаційної і методичної допомоги, є одним з першочергових напрямів. Заперечувати його необхідність для викладачів ВНЗ, водночас визнаючи її у випадку, коли мова йде про підготовку вчителів шкіл, на наш погляд, алогізм. Сертифікат про його проходження має бути елементом допуску до роботи, особливо тих викладачів ВНЗ, які розробляють завдання для вступних випробувань або державних іспитів. Запровадження незалежного оцінювання для відбору на магістерські програми, яке не можливе без об'єднання зусиль викладачів спеціальних дисциплін і фахівців у галузі тестування, є додатковим аргументом на користь розвитку співпраці між центрами оцінювання і вищими навчальними закладами.

ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ У ФОРМАТІ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯК ПІДСУМОК ЗАВЕРШЕННЯ КОЖНОГО З ЕТАПІВ НАВЧАННЯ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ, Горбенко-Хвастунова М. М., Останкіна О. В.

Дніпропетровський регіональний центр оцінювання якості освіти, Дніпропетровськ
osvita-info@rambler.ru

Система зовнішнього незалежного оцінювання в Україні за роки його всеохопного існування (2008–2015) довела свою спроможність, значущість, ефективність лише в сегменті переходу від загальної середньої освіти до вищої на етапі організації вступної кампанії, але не забезпечила суспільного запиту на підвищення якості освіти. Результати соціологічних досліджень свідчать, що, з одного боку, інституції, які проводять зовнішнє незалежне оцінювання, мають високий відсоток суспільної довіри, з іншого, суспільство бажає суттєвого впливу на розвиток системи освіти та кардинальних змін для поліпшення стану освіти на всіх її рівнях.

Наявна система проведення ЗНО після фактичного завершення старшої школи не забезпечує глибини впливу на якість і мотивацію навчання протягом усього його терміну.

Нами пропонується наскрізна модель упровадження ЗНО для проведення державної підсумкової атестації після завершення навчання в початковій, основній і старшій школах. Варто зазначити, що без матеріально-стимулюючих чинників, спрямованих на покращення рівня забезпечення як загальноосвітніх навчальних закладів і інституцій, які проводять ЗНО, так і педагогічних працівників, очікувати ефективного результату не можна.

Запропонована модель наскрізного зовнішнього контролю (проведення ДПА у форматі ЗНО) задана базовими параметрами, відображеними в наведеній таблиці. Ця модель має реалізовуватися Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами і передбачає застосування різних типів тестових технологій для визначення рівня навчальних досягнень відповідно до поставленої мети здійснення такого контролю.

Використання критеріально-орієнтованого підходу (criterion-referenced) на етапах завершення початкової та основної школи дозволить оцінити, якою мірою учні опанували навчальний матеріал. Це відповідає завданням атестаційного контролю щодо виконання Державного стандарту.

Застосування нормативно-орієнтованого підходу (norm-referenced) на етапі завершення старшої школи дозволить використовувати результати ЗНО як вступний іспит до ВНЗ та водночас порівнювати навчальні досягнення випускників різних навчальних закладів.

Базові параметри моделі наведено в таблиці:

Базові параметри	4-й клас (ДПА)	9-й клас (ДПА)	11-й клас (ЗНО)
Тип тесту	Критеріально-орієнтовані предметні тести	Критеріально-орієнтовані інтегровані тести	Нормативно-орієнтовані різнорівневі предметні тести, ТЗНК

Перелік предметів	Мова (навчання); математика	Українська мова і література; математика і інформатика; суспільствознавство; природознавство; іноземна мова	Українська мова і література; історія України; інформатика; математика; фізика; хімія; біологія; географія; мови меншин; іноземні мови
Тривалість тестів	45 хвилин	120 хвилин	Від 120 до 210 хвилин
ЗНЗ, у якому випускник проходитиме ДПА	Навчальний заклад, у якому навчається учень	Навчальний заклад, у якому навчається учень	Навчальний заклад, у якому не навчається учень
Кількість осіб, які проводять тестування в аудиторії	2	2	2
Територія залучення персоналу	1 особа – представник свого навчального закладу 1 особа – представник іншого навчального закладу, підпорядкованого територіальному відділу освіти учасників ЗНО	1 особа – представник свого навчального закладу 1 особа – представник іншого навчального закладу, підпорядкованого територіальному відділу освіти учасників ЗНО	Представники різних навчальних закладів, яких бажано залучати з території, не підпорядкованої територіальному відділу освіти учасників ЗНО
Залучення персоналу для організації роботи пункту проведення ЗНО	Не потрібно	Не потрібно	8-12 осіб (без урахування кількості осіб, які працюють в аудиторіях тестування)
Зовнішній контроль	Спостереження представництвом органів учнівського самоврядування свого навчального закладу	Спостереження представництвом органів учнівського самоврядування, батьківських комітетів інших навчальних закладів	Громадське спостереження

НОВІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І ВІДБОРУ ЕКЗАМЕНАТОРІВ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ВІДКРИТОЇ ЧАСТИНИ ТЕСТУ ЗНО (З ДОСВІДУ РОБОТИ ЛЬВІВСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ), Даньків Я.Я., Милянник А.І., Юрченко А.А.

Львівський регіональний центр оцінювання якості освіти
lvivtest@gmail.com

Для забезпечення високого рівня перевірки відкритої частини тесту з іноземних мов, української мови та літератури і математики, Львівський регіональний центр оцінювання якості освіти почав вибудовувати унікальну дистанційну систему підготовки екзамеаторів. Провідний спеціаліст відділу інформаційних технологій Даньків Я. створила у 2012 році інтерактивну платформу, яка дозволяє проводити реєстрацію, навчання і тестування кандидатів в екзамеатори. Модераторами всіх етапів підготовки кандидатів виступають методисти-фахівці з відповідних предметів.

Згідно з наказом Українського центру оцінювання якості освіти від 02 березня 2015 року № 18, педагогічні працівники, які залучаються до перевірки відкритих завдань, мають пройти теоретичну і практичну підготовку. Програма складається з трьох тем загальною кількістю 8 годин.

Навчання передбачає ознайомлення з чинними нормативно-правовими документами з питань проведення зовнішнього незалежного оцінювання, структурою тесту та формами тестових завдань, інструкцією щодо перевірки відкритих завдань з певного предмета, критеріями оцінювання і схемами оцінювання виконання відкритого завдання, результатами аналізу перевірки відкритих завдань попередніх років та ситуаціями, що можуть виникнути під час перевірки.

Оскільки наказ дозволяє збільшувати, в разі необхідності, кількість годин навчань, була створена дистанційна система підготовки і калібрування екзамеаторів, яка має свої технологічні та організаційні особливості щодо кожного із предметів.

Дана система суттєво вдосконалює процес підготовки і відбору екзамеаторів, оскільки дає можливість комбінувати навчання у звичайному режимі (лекційні заняття, семінари, тренінги) з навчанням і сертифікацією в режимі он-лайн. Дистанційне навчання має очевидні переваги, серед найбільш вагомих виокремлюємо наступні:

- прозорість системи, до якої може долучитись фахівець відповідної дисципліни незалежно від місця праці і проживання;
- гнучкість системи, можливість створювати різноманітні тренувальні схеми (самостійна робота, робота в парах, групах);
- екзамеатор має можливість виконувати завдання, не витрачаючи час на дорогу до регіонального центру, у вільний від роботи час, у зручному для себе місці);
- економія коштів на відрядження;
- модератор має постійний доступ до всіх учасників програми, контролює хід виконання завдань, включає нових кандидатів до виконання завдань або вилучає таких, які не пройшли певний етап випробувань;

- екзаменатори отримують інформацію про своїх колег і мають постійну підтримку;
- результати дистанційного навчання дають цікавий матеріал для обговорення під час заключних зустрічей екзаменаторів;
- методист ЛРЦОЯО має можливість ретельно відбирати членів команди для перевірки відкритого завдання.

З кожним роком дистанційна система підготовки і калібрування екзаменаторів у Львівському регіональному центрі оцінювання якості освіти вдосконалюється, так само як покращується якість перевірки.

ПРОГРАМА СЕМІНАРУ-ТРЕНІНГУ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРАВИЛА АДМІНІСТРУВАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ" В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, Дем'яненко О.О.

КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти»,
м. Біла Церква Київської обл.

ozaika@ukr.net

Проблеми оцінювання якості освіти та ефективної організації моніторингових досліджень у галузі освіти роками не втрачає своєї актуальності. Особливо загострюємо увагу на проблемах інституційного і кадрового забезпечення моніторингових досліджень. Ще в 2011 році МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» оприлюднила ґрунтовний аналіз створюваної системи моніторингу якості освіти в Україні. Зокрема, йдеться про дефіцит в Україні кваліфікованих спеціалістів з проблем оцінювання якості освіти та педагогічних вимірювань [1, С.92]. На наш погляд, на етапі гострих дискусій щодо міри взаємодії й рівня залежності інституцій – адміністраторів таких моніторингових досліджень – проблема інформаційного та навчально-методичного забезпечення діяльності педагогів в умовах закладу післядипломної педагогічної освіти (далі – ППО) є одним із шляхів вирішення наявної проблеми.

За час розвитку системи ЗНО та проведення низки моніторингових досліджень за різними освітніми напрямками працівниками закладів ППО набуто значний практичний досвід підготовки освітніх експертів та адміністраторів. Здійснювалася й поетапна підготовка науково-педагогічних працівників інституту і освітян області з основ педагогічного оцінювання, педагогів – до використання тестових методик у навчально-виховному процесі (зокрема, за міжнародним проектом TRAST “Справедливе оцінювання” програми TEMPUS/ TACIS Європейської комісії) []. Реалізація поставлених завдань в умовах закладу ППО відбувається як на курсах, так і в ході проведення навчальних тренінгів, семінарів, нарад. Проте фрагментарність пропонованого навчання в контексті фахового підвищення кваліфікації формує слабку мотивацію освітян.

Гостра потреба у кваліфікованих педагогах, обізнаних у питаннях організації та проведення моніторингу якості освіти, основах педагогічного оцінювання, спонукала наш заклад в області створити програму цілеспрямованого навчання представників регіональної системи освіти – керівних, методичних і педагогічних. Тема короткотермінових 3-денних курсів, розроблених у контексті порушеної проблеми, – *"Основи педагогічного оцінювання та правила адміністрування моніторингових досліджень"*. Очікувані цілі – здобуття освітянами знань для створення і використання тестів навчального призначення, набуття вмій і навичок проведення інструктажу-підготовки педагогів до проведення моніторингових досліджень. Завдання програми: надати психолого-педагогічну, навчально-методичну і технологічну допомогу у проведенні моніторингу на місцях; координувати роботу в регіоні з підготовки адміністраторів моніторингових досліджень; формувати у педагогів навички створення критеріального навчального тесту «за матричним принципом» на основі змісту шкільних програм; засвоїти правила складання тестових завдань та їх використання в шкільній практиці.

Суб'єктами навчальної взаємодії при цьому можуть бути: педагоги, працівники відділів освіти, методисти, які мотивовані формувати отримати навички адміністрування та педагогічного оцінювання у ході проведення моніторингу. За замовленнями формуються 2 групи учасників програми занять: а) ті, хто проводять та інструктують моніторинг; б) ті, хто використовують тестові завдання, складають предметні тести, аналізують навчальні досягнення, оцінюють результати. Завершується навчання створенням колективного (групового) проекту та його захисту.

Програма успішно апробована в Київській області. Сертифіковані педагоги є учасниками експертно-аналітичних заходів програми розвитку регіональної системи освіти. За час її апробування укомплектовано для навчання теоретичні і напрацьовано власні практичні матеріали [2;3], роздавальний матеріал, схеми і таблиці, презентації тощо.

Література

1. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; [І. І. Бабин, Л. М. Гриневич, І. Л. Лікарчук та ін.]; за заг. ред. І. Л. Лікарчука. – К.: МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; Х.: Факт, 2011. – 96 с.
2. Дем'яненко О.О. Зміст та організація психолого-педагогічного моніторингу в початковій школі: навч.-метод. посібник (з електронним додатком) / Дем'яненко О.О., Татаринцева Т.В.– Біла Церква : КОІПОПК, 2007. – 68с. – Бібліогр.: с. 48-50.
3. Організація моніторингу якості освітньої діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / автори та уклад. О.О. Дем'яненко, Н.М. Ревуцька. – Біла Церква: КОІПОПК. – 2009. – 72с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ, Джурило А.П.

Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ

dzhurylo.ap@gmail.com

Сучасний стан глобалізації світу, посилення змагальності між країнами, що зумовлює необхідність пошуку ефективних інструментів забезпечення якості освіти як запоруки економічних успіхів, активізують проведення різноманітних міжнародних порівняльних досліджень. Останні забезпечують валідною інформацією політиків для пошуків оптимальних шляхів удосконалення систем освіти. Найбільш відомими з таких проектів є дослідження якості математичної і природничої освіти TIMSS та функціональної грамотності PISA, в яких вивчається стан освіти країн- учасниць на основі зрізів рівнів навчальних досягнень учнів наприкінці початкової та основної школи.

Міжнародна практика свідчить, що здійснення такого моніторингу з подальшим системним аналізом отриманих результатів є надійним способом визначення реального стану освіти та рівня підготовки школярів. Міжнародні моніторингові порівняльні дослідження на основі стандартизованих (уніфікованих) інструментів (тестів, опитувальників, інтерв'ю, відвідувань занять за уніфікованими протоколами та відеозаписами занять) дають можливість порівнювати навчально-методичні системи різних країн, віднаходити ефективні методики навчання, вдосконалюючи на основі цього національні системи освіти.

Ключовим механізмом забезпечення якості освіти є принцип децентралізації управління освітнього простору, що передбачає передачу значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно.

У рамках документа «Європейський звіт про якість шкільної освіти: шістнадцять індикаторів якості» (2000 р.) децентралізація освіти визначена як одна із п'яти ключових завдань майбутнього (поряд із знаннями, ресурсами, соціальною інтеграцією та порівнянням даних). Стверджується, що зміщення акценту в процесі прийняття рішень на рівень школи є важливою політичною стратегією, яка викликана недостатністю довіри до здатності держави адекватно реагувати на потреби все більш вимогливого населення. У документі зазначено, що рішення повинні мати право приймати безпосередньо ті, кого зачіпають їх наслідки.

Децентралізація у певному сенсі є засобом перенесення політичних дебатів про якість освіти на нижчі щаблі освітньої системи. Надання більших повноважень нижчим рівням системи означає перекладання на них відповідальності за визначення того, що вони розуміють під якістю освіти, і передача їм прав «володіння» своєю частиною системи. Процес децентралізації часто розглядається як позитивний і неминучий, але поряд з цим як такий, що породжує свої проблеми. Оскільки саме держава несе відповідальність за забезпечення якості освіти для всіх, потрібна гарантія, що така система дійсно сприяє реалізації даної цілі. За своєю природою децентралізація веде до поглиблення різниці у стандартах шкільної освіти на місцях. Складність розробки стратегічної політики полягає у визнанні, що такі

відмінності мають право на існування, і у перетворенні їх у можливості, які сприяють учням реалізувати свій потенціал.

Література

1. Локшина О.І. До питання про якість освіти та її забезпечення: концептуальні розвідки у зарубіжжі та здобутки України / О.І. Локшина / Порівняльно-педагогічні студії № 4(18), 2013. – С. 73–78.
2. European Union. European Report on the Quality of School Education. Sixteen Quality Indicators. May 2000. – Brussels : European Commission, 2000. – 87 p.

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ, А.О. Дичко, І.С. Єремєєв

А.О. Дичко

Національний технічний університет України «КПІ»

alina_dychko@iee.kpi.ua

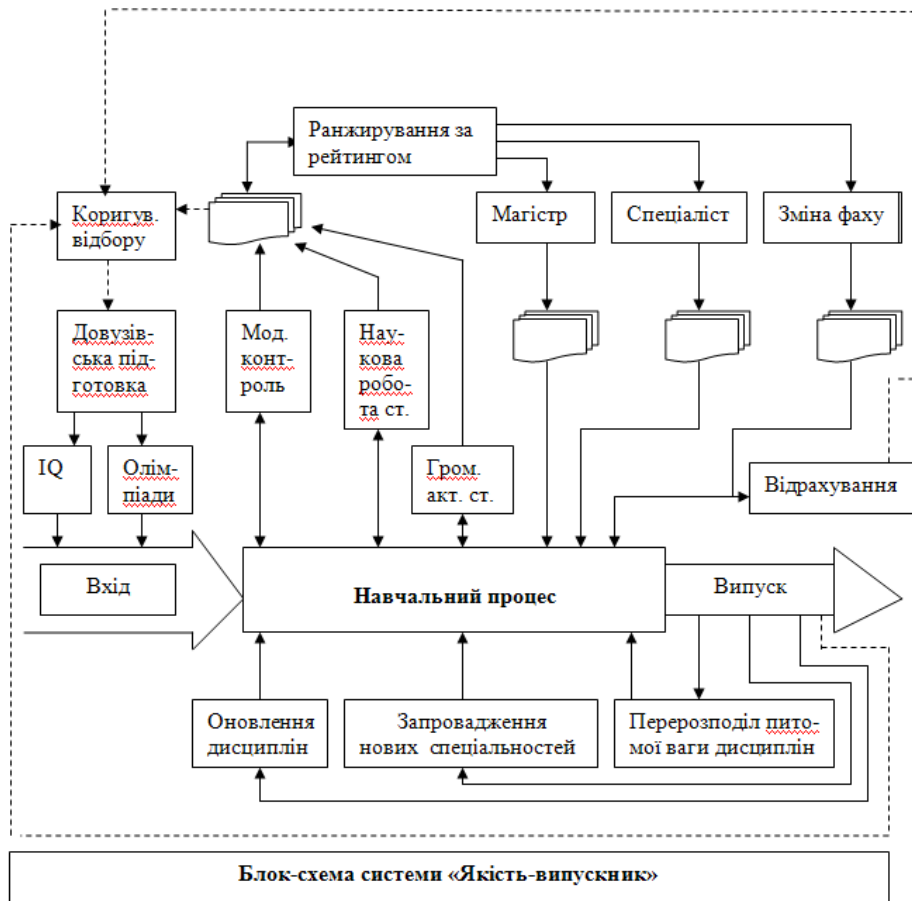
І.С. Єремєєв

Академія муніципального управління, Київ

amigo1933@yandex.ua

Широке впровадження комп'ютерних технологій вимагає адекватного підходу до навчання, контролю знань, формування навчальних програм, суттєвого оновлення змісту дисциплін, які викладаються, введення принципово нових дисциплін тощо. Вищі навчальні заклади України повинні прийняти виклик часу для того, щоб залишитися конкурентоспроможними, щоб наші дипломи визнавалися як дійсні сертифікати якості освіти. Тому необхідним є створення ефективної „прозорої” системи „Якість – Випускник”, яка б забезпечила якісне викладання усіх дисциплін, передбачених навчальними програмами (тобто викладання на сучасному рівні як з точки зору методів і засобів, так і з точки зору безперервного оновлення матеріалу з урахуванням існуючих тенденцій розвитку, вимог життя); ефективний контроль рівня накопичення, засвоєння і опанування знань з точки зору вміння практичного використання матеріалу; залучення студентів до наукової діяльності; виховання майбутніх випускників як з точки зору розуміння соціальної значущості їхньої професії, так і з точки зору загальнолюдських цінностей, а також патріотизму, відданості справі і розуміння необхідності перманентного підвищення своїх знань і вміння шляхом самостійної роботи над собою протягом усього активного життя, інакше кажучи, виховання студентів як особистостей.

Пропонується система «Якість-випускник» (див. рис.), яка складається з вхідного блоку, куди входить довузівська підготовка і відбір абітурієнтів за показниками IQ, а також результатами учнівських олімпіад; головного блоку (навчального процесу), до якого приєднані субблоки модульного контролю знань, організації науково-дослідної роботи студентів, стимулювання громадської активності студентів, а також субблоки оновлення дисциплін, запровадження нових спеціальностей і перерозподілу питомої ваги окремих дисциплін. Результати модульного контролю, наукової і громадської діяльності студентів надходять у файли, заведені на студентів, звідки інформація надходить у блок ранжирування за рейтингом, де відбуваються перманентні процедури, які дозволяють оцінювати кожного студента з точки зору того, чи він є перспективним для орієнтування на науково-дослідну чи викладацьку роботу і, відповідно, отримання кваліфікації «магістр», чи краще йому орієнтуватися на роботу у промисловості у сфері експлуатації устаткування і, відповідно, отримати кваліфікацію «спеціаліст», чи йому треба змінити фах (де його знання і навички можуть використатися) і перейти у інший навчальний заклад.

Впровадження системи, що пропонується, забезпечить суттєве підвищення якості професійної освіти і дозволить адаптувати програми підготовки фахівців з урахуванням вимог сучасної науки та технології.

ЗОВНІШНЕ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОГРАМА, Жук Ю.О.

Інститут педагогіки НАПН України
zhuk_y@mail.ru

Розглядаючи ЗНО як інструмент боротьби з корупційною складовою на етапі відбору випускників середньої школи для вступу до вишів, можна віднести ЗНО до соціального проекту, який, відповідно до визначення у більшості словників поняття «соціальний проект», є одним з самих ефективних способів розвитку громадянського суспільства. Реалізація проекту завжди розгортається у вигляді певної програми, яка, зберігаючи основні задуми проекту, спрямована на зміну соціальної ситуації певного масштабу.

Однією з фундаментальних основ практики соціального проектування у багатьох країнах є недопущення представниками влади або приватними особами довільних рішень, які можуть вплинути на зміну соціальної ситуації. Однак, як показує практика реалізації ЗНО, кожного року параметри ситуації змінюються, що виправдовується тими, хто ініціює зміни, бажанням вдосконалити результати вступної кампанії.

Основними учасниками соціальної ситуації «вступна кампанія» виступають випускники середньої школи (соціальна група), виші та УЦОЯО (інституціональні установи). Найбільш вразливою є соціальна група, на яку зміна параметрів соціальної ситуації впливає іноді корінним чином. При цьому масштабність можливого соціального ефекту від зміни параметрів ситуації залишаються невизначеними. Якщо навіть існує аналіз можливих наслідків, ініціатори змін його не розголошують. Наслідком зміни «правил гри» в процесі самої гри є збільшення соціальної напруги в суспільстві в процесі вступної кампанії, а рівень позитивних наслідків кожного разу сумнівний.

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗНО, Жумик Л.В.

КЗ «Луцький навчально-виховний комплекс «Гімназія №14 імені Василя Сухомлинського» Луцької міської ради Волинської області»
lidagumyk@ukr.net

❖ Система вступу до вищих навчальних закладів на основі зовнішнього незалежного оцінювання забезпечує рівність різних категорій громадян у здобутті вищої освіти.

❖ «Пріоритетом є знання. Це єдина можливість об'єктивно вступити до вишу,» – такою була відповідь здібного учня на моє запитання: «Яке твоє ставлення до ЗНО?».

❖ Як вчитель-практик щорічно детально аналізую зі своїми учнями тестові завдання ЗНО з математики. Серед них трапляються як легкі завдання, так і важкі, що вимагають від абітурієнтів вміння поєднувати різні теми навчального матеріалу, аналізувати, оцінювати, приймати рішення. До прикладу:

- ЗНО-2015, завдання 34: обчислити $\int_0^4 |1-x| dx$;

- ЗНО-2013, завдання 34: знайдіть значення параметра a , при якому корінь рівняння $\lg(\sin 5\pi x) = \sqrt{16+a-x}$ належить проміжку $\left(\frac{3}{2}; 2\right)$.

❖ Не варто пропонувати аж надто «хитромудрих головоломок» (ЗНО-2014, завдання 34): знайдіть усі від'ємні значення параметра a , при яких система рівнянь

$$\begin{cases} 2\sqrt{y^2 - 4y + 4} + 3|x| = 17 - y, \\ 25x^2 - 20ax = y^2 - 4a^2 \end{cases} \text{ має єдиний розв'язок.}$$

❖ Добірка тестових завдань повинна перевіряти як знання учнів (без знань не буде хорошого фахівця), так і їх вміння самостійно приймати рішення в нестандартній ситуації.

❖ Зовнішнє незалежне оцінювання – одна з ефективних систем оцінювання навчальних досягнень учнів, яка дозволяє провести як підсумкову атестацію, так і вступ до вищих навчальних закладів.

ПІДГОТОВКА ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З ФІЗИКИ: ПОГЛЯД УЧИТЕЛЯ, Засєкіна Т.М.

Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ
zasekina@ukr.net

Зовнішнє незалежне оцінювання зумовлює внесення деяких особливостей навчання фізики в школі. Розглянемо деякі з них.

Співвідношення мети й завдань зовнішнього незалежного оцінювання і навчання фізики в школі. Як показує порівняльний аналіз, програмні вимоги до результатів навчання фізики і для відбору абітурієнтів до вищого навчального закладу є різними, що виявляється в меті і завданнях, критеріях навчальних досягнень, підходах до їх оцінювання, змісті й складності пропонованих фізичних задач. Особливого загострення ці розбіжності набули, починаючи з 2012 року, коли закінчували школу учні, що вивчали систематичний курс шкільної фізики впродовж 2 років (раніше цей курс вивчали 3 роки). Крім того, існує неузгодженість між вимогами до загальноосвітньої підготовки, визначеними у шкільних програмах, й вимогами до предметних знань, умінь та способів навчальної діяльності програми ЗНО з фізики, зокрема стосовно уміння розв'язувати комбіновані задачі, в яких використовують поняття і закономірності різних розділів фізики.

Результати ЗНО з фізики. Якість знань або якість тестів. Користуючись статистичними звітами, представленими УЦОЯО, проаналізуємо результати виконання тестів з фізики.

У таблиці подано результати тестування за 2013 та 2014 роки.

Бали за шкалою 100-200	2013 рік			2014 рік		
	Кількість ЗНО, що бали	учасників, що отримали бали	%	Кількість ЗНО, що бали	учасників, що отримали бали	%
від 100 до 123,5 бала	5037		8,18	3 227		6,07
від 124 до 139,5 балів	10600		17,22	9 889		18,59
140 до 150 балів	12,745		20,70	12458		23,42
від 150,5 до 179,5 бала	28 543		46,37	23671		44,49
від 180 до 199,5 бала	4 592		7,46	3 933		7,39
200 балів	43		0,07	24		0,05
Всього	61 560			53 202		

Як видно, відсоток учасників тестування, які отримали бали, що не дають права вступати до вищого навчального загалу (від 100 до 123,5 бала) не високий: 8,18% у 2013 році й 6,07 % у 2014 році). За попередніми підсумками у 2015 році відсоток учасників тестування, що не подолали поріг «склав / не склав» значно більший і становить близько 23 %.

Причинами низьких показників результатів ЗНО з фізики є як слабка підготовка учасників тестування, так і висока складність завдань.

За матеріалами зі звітів ЗНО розподіл за складністю завдань у попередні роки був таким: у 2012 році: легкі – 3%, оптимальні – 36%, складні – 36%, дуже складні – 25%; у 2013 році: дуже легкі – 3%, легкі – 6%, оптимальні – 24%, складні – 32%, дуже складні – 35%.

За програмою академічного рівня (на зміст якої орієнтована програма ЗНО з фізики) на розв'язування завдань складного й дуже складного рівня практично не вистачає навчального часу. Учні, які вивчають фізику на профільному рівні також не мають на це достатньо часу, оскільки програма профільного рівня спрямована на розширення змісту, а не його поглиблення. Тому вважаємо, що приблизний розподіл завдань за складністю (легкі, оптимальні, складні, дуже складні) доцільно витримувати у межах відповідно 20/30/25/25 відсотків. Це, на наш погляд, дозволить не знижуючи кількісного показника загальноосвітнього рівня підготовки випускників, більш об'єктивно підійти до відбору до навчання у ВНЗ (особливо природничого і технічного спрямування) абітурієнтів, які спроможні будуть продовжувати вивчати фізику. Можливо, варто додати певну кількість простих завдань за рахунок збільшення загальної довжини тесту. Такі завдання мають стимулювати абітурієнтів відмовитися від вгадування відповідей і не боятися спробувати попрацювати над завданнями. Це надасть змогу зсунути поріг успішності від «порогу вгадування».

Вимоги до балів сертифікату ЗНО з фізики на технічні й фізичні спеціальності. На результативність ЗНО з фізики впливає також і мотиваційний чинник. Згідно переліку конкурсних предметів для вступу на основі повної загальної середньої освіти до вищих навчальних закладів для навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра (спеціаліста, магістра медичного та ветеринарно-медичного спрямувань), що включає 168 спеціальностей, на 98 обов'язково або на вибір потрібен сертифікат з фізики. Для порівняння з іншими природничо-математичними предметами, то на 82 спеціальності (обов'язково або на вибір) потрібен сертифікат з математики, на 38 – з біології, на 32 – з хімії, на 11 – з географії (дані взято із Умов прийому до вищих навчальних закладів у 2013 р. за посиланням <http://osvita.ua>). Подібна ситуація була і в 2014 році. У цьому ж році вищі навчальні заклади мали право самостійно визначати такий перелік. Більшість з них зберегли вимоги до відбору на фізичні й технічні спеціальності, включивши до переліку конкурсних предметів фізику (але при цьому, вимоги до прохідного балу сертифікату різняться: від 100 балів (мінімального) до 124). Але і як декількох попередніх вступних кампаній частка абітурієнтів фізичних напрямів замість сертифікату з фізики можуть подавати сертифікати з інших предметів (найчастіше з англійської мови.)

У наступному році заплановано обов'язкове складання трьох предметів (української мови і літератури, іноземної мови, математики або історії України) зовнішнього незалежного оцінювання, яке буде зараховано учням в атестати про повну загальну освіту як оцінки з підсумкової державної атестації. І ті учні, кому для вступу потрібно інші предмети будуть змушені проходити тестування і задля ДПА і задля ЗНО. Вважаємо, що правильніше було б, якби учні самостійно вибирали предмети, що поєднують ДПА і ЗНО, із тими, які є конкурсними на ту або іншу спеціальність. Це стало б дієвим механізмом оцінювання реальних навчальних досягнень учнів.

З ДОСВІДУ РОЗРОБКИ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ», Ізбаш С. С., Воровка М. І.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь

izbashes@gmail.com
olga_vorovka@ukr.net

Активізація уваги до вивчення досвіду розробки засобів діагностики якості вищої освіти магістра в наш час не є випадковою. Нормативні форми діагностики якості підготовки магістрів вищої освіти розробляються з метою атестації випускників вищих навчальних закладів, визначення відповідності показників якості вищої освіти встановленим стандартами вищої освіти. Тому дослідницька складова професійної підготовки магістрів вищої освіти в умовах вищого навчального закладу набуває першочергового значення. Сьогодні потрібно якнайшвидше створити оптимальні умови для організації об'єктивного контролю навчальних досягнень студентів. Особливої ваги це набуває при підготовці майбутніх викладачів вищої школи, оскільки, отримавши освіту за ступенем вищої освіти «магістр», викладач повинен володіти комплексом умінь: аналізувати систему вищої освіти, виділяти її структурні компоненти та визначати зв'язки між ними; знаходити способи вдосконалення професійної підготовки студентів з урахуванням задач інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору; виділяти методи навчання відповідно до змісту освіти; визначати цілі, завдання і зміст виховання студентства з урахуванням соціальних, ідейно-політичних настанов у державі; володіти різноманітними засобами спілкування, оцінювати рівень власної педагогічної майстерності тощо.

Вітчизняною та зарубіжною наукою накопичено певний позитивний досвід розробки теоретичних передумов побудови педагогічного процесу на діагностичній основі. Структура діяльності, її функції, вплив на психічні процеси та властивості особистості, механізми її вдосконалення досліджувалися К. Абульхановою-Славською, Б. Ананьєвим, Л. Анциферовою, Л. Буєвою, Г. Костюком, О. Леонтьєвим, Б. Ломовим, С. Рубінштейном та ін. Окремі аспекти діагностики досліджують вітчизняні педагоги В. Бондар, І. Булах, С. Гончаренко, А. Ісайко, В. Козаков, О. Кочетов, К. Макагон, Ю. Мальований, С. Мартиненко, О. Мельник, Л. Момот, С. Операйло, І. Підласий, І. Распопов, М. Ржецький, Н. Розенберг Г. Цехмістрова, Й. Шамес та ін. Проблемам використання діагностики в педагогічному процесі присвячені праці зарубіжних дослідників, зокрема, В. Бітінаса, Г. Вітцлака, К. Інгекампа, Д. Зеєбаха, Г. Клауса, Е. Стоунса та ін. Підготовка до педагогічної діагностики вивчається в дослідженнях, присвячених організації магістерської освіти (О. Безлюдний, Р. Гуревич, Г. Кіт, С. Романюк, С. Руснак, Г. Тарасенко та ін.). Проте дослідницька складова фахової освіти майбутніх магістрів потребує більш докладного наукового аналізу.

Метою нашої статті є презентація досвіду розробки засобів діагностики якості вищої освіти магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи».

Відомо, що галузеві стандарти вищої освіти Міністерства освіти і науки України (ГСВО МОНУ) мають три розділи:

1) освітньо-кваліфікаційна характеристика доквілля (ОКХ) містить вимоги до професійних якостей, знань та умінь людини, яка отримує певний освітній рівень (базову, вищу чи повну вищу освіту);

2) освітньо-професійна програма (ОПП), якою визначається зміст підготовки фахівців певних освітньо-кваліфікаційних рівнів. ОПП передбачає перелік нормативних та вибіркових дисциплін, засвоєння яких здійснюється відповідно до структурно логічної схеми -науково і методично обґрунтованої послідовності їх вивчення;

3) Засоби діагностики якості вищої освіти. У першому розділі фіксуються обсяги знань та вмінь, яких має набути студент протягом навчання у ВНЗ. У другому розділі визначаються навчальні дисципліни та кількість годин на їх вивчення.

Орієнтовно 70% – 75% навчального часу відводиться на вивчення обов'язкових для всіх ВНЗ нормативних дисциплін. Кожна з таких дисциплін забезпечується типовою навчальною програмою. Дотримання назв нормативних навчальних дисциплін повинно бути обов'язковим для вищих навчальних закладів, а обсяг не може бути меншим обсягу, встановленого стандартами освіти. Решта навчального часу (близько 25% – 30%) відводиться на вибіркові навчальні дисципліни, які частково рекомендуються для вибору ВНЗ, а частково вводяться ним самостійно. У третьому розділі ГСВО містяться матеріали щодо змісту державного іспиту та кваліфікаційної атестаційної роботи (дипломної, магістерської). На основі галузевих стандартів вищої освіти відповідно їх розділів у кожному ВНЗ опрацьовуються власні робочі нормативно-правові документи. Для їх розробки залучаються спеціальні робочі групи, до складу яких входять посадові особи – проректори, методисти та найбільш досвідчені викладачі [1, с. 258].

При підготовці документів для ліцензування спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» освітньо-кваліфікаційного рівня магістр ми використовували: Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000005 «Педагогіка вищої школи»ГСВОУ-05; Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000005 «Педагогіка вищої школи»ГСВОУ-05.

Слід зазначити, що у цьому Галузевому стандарті вищої освіти України не представлені засоби діагностики якості вищої освіти, які є обов'язковою складовою документів такого рівня.

Уміння діагностувати ситуації, перевіряти методами логічного аналізу свої наміри, усебічно оцінювати завершені педагогічні проекти, виконувати експертні педагогічні оцінки належать до найголовніших професійних умінь педагога. В. Загв'язинський зазначає, що бути педагогом-дослідником – це означає уміти знаходити нове в педагогічних явищах, виявляти в них невідомі зв'язки й закономірності. А це потребує передусім загальної культури та високої фахової підготовки, певного досвіду навчально-виховної роботи й спеціальних знань і умінь, притаманних саме дослідницькій роботі. Зокрема, треба вміти спостерігати й аналізувати явища; узагальнювати результати спостережень, виділивши найголовніше; за певними ознаками передбачати розвиток явищ у перспективі; поєднувати точний розрахунок із уявою й інтуїцією тощо. Складність педагогічних явищ із незавершеністю їх логічного аналізу та недостатньою інформованістю про них, робить проблему наукового пошуку особливо актуальною [2, с. 15].

Вперше термін «педагогічна діагностика» ввів німецький вчений К. Інгекамп у 1968 р.

На його думку, педагогічна діагностика не є частиною психодіагностики, а виконує роль самостійної наукової галузі. У німецькій педагогіці під педагогічною діагностикою розуміють усі дії в контексті дослідження педагогічних процесів, вимірювання їх ефективності, визначення можливостей індивіда щодо отримання освіти (особливо щодо індивідуального вибору бажаної спеціальності в системі професійної підготовки або в системі підвищення кваліфікації) [3, с. 6].

На сучасному рівні осмислення цієї проблеми педагогічну діагностику розуміють як систему технологій, засобів, процедур, методик і методів вивчення обставин, умов та факторів функціонування педагогічних об'єктів, перебігу педагогічних процесів, встановлення їх ефективності та наслідків у зв'язку із заходами, які можна передбачити або здійснити (В. Вербець, Г. Кловак, І. Підласий, О. Рудницька та ін.). Зокрема, І. Підласий вважає, що педагогічна діагностика покликана обслуговувати навчально-виховні проекти – від їхнього зародження до завершення, від задумів до наслідків реалізації. Предметом педагогічної діагностики, у вузькому розумінні, є проектування оптимальних педагогічних процесів. Якщо проаналізувати її предмет ширше, то сюди необхідно віднести розв'язання всіх діагностичних завдань у царині навчально-виховного процесу [4, с. 165].

Важливе місце у педагогічній діагностиці належить розробці засобів діагностики якості освіти. У вищій школі такими засобами виступають стандартизовані методики, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого студентом рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей. Оскільки засоби діагностики якості вищої освіти магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» є нормативним документом та складовою стандарту вищої освіти, вони були розроблені у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

Загальні вимоги до розробки засобів діагностики якості підготовки фахівців полягають в наступному:

- засоби діагностики цього стандарту зорієнтовані на діагностику рівня опанування магістром професійних умінь, визначених як нормативною так і варіативною частиною ОКХ;
- контроль якості професійної підготовки магістра здійснюється за допомогою узагальнених кваліфікаційних завдань, що створюються через трансформацію професійних компетенцій нормативної та варіативної частини ОКХ;
- на основі узагальнених кваліфікаційних завдань методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки створюються відповідні конкретизовані кваліфікаційні завдання із чисельною або іншою конкретизацією вихідних даних та еталоном розв'язання. Конкретизовані кваліфікаційні завдання діагностики якості опанування професійних компетенцій нормативної і варіативної частини ОКХ включаються в склад ККЗ, що використовується на державному екзамені під час державної атестації;
- типові завдання професійної діяльності, що визначені як у нормативній, так і у варіативній частині ОКХ, використовуються для формування тематики кваліфікаційних робіт – дипломних проектів (робіт).
- контроль якості засвоєння навчальних елементів та змістових модулів, що визначені в програмі нормативних і варіативних навчальних дисциплін (стандарт вищого навчального закладу) здійснюється стандартизованими тестовими засобами діагностики.

На державний екзамен підготовки магістрів за спеціальністю специфічних категорій

8.18010021 «Педагогіка вищої школи» виносяться такі дисципліни: педагогіка вищої школи, педагогічний контроль в системі освіти, професійна етика. Нами розроблено перелік узагальнених кваліфікаційних завдань із зразками конкретизованих кваліфікаційних завдань державного екзамену, які складаються із трьох груп тестових завдань:

1. Тестові завдання закритої форми, одновибіркові (1 бал) – 200 тестів:

Педагогічний контроль в системі освіти 60 тестів;

Педагогіка вищої школи та Болонський процес 60 тестів;

Професійна етика 80 тестів.

Приклад:

Функція вузівської лекції, що полягає у спонуканні студентів до навчальної самостійної діяльності щодо оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями, до постійного пошуку нових знань, до професійної та громадської активності, розвитку і формування позитивних інтересів та ін.

а) мотиваційна функція;

б) розвивальна функція;

в) організаційна функція;

г) освітня функція.

2. Тестові завдання закритої форми, багатовибіркові (2 бали) – 40 тестів:

Педагогічний контроль в системі освіти 20 тестів;

Педагогіка вищої школи та Болонський процес 20 тестів.

Приклад:

Оберіть з наведеного переліку закриті стандартизовані тестові завдання:

а) одно вибіркові;

б) на доповнення;

в) на перелік;

г) на відновлення послідовності;

д) із вільним складанням відповіді.

3. Тестові завдання закритої форми на встановлення відповідності (2 бали) – 60 тестів:

Педагогічний контроль в системі освіти 20 тестів;

Педагогіка вищої школи та Болонський процес 40 тестів.

Приклад:

Встановіть відповідність, дібравши до кожної умові, позначеної цифрою, одну відповідь, позначену буквою. Запишіть у бланку у вигляді комбінації цифр і букв.

Форми поточного контролю на різних формах навчання.

Форми навчання:

1) практичне заняття; 2) лекція.

Форми поточного контролю:

а) фронтальне стандартизоване опитування за карточками, тестами протягом 5-10 хв.;

б) перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який самостійно пророблюється;

в) індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях;

г) вибіркове усне опитування студентів.

Засоби діагностики використовуються при атестації випускників вищих навчальних закладів, яка проводиться з метою визначення відповідності показників якості вищої освіти

встановленим стандартами вищої освіти. Для атестації магістрів за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» використовуються як об'єктивні тестові методики (тестовий державний іспит), так і методики, орієнтовані на суб'єктивну інтерпретацію показників якості вищої освіти (захист кваліфікаційної роботи).

Таким чином, засоби діагностики рівня якості освітньо-професійної підготовки магістрів за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» базуються на використанні технології стандартизованого тестового контролю, яка являє собою замкнутий цикл, що включає такі технологічні етапи: створення системи базових тестових завдань; конструювання тесту; проведення тестового іспиту; психометричний аналіз тесту та тестових завдань. До засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевої мети освітньо-професійної підготовки належать: технології виконання та захисту атестаційних (дипломних) робіт; технології і засоби проведення державного (комплексного) екзамену.

Література

1. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. - 628 с.
2. Загвязинский В. И. Учитель как исследователь / В.И. Загвязинский. – М.: Знание, 1980. - 96 с.
3. Ингекамп К. Педагогическая диагностика: пер. с нем / К. Ингекамп. - М.: Педагогика, 1991. - 238 с.
4. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.П. Подласий. - К.: Україна, 1998. - 343 с.

УЧИТЕЛЬ & ТЕСТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ В МАСШТАБІ РЕГІОНУ, Кабан Л. В.

тренер-методист з педагогічного оцінювання,
Комунальний вищий навчальний заклад
Київської обласної ради "Академія неперервної освіти", Біла Церква,
olih@ukr.net

Використання тестів у навчальному процесі надійно входить у вітчизняну педагогічну практику. За результатами опитування педагогів окремо взятого регіону, слухачів курсів підвищення кваліфікації, робимо висновок, що переважна більшість сучасних учителів має уявлення про призначення й можливості тестів, орієнтується у форматах тестових завдань, активно послуговується цим методом контролю навчальних досягнень учнів. Водночас, як тільки вчитель опиняється у ролі тестованого, коли відбувається вимірювання рівня його професійної компетентності, він демонструє незадоволення тестуванням як методом, висловлює недовіру до тестів як інструментів вимірювання.

Нами зроблена спроба аналізу зв'язку учитель & тестові технології з позицій: учитель-користувач, учитель-розробник, учитель-експерт, учитель-тестований.

З позиції *вчителя-користувача* педагог активно використовує тестування як метод контролю, визнає його переваги над усним опитуванням, письмовою роботою, інтерв'ю тощо. Маючи такі переконання, учитель очікує від профільного міністерства, науковців і методистів готові якісні предметні тести для проведення тематичних і підсумкових контрольних робіт. На жаль, такі очікування більшою мірою є безрезультатними. У такому разі педагог набуває іншої якості – *учителя-розробника* тестових матеріалів.

У переважній більшості педагоги-розробники тестових завдань не мають відповідної кваліфікації, адже на сьогодні в Україні лише один вищий навчальний заклад (НПУ імені Михайла Драгоманова) готує дипломованих фахівців з освітніх вимірювань. Навіть нещодавні випускники вищих навчальних закладів підтверджують, що не мали можливості ознайомитися із тестовими технологіями, вивчаючи їх як спецкурс чи навчальну дисципліну, а розглядали тестування як один з методів контролю навчальних досягнень у змісті методики викладання предмета. Освітняни визнають, що такої підготовки недостатньо, а тому в педагогічній практиці керуються швидше інтуїцією, а ніж набутими знаннями.

Серед педагогів Київщини впевненість у власних силах щодо розроблення тестових матеріалів відчують учителі, які пройшли курс навчання за проектом "Основи педагогічного оцінювання". Проект реалізується каскадним методом, підготовку педагогів здійснюють центр моніторингу якості освіти обласного інституту ППО спільно з тренером-методистом з педагогічного оцінювання, випускником літніх шкіл проекту TRAST «Справедливе оцінювання» Європейської Комісії TEMPUS/TACIS.

Для багатьох підготовлених учителів високий рівень компетенції з тестових технологій став запорукою успішної роботи в ролі розробників та *експертів* тестових завдань Українського центру оцінювання якості освіти. Парадокс у іншому – такі вчителі-експерти не мають бажання проводити експертизу предметних тестів на рівні школи, не вважають за потрібне вказувати колегам на помилки.

Недовіра до прогресивного й об'єктивного методу контролю (тестування) з боку вчителів виявляється, як тільки вони постають у ролі тестованих. Для з'ясування причин такої позиції нами проведено інтерв'ювання педагогів. Аналіз думок освітян уможливив виокремлення низки запитань і застережень, відповідь і пояснення яких описано в статті.

ТЕХНОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НВП ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ONLINE РЕЖИМІ, В. О. Киричук

доцент кафедри психології управління УМО НАПН
України, завідуючий відділом проектування розвитку
обдарованості Інституту обдарована дитина НАПН
України, к.п.н., доцент

Реалізація в загальноосвітніх навчальних закладах України гуманістичної педагогіки співробітництва, партнерства, співтворчості передбачає перехід від навчально-дисциплінарної моделі організації педагогічного процесу до моделі особистісно-розвивальної, за якої кожна особистість учня розглядається як творча індивідуальність.

Особистісно-розвивальний підхід потребує створення інноваційних психолого-педагогічних систем, що забезпечать повноцінний розвиток кожної особистості вихованця стосовно реалізації мети національного виховання та соціально-культурного розвитку особистості учня.

Система проектування особистісного розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів створена науковими співробітниками відділу проектування розвитку обдарованості Інституту обдарована дитина НАПН України та відділом наукових проблем організації охорони здоров'я матерів і дітей Інституту педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України.

Дана система розроблялась науковцями і практиками на основі фундаментальних психолого-медико-педагогічних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, що використовують сучасні методи дослідження стану здоров'я особистості та технології проектного-менеджменту з широким використанням модульних інформаційних систем в online режимі.

Основний сенс застосування даної освітньої системи в практиці роботи загальноосвітніх навчальних закладів – це внесення соціально доцільних конструктивних змін в напрямки особистісного розвитку учнів в тому числі обдарованих.

Інноваційна освітня система проектування особистісного розвитку обдарованості учнів створювалась з метою пошуку, розвитку і інтегрального супроводу обдарованих дітей та передбачає співпрацю педагогів, психологів, медичних та соціальних працівників, учнів, батьків, державних та громадських організацій у їх взаємодії, а саме соціально-педагогічне проектування особистісної розвивальної взаємодії **всіх учасників** навчально-виховного процесу.

Основним завданням даної системи є внесення соціально доцільних конструктивних змін в напрямки особистісного розвитку обдарованості учнів загальноосвітніх навчальних закладів залежно від поставлених цілей системи освіти України, завдань конкретного навчального закладу та задач особистісного розвитку кожного учня.

Цілісна система проектування особистісного розвитку обдарованості учня створена з восьми взаємопов'язаних психолого-медико-педагогічних технологій, які послідовно забезпечують організацію і реалізацію всього навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів.

Психолого-медико-педагогічні технології системи соціально-педагогічного проектування особистісного розвитку обдарованості учнів реалізовані в восьми технологічних модулях діагностично-проектувальному комп'ютерному комплексі (ДПК) «Універсал 4 online» який створений на засадах проектного-менеджменту з широкою варіативністю сучасних інформаційно-комунікативних операційних систем в online режимі.

Це дозволяє педагогічним колективам загальноосвітніх навчальних закладів разом з батьками учнів та громадськими організаціями здійснювати соціально-педагогічний вплив на розвиток обдарованості особистості учня на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії всіх його учасників. А управлінцям і методичним службам системи освіти України здійснювати комплексний моніторинг ефективності і результативності навчально-виховного процесу в online режимі на всіх рівнях.

ДПК апробований протягом трьох останніх років та уже впроваджується на даний час в освітню практику роботи України у 517 загальноосвітніх навчальних закладах.

ДПК «Універсал 4 online» не має аналогів як на Україні так і в світовій практиці, його більш широке впровадження в систему освіти дозволить учасникам навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів докорінно змінити підходи до особистісного розвитку всіх учнів.

При умові його широкого впровадження в усіх загальноосвітніх закладах освіти перед освітянами всіх рівнів, відкриваються нові широкі можливості для організації, та проведення інноваційного навчально-виховного процесу.

Технологічні можливості ДПК «Універсал 4 online» дозволяють забезпечити адекватну взаємодію педагогів, психологів, медичних працівників, управлінців і методичних структурних підрозділів системи освіти і медицини України на всіх рівнях.

В основу технологічного процесу у ДПК «Універсал 4 online» закладено проектно-модульні технології які дозволяють:

- здійснювати комплексну психолого-медико-педагогічну діагностику всіх учасників НВП;
- проводити аналіз проблем і потенційних можливостей учнів;
- конструювати стратегічні завдання навчального закладу та конкретні тактичні задачі особистісного розвитку учнів;
- формувати банки навчальних і навчально-виховних програм і демонстраційних проектів на сервері ДПК за різними типами навчальних закладів;
- створювати навчальні і навчально-виховні проекти всіма учасниками НВП;
- проводити планування роботи навчального закладу та всіх учасників НВП на засадах проектного-менеджменту;
- творити сценарії уроків та виховних заходів з особистісно-розвивальними змістом з елементами психолого-педагогічних тренінгів;
- здійснювати моніторинг ефективності та результативності навчально-виховного процесу в online режимі всіма управлінськими та методичними службами на всіх рівнях тощо.

За результатами психолого-медико-педагогічної діагностики та аналізу у автоматичному режимі комплексу, за рахунок багатofакторного аналізу проблем і потенційних можливостей розвитку особистості проводити прогнозування розвитку учнів,

створювати у автоматичному режимі психолого-медико-педагогічні характеристики на конкретних учнів, класні колективи, рекомендації з фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку учасників НВП для практичних психологів, медичних працівників, педагогів, учнів та їх батьків.

Комплекс «Універсал 4 online» дозволяє також створювати списки дітей за більше, як ста соціальними станами в online режимі, наприклад: обдаровані діти за конкретними напрямками обдарованості, діти з дивіатною поведінкою тощо (навчальний заклад, район, місто, регіон, країна).

Користувачами ДПК є всі учасники НВП загальноосвітніх навчальних закладів та методичні та управлінські служби всіх рівнів системи освіти України.

Дана багаторівнева ієрархічна освітня система включає в себе наступні взаємодоповнюючі наукомісткі технології, які утворюють три умовні частини:

I. Діагностично-аналітичну (підготовчу):

✓ технологія комплексної психолого-педагогічної діагностики учасників віх учасників НВП;

✓ технологія системно-кореляційного аналізу та прогнозування особистісного розвитку учнів;

✓ технологія конструювання стратегічних завдань навчального закладу та психолого-педагогічних тактичних задач особистісного розвитку учня.

II. Проектно-плануючу (основну):

✓ технологія програмування предметно-орієнтованого навчально-виховного змісту в навчально-виховних програмах;

✓ технологія моделювання проблемно-цільового змісту в навчально-виховних проектах;

✓ технологія планування особистісно-орієнтованого змісту в планах роботи всіх учасників НВП.

III. Корекційно-розвивальну (завершальну):

✓ технологія творення особистісно-розвивального змісту в навчально-виховних сценаріях;

✓ технологія реалізації особистісно-орієнтованого та особистісно-розвивального змісту в навчально-виховному процесі та моніторингу ефективності та результативності НВП.

Як засвідчує аналіз моніторингу розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів, що працюють в інноваційній системі соціально-педагогічного проектування особистісного розвитку обдарованості учнів, дана освітня система приводить до суттєвих змін в ефективності і результативності навчально-виховного процесу, до виконання освітянами України таких навчально-виховних цілей і завдань, як формування сучасних соціальних установок і ціннісних орієнтацій особистості; гуманістичної спрямованості розвитку обдарованості учнів; розумного ставлення до матеріальних, соціальних, духовних потреб в нашому суспільстві враховуючи потреби окремих регіонів України в нашій державі в цілому.

АДАПТИВНИЙ МОНІТОРИНГ У ЛОКАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Ковальчук Г.О.

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Київ

Kovalchuk_Gallina@ukr.net

Управління якістю освіти у нашій країні здійснюється на різних рівнях, як суб'єктами у самій системі освіти, органами державної влади (ОДВ), та й органами місцевого самоврядування (ОМС) окремих територіальних громад (ТГ). У зв'язку з посиленням повноважень ОМС та розширенням функціональних можливостей ТГ, дедалі зростатиме їх роль у забезпеченні якості муніципальної освіти.

Основні акценти у процесі забезпечення якості освіти зосереджувались на рівні середньої загальної освіти. Об'єктами моніторингу якості загальної середньої освіти є: зміст освіти; рівень навчальних досягнень учнів; рівень соціалізації учнів; засоби, що використовуються для досягнення освітніх цілей; умови здійснення педагогічного процесу та їх вплив на результати, рівень та якість підготовки випускника відповідно до певного нормативного рівня.

При цьому, здійснено тонни досліджень, але залишається не визначеною сама категорія «оцінювання», не встановлено когерентність понять «якість освіти» та «оцінювання якості». Не зважаючи на високий організаційний та науково-методичний рівень забезпечення якості освітньої діяльності, показники якості результатів навчання/освіти учнів щороку знижуються, що підтверджується і офіційною звітністю, й аналітичними журналістськими дослідженнями.

Вивчення матеріалів TIMSS, PISA-2015, у порівнянні з дослідженнями 2007-2012 років, показує, що в міжнародних системах виділяють *три аспекти оцінювання*: оцінювання як структура освітнього та професійного відбору; сертифікація, що підтверджує завершення необхідного стандартного курсу або циклу навчання; підвищення якості навчання (за допомогою систематичного діагностування та повідомлення результатів оцінювання вчителям і учням) [1].

Вивчення соціокультурного й економічного потенціалу адміністративно-територіальних одиниць (поселень), поліфункціональність діяльності вчителя, безальтернативність освітнього простору, підвищена увага до кожного учня, інтенсивна суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія – усі ці фактори визначають вказані далі особливості подальшого розвитку моніторингу якості та оцінювання результатів навчання у локальному середовищі:

- Варіативність моделей моніторингу якості навчання;
- Різноманітність оцінювання відповідно до змісту навчання, відповідно до рівнів засвоєння бази знань навчальних предметів та європейських кваліфікаційних рівнів (ЄКР);
- Територіально-специфічна організація навчального процесу;
- Різноманітність та особистісна спрямованість засобів реалізації діяльності навчання.

Фактором забезпечення цього процесу виступає організована педагогічна та управлінська діяльність, що цілеспрямована індивідуально-орієнтованими потребами і

можливостями кожного учасника навчальних відносин у межах локального освітнього середовища.

Муніципальна система забезпечення якості навчання та професійно-орієнтованої освіти, на нашу думку має становити такий освітній кластер: загальноосвітні школи, ВНЗ, заклади додаткової (позашкільної) освіти, заклади підвищення кваліфікації, установи неформального навчання, координаційний муніципальний центр освітніх ресурсів тощо. Такий підхід дозволить удосконалювати можливості для забезпечення безперервності та наступності в реалізації освіти всіх рівнів: середня - професійно-технічна - вища - післядипломна (додаткова) - відкрита в системі муніципальної освіти, що є основною умовою формування соціально-зрілої особистості.

Для удосконалення моделі моніторингу якості у цій системі пропонується створення центру відкритої освіти - координаційного муніципального центру освітніх ресурсів (КМЦ-ОР), який має формат відкритої освіти (Open Training Space) (рис. 1).

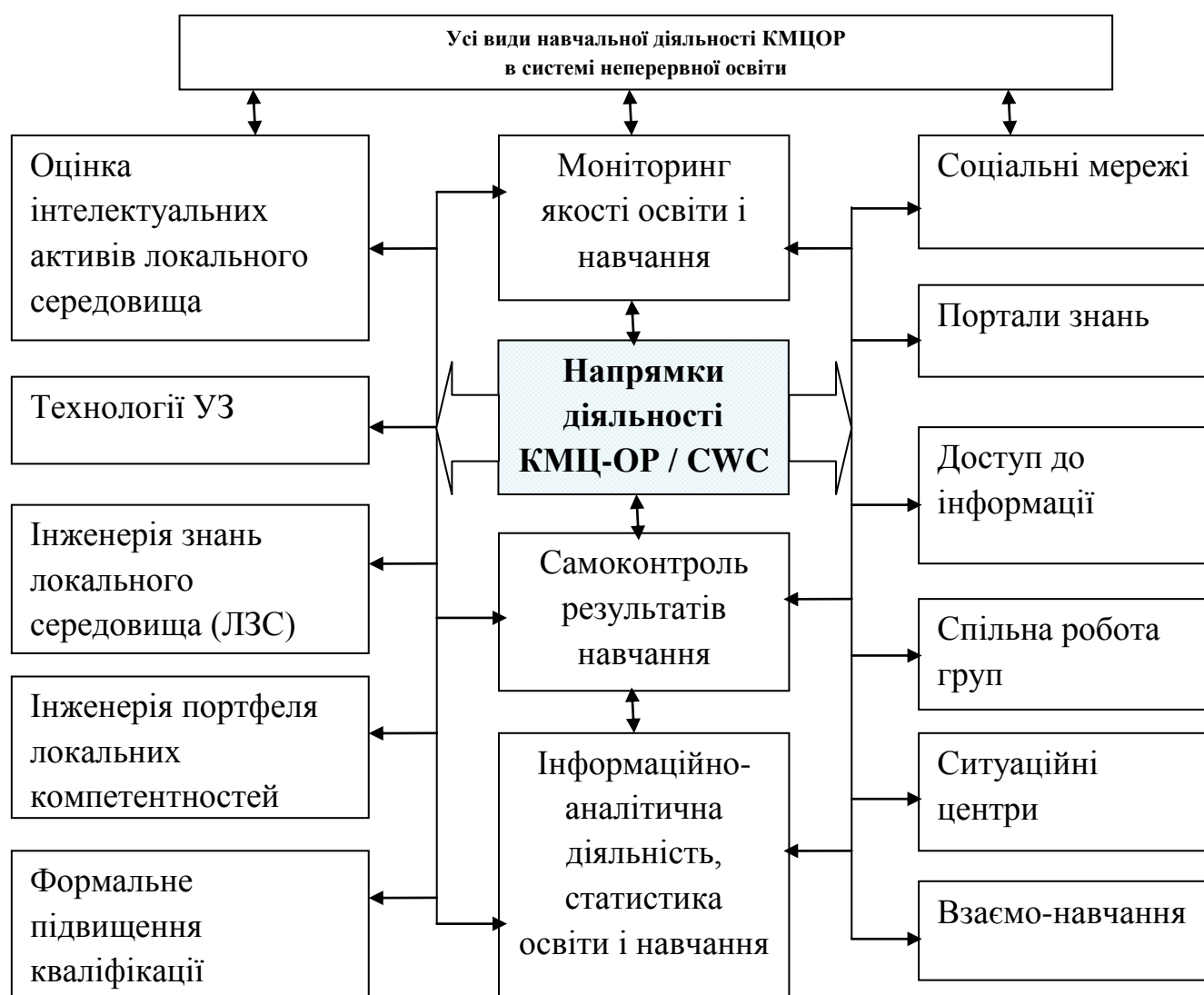

Рис. 1. Основні напрямки функціонування локального центру освітніх ресурсів (КМЦ-ОР)

Центр може виконувати функції мережного навчального закладу із виконанням різних освітніх завдань. Центр має ІТ-ресурси для проведення різноманітних заходів,

пов'язаних із ЗНО і моніторингом якості освіти: проведення тестувань, вправ, тренінгів, конференцій тощо.

Навчальний підрозділ КМЦ-ОР співпрацює з іншими ВНЗ та організаціями віддаленого доступу, здійснює консалтингові та дослідницькі проекти із використанням методів наукових досліджень для висвітлення питань, що цікавлять локальні бізнеси.

Оскільки Україна не представлена в міжнародних рейтингах якості шкільної освіти, тому на локальному рівні проведення такого роду заходів у контексті міжнародного моніторингу оцінювання якості освіти має метою своєрідне «тренування» участі у різноманітних освітніх оціночних заходах за бажанням вчителів та учнів, при цьому виключається конкурентне рейтингування учнів та навчальних закладів.

На відміну від міжнародного моніторингу – завдання для міських контрольних заходів учителі можуть розробляти самостійно з урахуванням вимог міжнародних стандартів, адже, рано, чи пізно, Україна буде присутня у міжнародних моніторингових програмах. До цього часу – вчителі мають можливість аналізувати сучасні тренди розвитку світової освіти, а учні – отримують змогу розвивати свої когнітивні здатності.

Представлена модель узгоджується із освітніми практиками скандинавських країн, у яких експертними центрами моніторингу є територіальні громади та соціальні спільноти, як безпосередні бенефіціари якості освіти.

Література

1. PISA 2015. DRAFT SCIENCE FRAMEWORK

НА ШЛЯХУ ДО СТВОРЕННЯ ЦІЛІСНИХ СИСТЕМ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА ДОКАЗОВО-ОРІЄНТОВАНОГО ОЦІНЮВАННЯ, Ковальчук Ю.О.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
yu.kovalchuk@i.ua

Доповідь присвячена огляду сучасних концепцій та моделей в галузі освітніх вимірювань, більшість з яких досі не знайшла висвітлення в вітчизняній науковій літературі.

Розвиток освітніх вимірювань протягом минулого століття відбувався у руслі *парадигми стандартизованого оцінювання*, єдиною реалізацією якої була психометрія у вигляді класичної та сучасної (IRT) теорій тестування [1]. Обидві теорії послуговуються поняттям психологічного конструкту, який вважається латентною характеристикою особи і може відобразитися на неперервній шкалі у вигляді єдиної точки. Для надійності тесту важливими вимогами є максимальна стандартизація умов тестування та значна кількість тестових завдань-стимулів. Вибір моделі статистичного опрацювання характеристик завдань та результатів тестування, разом з стандартизацією умов тестування, негативно впливають на валідність вимірювання. Стандартизоване тестування займає ізольоване місце серед усього розмаїття інструментів оцінювання навчальних досягнень осіб, що застосовуються протягом усього періоду навчання, ніяк не враховуючи їх результати.

Тим часом розвиток інформаційних технологій призвів до все більшого дрейфу процесу навчання та оцінювання його результатів у цифровий вигляд. Це дозволило ускладнити та інтегрувати в єдину систему оцінювання розрізнені його інструменти. Кількість цифрових даних, які характеризують особу, що навчається, досягла рівня, який дозволяє говорити про високу надійність та валідність інтегральних оцінок, складові яких добуті у різний час різними способами. Галузь інтелектуального аналізу даних (Data Mining) знайшла своє застосування і в освіті, утворивши тут самостійний напрям (EDM – Educational Data Mining) [2]. Алгоритми машинного пошуку взаємозв'язків у великих масивах даних, не підвладних осмисленню людиною, дозволяють зробити ці дані корисними й у системах оцінювання. [3].

Ці обставини, а також новітні досягнення когнітивної науки, дозволили групі дослідників у рамках проекту компанії ETC сформулювати нову парадигму *доказово-орієнтованого дизайну оцінювання* (ECD – Evidence Centered Design) [4], яка органічно включила у себе як класичну психометрію, так і інші ймовірно-статистичні моделі, дозволивши значно розширити корисний інструментарій оцінювання – від повсякденного аудиторного оцінювання та вже звичного тестування до імітаційних ігор, даних взаємодії між учасниками навчального процесу, портфоліо тощо. Доказово-орієнтоване оцінювання базується на принципі доказової аргументації, а також на потребах продукування і донесення до користувача результатів оцінювання.

Система ECD є ієрархічною структурою, яка включає у себе кілька рівнів, найбільша увага серед яких надається рівням концептуального обґрунтування оцінювання (CAF – Conceptual Assessment Framework) та 4-компонентній архітектурі процесів для систем донесення оцінок (Four-process Delivery Architecture for assessment delivery systems).

У доповіді наводиться стислий огляд цих рівнів ECD. Більше уваги надається сім'ї моделей (у сенсі об'єктних моделей програмної інженерії) CAF, що разом становлять своєрідний аналог специфікації стандартизованого психометричного тесту: моделі особи, що навчається (student model), моделей свідчень (evidence models), та моделей завдань (task models).

Наряду з типовою для класичної психометрії метою отримання єдиного підсумкового балу на неперервній шкалі, ECD допускає також задачі побудови більш складних багатовимірних профілів (згідно з визначеними моделями) рівня навчальних досягнень осіб та інших, не обов'язково когнітивних, змінних, а також задачі діагностики процесу навчання, ґрунтуючись на дискретних значеннях цільових латентних змінних моделі особи. Це дозволяє використовувати у моделях вимірювання (measurement model), яка є компонентою моделі свідчень, методи машинної класифікації. Останні отримали помітний розвиток у рамках Data Mining. А саме, замість моделей класичної теорії тестування чи IRT, можуть використовуватися моделі когнітивної діагностики (Cognitive Diagnosis Models) [5] або Байєсові мережі (Bayesian Networks) [6].

У доповіді наводиться стислий огляд обох класів моделей, з акцентом на перспективній у сенсі інформативності та наочності в застосуванні моделі Байєсових мереж. Матеріал проілюстровано на прикладі аналізу даних про результати участі України у міжнародному дослідженні TIMSS-2011. На жаль, незважаючи на заключні резолюції попередніх конференцій, база даних з первинними результатами тестів ЗНО в Україні залишається недоступною для вітчизняних дослідників за межами УЦОЯО, що, вочевидь, не сприяє розвитку освітніх вимірювань в Україні.

Література

1. Educational Measurement / sponsored jointly by National Council on Measurement in Education and American Council on Education; edited by Robert L. Brennan. — 4th ed. p. cm. — (ACE / Praeger series on higher education). — 779 p. — ISBN 0-275-98125-8.
2. Romero, C., Ventura, S. Educational Data Mining: A Review of the State of the Art / EEE Transactions on Systems, Man, And Cybernetics — Part C: Applications And Reviews, Vol. XX, No. X, 200X.
3. Mislevy, R. at all. Design and discovery in educational assessment: evidence-centred design, psychometrics, and educational data mining. / Journal of Educational Data Mining, Article 2, Volume 4, No 1, October 2012.
4. Mislevy, R.J., Steinberg, L.S., & Almond, R.G. (2002). On the structure of educational assessments. Measurement: Interdisciplinary Research and Perspectives, 1, 3-67.
5. Cognitive Diagnostic Assessment for Education: Theory and Applications / Edited by Jacqueline P. Leighton and Mark J. Gierl. — Cambridge University Press — ISBN 978-0-521-86549-4 (978-0-521-68421-7).
6. Russell G. Almond, Robert J. Mislevy at all. Bayesian Networks in Educational Assessment. — Springer. — 666 p. — ISBN 978-1-4939-2124-9.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ ПОГЛИБЛЕНОГО РІВНЯ НА ЗНО З ЛІТЕРАТУРИ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ, Ковбасенко Ю. І.

Український центр оцінювання якості освіти, Київ
kovbasenko@ukr.net

1. На ЗНО-2015 з української мови і літератури вперше використано тести поглибленого рівня (ТПР). Попри фактичне ігнорування цієї новації більшістю українських вишів (нові сертифікати визнали лише КНУ, КПІ й академія СБУ [1]), аж 20 896 абітурієнтів обрали ТПР, що засвідчує їхню актуальність для суспільства, а отже й для системи ЗНО.

2. У тестах поглибленого рівня з літератури вперше запроваджено:

- аналіз/інтерпретацію не фрагментів, а цілісних художніх текстів зі спеціальними фасетами тестових завдань (ТЗ № 59-62). Добір творів для ТПР (на відміну від ТБР) програмою ЗНО не регламентується, тому абітурієнти в принципі не можуть завчити їх заздалегідь, отже згадані ТЗ є не “знаннєвими”, а переважно завданнями вищих когнітивних рівнів;

- завдання на встановлення правильної послідовності (№ 63-66), котрі перевіряють знання хронології та розуміння діахронічних зв'язків між літературними явищами, тобто бачення літератури саме як процесу, що є необхідною умовою якісної літературної (гуманітарної) освіти. ТЗ такого типу вже успішно апробовані на ЗНО з історії і зарубіжної літератури, тож ЗНО-2015 із української літератури підтвердило їхню продуктивність.

3. Виправдало себе і застосування “принципу матрьошки”, коли ТПР не замінює, а “надбудовується” над ТБР, інваріантним для всіх учасників ЗНО, котрі можуть відмовитися від результату виконання ТПР, зберігши для вступу до вишу свій результат за ТБР. При цьому підготовка до ТПР підвищує мотивацію школярів до навчання та компетентність абітурієнтів.

4. Перспективними кроками до вдосконалення ТПР є:

- розширення програми ЗНО розділом поглибленого рівня;
- запровадження “відкритих” ТЗ (воно є бажаним також у ТБР);
- активніше використання теоретико-літературних понять (ТЛП), оскільки теорія літератури є ядром літературознавства, і застосування цих понять дозволяє розробляти ТЗ вищих когнітивних рівнів. З огляду на це викликає глибоку стурбованість невмотивована редукція ТЛП у проекті програми ЗНО-2016 [4], звідки: 1) вилучено вимогу, успішно апробовану в 2008-2015 рр.: “Учасник ЗНО повинен визначати дво- і трискладові віршові розміри”; 2) погіршено кореляцію рубрик програми: ТЛП “експресіонізм” залишилося, а саму експресіоністичну новелу Василя Стефаника “Камінний хрест” вилучено і т. д. Такі необґрунтовані зміни програм, котрі ставлять під загрозу якість ЗНО, слід унеможливити;

- координація ЗНО з літератури з контентом інших предметів. Так, на ЗНО-2015 з історії України «40% абітурієнтів не знали, про що йдеться у “Слові о полку Ігоревім”» [3]. Цей твір є також у програмі ЗНО з УЛ, тому якісна підготовка до останнього (насамперед – до виконання ТПР) сприятиме успіху абітурієнтів також на ЗНО з історії та ін. предметів [2];

- урахування результатів ЗНО для реального приведення українського шкільного курикулуму (стандартів, програм, підручників і т. д.) у відповідність до світових стандартів якісної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтерресурс. Режим доступу (IP): <http://osvita.ua/vnz/guide/subjects.html>.
2. Ковбасенко Ю. І. Реалізація семантичного потенціалу художнього тексту як фермент якості ЗНО // НЧ НПУ ім. М. П. Драгоманова: Сер. 5. Пед. науки: реалії та перспективи. – № 43. – К., 2013. – С. 83-89 (IP: http://elibrary.kubg.edu.ua/7256/1/Y_Kovbasenko_EA_21_GI_ZNO.pdf).
3. Лікарчук І. Л. Інтерв'ю газеті “Дзеркало тижня”, 07.07.2015 // IP: <http://dt.ua/columnists/vid-colyadnikiv-ya-y-dosi-ne-mayu-vidboyu-178140.html>.
4. Проекти програм з навчальних предметів для проведення ЗНО-2016 // IP: [old.mon.gov.ua-pr-viddil/1312/1421144886/1425649793/](http://old.mon.gov.ua/pr-viddil/1312/1421144886/1425649793/).

НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ І МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ, Ковтунець В. В.

Альянс Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні
vkovtunets@ukr.net

В сучасній освіті незалежне оцінювання результатів навчання, моніторинг якості освіти є важливими механізмами забезпечення якості освіти [1].

В Україні зовнішнє незалежне оцінювання було вперше запроваджено як інструмент для проведення незалежних вступних випробувань для осіб, які виявили бажання здобувати вищу освіту, Указом Президента України [2] та Постановою Кабінету Міністрів України [3].

Моніторинг якості освіти передбачено Постановою Кабінету Міністрів України [4].

Перелічені нормативно-правові акти не повною мірою відповідали (і не відповідають) законам України, кращій світовій практиці.

Питання зовнішнього незалежного оцінювання вперше було врегульовано на законодавчому рівні Законом України «Про вищу освіту» [5]. Однак тут мова йде лише про ЗНО як вступні випробування до ВНЗ.

Цим же законом передбачено можливість незалежного оцінювання результатів навчання у вищих навчальних закладах, створення відповідних установ незалежного оцінювання, можливість використання результатів при акредитації освітніх програм.

Незалежне оцінювання результатів навчання на різних рівнях формальної освіти передбачається і запровадженням Національної рамки кваліфікацій відповідно до європейської практики.

Таким чином постає питання правового врегулювання незалежного оцінювання результатів навчання на належному законодавчому рівні.

Відповідно норми включено до проекту нової редакції Закону України «Про освіту» [6], підготовленого робочою групою при Комітеті з питань освіти і науки Верховної Ради України, відповідні положення якого запропоновано і до Урядового законопроекту.

В законопроекті незалежне оцінювання та моніторинг якості розглядаються як складові системи забезпечення якості освіти. Таким чином незалежне оцінювання і моніторинг виводяться за межі державного нагляду (інспектування) освіти.

Визначено принципи незалежного оцінювання, порядок замовлення та організації незалежного оцінювання, механізми конкурентності в цьому виді діяльності, забезпечення надійності через акредитацію відповідних установ. Щодо середньої освіти передбачено права батьків на повний доступ до результатів незалежного оцінювання у закладі освіти.

В разі прийняття законопроекту буде створена правова база для розвитку системи незалежного оцінювання на різних рівнях формальної освіти та участі України в міжнародних обстеженнях якості освіти.

Література

1. Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти. За ред. Ляшенка О.І. – К.: Педагогічна думка, 2013. - 160 с.

2. Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні Указ Президента України № 1013/2005 від 4 липня 2005 року

Режим електронного доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>

3. Деякі питання запровадження зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти.

Постанова КМУ №1095 від 25.08.04 року. – Режим електронного доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF>.

4. Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки якості освіти. -

Постанова КМУ №1283 від 14.12.11 року. - Режим електронного доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1283-2011-%D0%BF>.

5. Закон України «Про вищу освіту № 1556-VII від 01 липня 2014 року Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014 — 2014 р., / № 37-38 /, стор. 2716, стаття 2004.

6. Проект Закону України «Про освіту». – Режим електронного доступу:

http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=65093&cat_id=64438

СПЕЦИФІКА КОМП'ЮТИРОВАНИХ АДАПТИВНИХ ТЕСТІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ, Кожевникова А. В.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь
alla.sun.ua@gmail.com

Сьогодні комп'ютиризація та інформатизація обумовлює зміни в педагогічній системі у вищій школі. Такі зміни нероздільно пов'язані із постійним вдосконаленням різних складових частин таких систем, де одним із визначальних компонентів є контроль знань.

Науково-педагогічні основи педагогічного тестування у своїх працях розкривали Я. Болюбаш, Е. Гуцало, Т. Кабанова, В. Кірсанов, В. Кременя, Л. Кухар, О. Ляшенко, В. Новиков, І. Підласий, В. Сергієнко; комп'ютиризованих адаптивних тестів – досліджували О. Алексєєв, Л. Білоусова, І. Булах, А. Маламан, А. Майоров, Т. Солодка, П. Федорук та інші [1; 2; 3; 4; 5].

Метою статті є розкриття специфіки комп'ютиризованих адаптивних тестів для студентів вищих навчальних педагогічних закладів.

Спочатку розкриємо специфіку поняття «тестування» як методу педагогічного вимірювання, який забезпечує оцінювання навчальних досягнень студентів на рівні об'єктивного порівняння результату кожного суб'єкта вимірювання з вимогами до навчання (нормативно-орієнтоване тестування) або критеріями засвоєння навчального предмету (критеріально-орієнтоване тестування) [3, с. 903].

Отже, тест являється як методом так й інструментом педагогічного вимірювання саме тому тестування треба розглядати як єдність: 1) методу; 2) результатів, отриманих певним методом; та 3) інтерпретованих результатів, отриманих певним методом.

Значний інтерес у контексті досліджуваної проблеми становлять праці І. Федорук, що розкриває специфіку адаптивного тестування як різновиду тестування, в якому порядок представлення запитань (або складність) залежить від відповідей того, хто тестується, на попередні запитання [5].

Слід також підкреслити, що комп'ютерне тестування успішності дає можливість реалізувати основні дидактичні принципи контролю навчання: принцип індивідуального характеру перевірки й оцінки знань; принцип системності перевірки й оцінки знань; принцип тематичності; принцип диференційованої оцінки успішності навчання; принцип однаковості вимог викладачів до студентів – зазначає І. Булах [2, с. 6].

Саме тому комп'ютерне тестування належить до адаптивної моделі педагогічного тестування, а комп'ютерне адаптивне тестування є ефективним з точки зору часу, а також використовуваних ресурсів. Переваги можна розглядати з точки зору випробовуваних, з точки зору педагога, який хоче визначити рівень знань студента, а також з точки зору розробника тесту. Доцільно, зазначити, що комп'ютиризовані адаптивні тести можна використовувати як для контролю, так і для навчання (для контролю добираються завдання середньої складності, а для навчання – більш складні). Саме такий вид тестування швидко, об'єктивно та ефективно діагностує результати навчальної діяльності студентів й дозволяє управляти прямим і безпосереднім зворотнім зв'язком студента і викладача.

Література

1. Алексеев О. М. Імітаційна модель тестового контролю знань і умінь / О. М. Алексеев, Г. В. Алексеева // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: збірник наукових праць. – К: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 7(14). – С. 65–71.
2. Булах І. Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання (на матеріалах медичних навчальних закладів): дис. доктора пед. наук: 13.00.01 / І. Є. Булах; Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка. – К., 1995. – 20 с
2. Гуцало Е. У. Педагогічне тестування в системі контролю і оцінки якості навчання студентів (на базі дисциплін психолого-педагогічного циклу педагогічного університету) [Текст] / Е. У. Гуцало. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – 68 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т.М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – 102 с.
5. Федорук П.І. Адаптивні тести: статистичні методи аналізу результатів тестового контролю знань // Математичні машини і системи. – 2007. – № 3,4. – С. 122-138.

«СТАТИСТИЧНИЙ ЛІКНЕП» ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ: ЩО МОЖЕ ДАТИ ВЧИТЕЛЕВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Козленко О.Г.

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Київ
kozlenkoa@gmail.com

У ході дослідження навчально-виховного процесу з біології, які проводить відділ біологічної, хімічної та фізичної освіти ІП НАПН України, особливе значення має створення й апробування авторських експериментальних тестових матеріалів. Зазвичай такі добірки завдань складаються в кількох варіантах (щонайменше двох), і за замовчуванням вважається, що варіанти є однаковими не тільки за структурою і формою завдань, але й за складністю.

Ми перевірили цю гіпотезу для тесту з біології, 11 клас (добірка завдань до тем «Закономірності спадковості», «Закономірності мінливості» та «Генотип як цілісна система») за допомогою статистичних методів, розроблених теорією педагогічних вимірювань Item Response Theory (IRT); її активно використовують такі провідні тестологи як В.С. Аванесов [1], Д. А. Новіков [2], В. С. Кім [3] та ін.

Розраховувалися два показники: рівень складності завдання та дискримінантна здатність завдання. Дослідження підтвердило рівноцінність дискримінантної здатності більшості завдань різних варіантів (або високий рівень показника для обох варіантів, або низький – також для обох варіантів), що свідчило про збалансованість варіантів завдань. Показовим був випадок нерівноцінності одного з завдань (першого завдання для обох варіантів). За формою завдання близькі: необхідно за фотографією обрати номер хромосоми, за якою спостерігається моносомія (1 варіант) або трисомія (2 варіант). Статистична обробка результатів виявила значну різницю в дискримінантній здатності (висока для 1 варіанта і відсутня для 2 варіанта). Пояснити таку різницю можна лише виходячи з неочевидності для учнів того факту, що наявність у каріотипі чоловіка однієї X-хромосоми та однієї Y-хромосоми не є ознаками моносомії. Таким чином, статистична обробка дозволяє дослідникові (або вчителю) краще зрозуміти складні для учнів елементи змісту за допомогою відносно простого обчислювання.

Існують і інші приклади використання простих статистичних методів у педагогічній практиці. В книзі Стівена Левітта та Стівена Дабнера «Фрікономіка» [4, с. 46-54] показано, як статистика дозволяє виявити, що вчитель відкоригував відповіді учнів на тестові завдання (зادля того, щоб покращити показники власної педагогічної діяльності). В більшості випадків подібний аналіз не потребує складного математичного апарату та професійних статистичних пакетів: застосування навичок представлення даних та можливостей процесора електронних таблиць (MS Excel, OpenOffice Calc тощо) цілком достатньо. Але для цього потрібно допомогти вчителям подолати упередження про складність та незначну користь методів освітніх вимірювань. Одним з прикладів того, як це можна робити, є манга Сін Такахасі "Цікава статистика" [5, с. 66-77], в якій зокрема показано, як в Японії переводять сирі тестові бали в рейтинги та порівнюють результати тестування з різних предметів і з різними статистичними характеристиками.

Таким чином, можна вважати, що використання методів освітніх вимірювань може бути корисним не тільки на державному або галузевому рівні, але й в повсякденній роботі вчителя. Але для цього потрібно докласти певних просвітницьких зусиль.

Література

1. Аванесов В.С. Тесты: теория и методика их разработки // Приложение к газете «Первое сентября». – 2001. – № 32.
2. Новиков Д.А. Статистические методы в педагогических исследованиях (типовые случаи). М.: МЗ-Пресс, 2004. – 67 с.
3. Ким В.С. Анализ результатов тестирования в процессе Rasch measurement // Педагогические измерения, N4, 2005. – С.39-45.
4. Левитт С.Д., Дабнер С. Дж. Фрикономика. Мнение экономиста-диссидента о неожиданных связях между событиями и явлениями: Пер. с англ. – М.: ООО «И,Д, Вильямс», 2007. – 288 с.: ил.
5. Такахаси, Син Занимательная статистика. Манга / Син Такахаси ; 2-е изд. испр.; пер. с яп. Захаровой Е. А., Коги Муцуми. - М.: Додэка-XXI, 2011. – 244 с. : ил.

ДВОРІВНЕВІ ТЕСТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВІДБОРУ АБІТУРІЄНТІВ ІЗ ПРОФІЛЬНИМИ ЗНАННЯМИ, Колотій Л.П.

Інститут післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
Koloti@ukr.net

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" із 2015 року навчальним закладам надано нові повноваження, в тому числі значно більше можливостей для відбору абітурієнтів із профільними знаннями та вміннями, необхідними для навчання за конкретним напрямом підготовки. Для реалізації цієї ідеї новітньої освітньої політики у системі зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) запроваджено дворівневі тести (із математики та української мови і літератури).

Необхідність такого кроку давно назріла, і викликана вона, перш за все, високою неоднорідністю результатів тестів ЗНО з цих предметів, яка в свою чергу зумовлена неоднорідністю груп абітурієнтів. Причиною якої є те, що тести використовують для відбору студентів на напрями, які висувають абсолютно різні вимоги до рівня підготовки абітурієнтів. Крім того, неоднаковим є і сам рівень підготовки випускників різних закладів, наприклад, профільних і звичайних ЗНЗ. Зрозуміло, що за таких умов перевірити якість знань і відібрати кращих абітурієнтів, використовуючи тест одного рівня складності, досить непросто.

Спираючись на результати ЗНО з української мови та літератури у м. Києві (кількість абітурієнтів, що склали тест базового рівня – 17760, поглибленого – 2199 осіб), зроблено спробу проаналізувати місце випускників профільних ЗНЗ м. Києва серед тих, хто обрав тест поглибленого рівня.

Очевидно, що запровадження дворівневих тестів – це не лише крок до вдосконалення системи ЗНО загалом, але й поштовх до корекції напрямів розвитку процесу профілізації навчання у старшій школі.

МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ, Кочерга Є.В.

Інститут вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України, м. Київ
blago-2013@ukr.net

Оцінювання знань має велике значення для формування майбутніх фахівців галузі освіти, оскільки дозволяє як перевірити рівень їх знань, так і навчити їх у майбутньому перевіряти знання у своїх учнів. Сучасний педагог володіє широким арсеналом різноманітних засобів перевірки знань. Одним із таких засобів, які є елементами інновацій у педагогічній науці, є засіб ментальних карт.

Як зазначає розробник ментальних карт Тоні Б'юзен, вони є ефективним засобом перевірки знань, якщо треба виявити не просто суму засвоєних знань, а здатність оперувати вивченим матеріалом, будувати логічні та причинно-наслідкові зв'язки між поняттями. Крім того, ментальні карти дозволяють з першого погляду визначити слабкі та сильні сторони процесу навчання, визначити ті питання, в предметній сфері яких асоціативний ланцюжок у майбутніх педагогів з певних причин є порушеним. Викладач отримує чітке уявлення про знання тих, хто навчається, без врахування таких мало важливих в даному випадку аспектів, як грамотність викладу, орфографічні помилки та акуратність письма. Такі переваги засобів ментальних карт дозволяють зекономити значну кількість часу, який в нормі витрачається на прочитання та оцінку традиційних відповідей [1].

У дослідженнях І.Ю. Коцюби та А.Н. Шикова [2] запропоновано використовувати метод автоматизованого аналізу ментальних карт. Особлива увага приділена виявленню коректного розуміння зв'язків між об'єктами, які вивчаються. У роботі В.В. Яценко [4] розкрито можливості використання ментальних карт при перевірці знань з інформатики. В.В. Машкіна зазначає, що ментальні карти можуть використовуватися при перевірці знань з географії як у студентів, так і в учнів школи [3]. У власній практичній діяльності ми використовуємо ментальні карти при навчанні та перевірці знань з дисциплін природничого циклу.

Як приклад, можна зазначити спосіб використання засобу ментальних карт для перевірки знань майбутніх педагогів. Студентам пропонується доповнити ментальні карти, на яких зазначено центральні поняття певної теми. Студенти працюють самостійно над кожною картою, доповнюючи її усіма відомими їм відомостями та поняттями з теми. За загальною кількістю підписів можна виставити диференційовану оцінку знань майбутнього педагога.

Література

1. Бьюзен Т. Интеллект-карты. Практическое руководство / Т. и Б. Бьюзен; пер. с англ. Е.С. Самсонов. – Минск: «Попурри», 2010. – 352 с.
2. Коцюба И.Ю. Автоматизированный анализ интеллект-карт учащихся применяемый для оценки усвоения учебного материала / И.Ю. Коцюба, А.Н. Шиков // Журнал «Педагогическая информатика». – М.: ФГНУ Институт информатизации образования РАО, 2014. – Вып. 3. – С. 25-31.

3. Машкіна В.В. Використання ментальних карт як інноваційних засобів викладання географії / В.В. Машкіна // Зб. наук. праць «Проблеми безперервної географічної освіти і картографії». – Харків, 2012. – Вип. 16. – С. 72-76.

4. Яценко В.В. Mind map як елемент системи оцінювання знань студентів / В.В. Яценко // Інформатика, Математика, Автоматика 2012: Матеріали та програма науково-технічної конференції (Суми, 22-27 квітня 2013 року, СумДУ). – Суми: Видавництво СумДУ, 2013. – С.55.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОБУДОВИ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЦЕНТРІВ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ, Литвиновський Є.Ю., Михайлов В.М., Талан І.С.

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту
ligcore@ukr.net

Удосконалення якості освітньої діяльності у сфері цивільного захисту актуалізується потребою Єдиної державної системи цивільного захисту в компетентних керівних кадрах і фахівцях суб'єктів забезпечення цивільного захисту [1]. Тому оцінювання якості освітньої діяльності навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту зумовлює необхідність існування відповідної системи моніторингу.

Вітчизняними і зарубіжними вченими приділено значну увагу моніторинговим дослідженням якості освіти. Окремі теоретичні аспекти побудови системи моніторингових досліджень, які використовуються нами у власному науковому пошуку, розкриваються в працях Локшиної О.І. [2], Лукіної Т.О. [3] та ін. Вирішення проблематики побудови системи моніторингу якості освіти у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту започатковано у власних працях [4,5].

На нашу думку, моніторингові дослідження якості освітньої діяльності навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту – це комплекс наукових, організаційних, методичних, соціально-психологічних заходів та статистичної обробки даних, спрямованих на постійне вивчення, діагностику та аналіз рівня якості освітньої діяльності навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту.

У ході нашого дослідження методологія моніторингових досліджень (наукові заходи), як підґрунтя побудови будь-яких систем, була визначена в трьох аспектах: директивному (концептуальному), організаційному (побудова системи критеріїв і показників), технологічному (технологія процесу моніторингового дослідження).

Що стосується концептуального аспекту методології моніторингових досліджень, то, спираючись на міжнародний досвід, а саме застосування Бельгійсько-нідерландської моделі якості вищої освіти (<http://www.quality.edu.ru/quality/sk/deskr/modeli/374/>), базою якої є модель Європейського фонду з менеджменту якості (EFQM) (<http://ru.ict4um.edu.ru/lib/euro/model/101/>), перспективним напрямком було визначено застосування системи збалансованих показників.

Дослідженнями [4,5] визначено, що система моніторингових досліджень якості освіти у сфері цивільного захисту повинна бути вибудована на таких збалансованих показниках: керівництво: лідерство та ефективність прийняття управлінських рішень, модернізація діяльності освітнього закладу тощо; ключовий потенціал: підвищення кваліфікації, самоосвіта, корпоративна культура тощо; внутрішні процеси: навчально-методичне, наукове, ресурсне, інформаційне, фінансове забезпечення; споживачі освітніх послуг: рівень задоволеності замовника освітніх послуг, асортимент освітніх послуг тощо.

В організаційному аспекті побудови системи моніторингового дослідження (контролю) якості освітньої діяльності навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту нами виділено три основних групи критеріїв, що передбачають широкий спектр

показників з оцінювання якості освітньої діяльності, зокрема: організація та здійснення освітньої діяльності навчально-методичним центром сфери цивільного захисту; ключовий потенціал навчально-методичного центру сфери цивільного захисту; забезпечення освітньої діяльності навчально-методичного центру сфери цивільного захисту. Зазначені критерії та показники моніторингового дослідження зведені в єдину схему його проведення, яка на практиці є планом-завдання для моніторингових груп.

Основою технологічного аспекту побудови системи моніторингового дослідження є метод групових (індивідуальних) експертних оцінок та їх статистична обробка. Підбір та оцінювання діяльності експертів – це окрема проблема наукового дослідження, яку прогнозується вирішити на основі застосування методів ієрархій, взаємооцінювання, визначення ступеня одноступеневості експертів та різних методів математичної статистики.

Напрямами подальшого дослідження (практичного впровадження системи моніторингових досліджень) є обґрунтування та експериментальна перевірка достовірності показників моніторингового дослідження, валідність інструментарію їх оцінювання; розробка методики проведення та обробки даних моніторингового дослідження якості освітньої діяльності навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту.

Література:

1. Кодекс цивільного захисту // Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/page>.

2. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні. (Рекомендації з освітньої політики) / [Байназарова О.О., Барна М.М., Волобуєва Т.Б. та ін.] ; за заг. ред. О.І. Локшиної. – К. : К.І.С, 2004. – 160 с.

3. Лукіна Т.О. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т.О. Лукіна. – К. : Шкільний світ, 2006. – 128 с.

4. Литвиновський Є.Ю. Методологія оцінювання діяльності навчально-наукового комплексу “Мережа освітніх установ сфери цивільного захисту” / Є.Ю. Литвиновський // ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти й оцінювання якості освіти: оцінювання, інтерпретація, використання результатів : матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет” – 2013. – С. 51-52. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://media.wix.com/ugd/a8cd75_ff181ed9d9600d2158a0fa3df4923180.pdf.

5. Талан І.С. Моніторинг якості освіти на підґрунті системи збалансованих показників / І.С. Талан, С.А. Парталян // XIII Міжнародний виставковий форум “Технології захисту/ПожТех – 2014” : матеріали 16 Всеукраїнської науково-практичної конференції рятувальників. – К. : ІДУЦЗ, 2014. – С. 284-286.

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ, РОЗВИТОК, Лісова Н. І.

Черкаський ОІПОПП

lisova2009@gmail.com

Громадяни України вважають, що запровадження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) в галузі освіти є реформаторським кроком в історії незалежної України. Нині ЗНО підтримує близько 70% населення України. Кількість прихильників його не зменшується, незважаючи на гострі дискусії [4, с. 3]. І це природньо. Обов'язковою умовою вступу до вишів в Україні стало складання ЗНО із 2008 року. За цей період зазнали вдосконалення і процедура проведення ЗНО, і його інструментарій. Особливі зміни запроваджено у 2015 році, так як введено дворівневі тести (базовий та поглиблений рівні з української мови та літератури, математики), проходження випускниками загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) державної підсумкової атестації (ДПА) у формі ЗНО з української мови, застосування методу Ангоффа в оцінюванні результатів та інші нововведення, що сприяють розвитку та вдосконаленню системи ЗНО.

У сучасній педагогічній теорії та практиці набуває особливої актуальності проблема якості освіти. Певні висновки про рівень загальної середньої освіти випускників можна зробити за результатами ЗНО. Важко переоцінити або недооцінити переваги ЗНО. Варто визначити найосновніші з них: по-перше, всі учасники тестування якості знань (учні сільських і міських навчальних закладів) знаходяться в рівних умовах; по-друге, застосовується однаковий інструментарій, який відповідає вимогам Державного стандарту повної загальної середньої освіти (ЗСО); по-третє, встановлення результатів тестування учнів сільської і міської місцевості відбувається в автоматизованих інформаційних системах і одночасно є складовими інформаційних баз даних про якість знань учнів за кілька попередніх періодів. Підтримуємо цьогорічний підхід щодо створення експертних груп для визначення критеріального порогу "склав/не склав", до роботи в яких були залучені вчителі-предметники шкіл області. Вони пройшли навчання та практику застосування методу Ангоффа, працюючи в експертних групах, а також ознайомили своїх колег - слухачів курсів підвищення кваліфікації - із особливостями цього методу.

На основі зведеної інформації, яку підготував Український ЦОЯО, ми провели аналіз результатів ДПА, річної підсумкової атестації знань учнів. Нам удалось встановити: випускники шкіл області показали вищі результати «високого» і «достатнього» рівнів порівняно із середніми показниками по Україні; відсутні заклади, в яких 10 і більше учнів не подолали «пороговий бал», 56 випускників набрали по 200 балів. Одночасно аналітичні матеріали УЦОЯО допомогли нам визначити найвищий середній тестовий бал по області; порівняти результати ЗНО випускників області з результатами випускників інших областей України; виокремити загальноосвітні навчальні заклади, де навчалися майбутні абітурієнти, які отримали по 200 балів за результатами проходження ЗНО тощо. На перший погляд, результати можуть задовольняти всіх. Однак мають місце і суттєві проблеми: по-перше, виявлено значну кількість випускників, які справилися з тестами на початковому і середньому рівнях; по-друге, встановлено необ'єктивність оцінювання знань учнів окремими вчителями; по-третє, деякі учні - претенденти на нагородження золотими/срібними

медалями - виконали завдання на достатньому рівні, а по-четверте, випускники окремих шкіл показали низький рівень навчальних досягнень.

Такий підхід до аналізу результатів ЗНО і ДПА сприяє залученню учнів старшого шкільного віку, їхніх батьків, освітян до активної участі у вивченні процедури проведення екзаменів (спостереження здійснювали 133 представники Громадянської мережі ОПОРА, батьківських комітетів та молодіжних організацій), обговоренні індикаторів для моніторингу та оцінки стану функціонування і якості системи ЗСО, нових змін (термінів, об'єктів, учасників ЗНО) в системі ЗНО-2016, прийнятих Колегією МОН України.

Література

1. Качество образования: приглашение к размышлению: Монография / В.Н. Пугач, К.А. Кирсанов, Н.К. Алимова. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2011. – 312с.
2. Лікарчук І. Як будемо визначати результати ЗНО? [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://osvita.ua/test/45857/>
3. Про проведення в 2016 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання [Електронний ресурс] - Режим доступу http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47375/
4. Сидорчук О. Ставлення населення України до зовнішнього незалежного оцінювання / О.Сидорчук // Громадська думка. - № 9. – 2012. – с.3

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПЕРЕДЖЕНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАВДАНЬ ТЕСТУ У РІЗНИХ ГРУПАХ, Лісова Т.В.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Ніжин

tan-lisova@ndu.edu.ua

Одним із доказів валідності тесту, як інструменту вимірювання, є його неупереджене функціонування у різних групах, що гарантує справедливість оцінювання. Але інколи в тестових оцінках може існувати зміщення (англійською - *bias*), причини виникнення якого можуть бути пов'язані з тим, що результати тестування обумовлені не тільки вимірюваним конструктом, але й іншими факторами, які є сторонніми по відношенню до цього конструкту (наприклад, належністю людини до певної групи – культурної, етнічної, соціальної, гендерної тощо). Відомі випадки, коли результати тестування переглядались або й скасовувались із значними матеріальними затратами через обґрунтовані претензії однієї з груп щодо упередженого їх оцінювання. Зважаючи на важливість даної проблеми компанія ETS (Educational Testing Service) проводила у 1986 році міжнародну наукову конференцію, на якій було представлено різні підходи до виявлення *bias*. У більшості процедур необхідною умовою *bias* є дослідження DIF (differential item functioning).

У минулому терміни DIF та *bias* були взаємозамінними словами, але з 1988 року W. Holland та T. Thayer розрізнили ці два поняття. Зараз вважаємо, що *bias* завдання відбувається, коли екзаменовані однієї групи мають менше шансів відповісти правильно, ніж екзаменовані іншої групи. Це може бути зумовлено впливом різних факторів, які не стосуються мети тестування. DIF же «відбувається тоді, коли екзаменовані з різних груп, які мають однакові рівні вимірюваного конструкту, показують різні ймовірності успіху» (Samilli G., 2006). DIF є необхідною, але не достатньою умовою *bias*. Якщо завдання не проявляє DIF, то воно функціонує неупереджено. Проте, якщо на початковому етапі було виявлено DIF, то для констатації *bias* завдання необхідно залучити експертів для проведення поглибленого аналізу та з'ясування можливих причин *bias*. DIF класифікують на рівномірне або нерівномірне залежно від того, чи є взаємодія між членством у групі та рівнем підготовки. Рівномірне DIF існує, коли такої взаємодії нема, як альтернатива, нерівномірне DIF присутнє, коли така взаємодія проявляється. Для визначення DIF розроблено багато статистичних методів. Одні з них базуються на сирих балах, інші - на оцінках здатності, отриманих у рамках моделей IRT (Item Response Theory), одні краще виявляють рівномірне DIF, інші - нерівномірне. Серед цих методів немає універсального, кожен має певні переваги та недоліки.

У даній роботі розглядаються два непараметричні методи: Мантель-Ханзеля (МН) та Simultaneous Item Bias Test (SIBTEST), а також два параметричні методи: відношення правдоподібності (IRT-LR) та метод логістичної регресії (LR). МН метод виявлення рівномірного DIF (Holland & Thayer, 1988) базується на аналізі таблиць спряженості. Статистика МН χ^2 -квадрат перевіряє нульову гіпотезу про відсутність DIF між групами. За методом SIBTEST (Shealy & Stout, 1993) передбачається, що простір латентної змінної є багатовимірним (θ , η), де θ - одновимірний конструкт, що нас цікавить, а η - сторонні фактори. Істинні бали для обох груп оцінюються за допомогою лінійної регресії та

пропонується статистика β для перевірки нульової гіпотези про відсутність DIF. Обидва методи дозволяють оцінити величину DIF та класифікувати DIF як незначне, помірне та велике. Метод IRT-LR (Thissen, Steinberg & Wainer, 1988) базується на порівнянні відповідності моделей IRT з використанням статистики відношення правдоподібності. Він може визначати DIF, що виникає через різну складність, роздільну здатність та угадування. Метод LR (Swaminathan & Rogers, 1990) шляхом послідовного порівняння регресійних моделей дозволяє виявити різні типи DIF.

Процедура DIF аналізу потребує спеціалізованих програмних засобів для роботи з великими масивами даних. Тому далі розглядаються можливості деяких безкоштовних програм, у яких реалізовано вище згадані методи, проводиться їх порівняльна характеристика. Так, програма EZDIF (Waller, 1998) дозволяє аналізувати дихотомічні завдання за допомогою методів МН та LR. Вона створювалась для роботи в DOS, але без проблем працює в режимі командного рядка Windows. Програма EASY-DIF (González, Padilla, Hidalgo, Gómez-Benito & Benítez, 2011) має зручний інтерфейс та можливості графічної візуалізації отриманих результатів. Вона дозволяє аналізувати тести з дихотомічними та політомічними завданнями (окремо) за методом МН, має можливості для виявлення нерівномірного DIF.

Пакет програм DIFPAK v.1.7 (Stout, 2005) має три модулі: SIBTEST - для виявлення рівномірного DIF у тестах з дихотомічними завданнями; Poly-SIBTEST - для дослідження політомічних завдань; Crossing-SIBTEST - для виявлення нерівномірного DIF у дихотомічних завданнях. Усі вони мають можливості для вибору параметрів та різних налаштувань за бажанням дослідника. Програма IRTLDRIF v.2.0 (Thissen, 2001) реалізує алгоритм попарного порівняння спрощеної та розширеної моделей для кожного параметра за методом IRT-LR. Вона допускає використання моделей Бірнбаума для завдань множинного вибору та Graded Model (Samejima, 1969) для політомічних завдань. Усі ці програми можна або знайти у вільному доступі, або безпосередньо звернутись до автора. Програм для дослідження за методом LR розроблялось менше, оскільки його можна реалізувати самостійно у статистичних пакетах типу SPSS, SAS або R. Але й тут є безкоштовні помічники, наприклад, макрос (Zumbo, 1999) для SPSS, або пакет «lordif» (Choi, Gibbons & Crane, 2015) для R.

Розглянуті засоби можуть успішно використовуватись для аналізу реальних даних, оскільки вони практично не мають обмежень на кількість учасників, але через свою доступність вони є незамінними і для використання в начальних цілях.

Література

1. Ayala, R.J. The Theory and Practice of Item Response Theory / Rafael J. de Ayala. – New York, London: The Guilford Press, 2009. – 448 p.
2. Camilli, G. Test fairness / Gregory Camilli / In R. Brennan (Ed.), Educational measurement. – Westport, CT: ACE/ Praeger series on higher education, 2006. – pp. 221–256.
3. Stout, W., Roussos, L. (1995) SIBTEST manual. Champlain, IL: University of Illinois, Department of Statistics, Statistical Laboratory for Educational and Psychological Measurement.
4. Thissen, D. (2001) IRTLDRIF v.2.0b: Software for the computation of the statistics involved in item response theory likelihood-ratio tests for differential item functioning. Режим доступу: <http://www.unc.edu/~dthissen/dl.html>
5. Zumbo, B. D. (1999) A handbook on the theory and methods of differential item functioning (DIF): Logistic regression modeling as a unitary framework for binary and Likert-type

(ordinal) item scores. Ottawa, Canada: Directorate of Human Resources Research and Evaluation, Department of National Defense. Режим доступа: <http://www.educ.ubc.ca/faculty/zumbo/DIF/index.html>.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО У ЗАРУБІЖЖІ, Локшина О.І.

Інститут педагогіки НАПН України, Київ

luve2001@hotmail.com

Багатоаспектність ЗНО охоплює складову використання його результатів, які розглядаються країнами зарубіжжя у декількох вимірах. Це – вимір учня у контексті вибудови його подальшої кар'єри; вимір навчальних закладів для порівняння між собою; вимір місцевих освітніх органів для моніторингу рівня якості освіти у регіоні; вимір національних урядів для моніторингу якості національної системи освіти.

Важливим висновком, що випливає з аналізу зарубіжного досвіду, є необхідність комплексності та системності у використанні результатів ЗНО, врахування національних/регіональних особливостей і позиції суспільства; гнучкість, яка уможливорює удосконалювати тестові процедури «на марші».

В умовах пріоритету учня як ключової фігури у системі використання результатів ЗНО (для отримання сертифіката, визначення подальшого напрямку навчання учня), школи зазвичай отримують агреговані дані щодо результатів тестувань та використовують їх для порівняння між собою (так званий «ефект дзеркала»), а у національні звіти про якість системи освіти часто інкорпорується результати тестувань, що відображають стан освіти у регіонах (зокрема, в Іспанії).

Вимір врахування національних особливостей і позиції суспільства найкраще прослідковується у такому болючому питанні як оприлюднення результатів учнівського тестування по кожній школі – публікація відбувається лише у Данії, Угорщині, Польщі та Ісландії, а у Фінляндії, незважаючи на пресинг з боку мас-медіа щодо необхідності публікації, громадянське суспільство прийняло протилежне рішення.

Прикладом гнучкості є модернізація навчальних програм у Шотландії після занепокоєння шотландського суспільства щодо звуження змісту шкільної освіти у напрямі підготовки учнів до складання тестів з ключових предметів.

Очевидно, що механічне використання успішного досвіду іншої країни є безперспективним. Водночас, в умовах глобалізації та намірів інтеграції України в європейський освітній простір важливим вбачається кореляція розвитку національної системи ЗНО зі спільними для багатьох країн позиціями, зокрема й тими, що відзначено вище.

ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕСТІВ ЗНО У ВИМІРЮВАННІ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ, Ломакович С. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків
svitlovlad@gmail.com

У запровадженому в ЗНО-2015 дворівневому тесті з української мови і літератури вперше читацьку компетентність випускників було оцінено на двох рівнях – базовому й поглибленому. Запропоновані для читання й аналізу тексти різнилися за обсягом, а також за форматом завдань до них: у тексті базового рівня учасникам тестування було запропоновано завдання закритого типу (MCQ), тоді як у тексті поглибленого рівня – відкриті завдання з короткою відповіддю, тобто формат, який надає більші можливості для вимірювання сформованості ключових читацьких компетентностей.

Оскільки тест поглибленого рівня був призначений для виконання обмеженою кількістю випускників шкіл, а саме тими, що вступають на окремі гуманітарні спеціальності вишів, правомірно винести на обговорення питання про якість вимірювання читацької компетентності за тестовими завданнями базового рівня – того, який обирають випускники, що претендують на навчання з багатьох інших спеціальностей, адже їхня успішність тією ж мірою залежить від здатності розуміти будь-яку тестову інформацію й реагувати на неї, що й успішність навчання гуманітаріїв.

Аналіз змісту тесту на обох його рівнях надає підстави для висновку про певне зниження його компетентнісного потенціалу у вимірюванні читацької спроможності випускників, передовсім тих, що обрали для виконання базовий рівень. Перше, що впадає в око, це суттєве, порівняно з минулими роками, *зменшення обсягу* пропонованого для читання й аналізу *тексту* (він містить 500 слів, а не 800, як раніше) і відповідно *зменшення кількості завдань* до нього (із восьми до п'яти). Таке обмеження не могло не позначитися на якості вимірювання читацької компетентності, необхідну умову якої становить урахування *аспектів читання* – *розумових стратегій* читача, *потрібних йому для отримання з тексту інформації та її відтворення, узагальнення й інтерпретації, обдумування та оцінювання* змісту та форми тексту. Зрозуміло, що за значного зменшення обсягу тексту й кількості завдань до нього про належне вимірювання згаданих читацьких компетентностей можна говорити лише з певними застереженнями.

Завдання на вимірювання читацької спроможності у цьогорічному тесті хибують також відсутністю 1) *збалансованості* щодо їх *складності за різними аспектами читання* й 2) *оптимального розподілу* за їх *форматами*.

За аналітичними матеріалами міжнародних порівняльних досліджень, завдання на читання відповідають критерію *збалансованості*, коли **половину** від них становлять завдання на *узагальнення й інтерпретацію* (оптимальні), тоді як завдання на *отримання й відтворення* інформації (легкі), так само як завдання на *обдумування та оцінювання* (складні), становлять **чверть** від загальної кількості завдань.

Що ж до *формату* завдань, то найбільш доцільними визнано завдання MCQ (закриті) і завдання на надання короткої відповіді (відкриті). При цьому завдання *відкритого типу*

мають становити 43% від загальної кількості завдань, тоді як завдання *закритого типу* (MCQ) – 57%. Кількісний *розподіл завдань* обох типів має враховувати також їх *складність* відповідно до *аспекту читання*. Так, співвідношення обох форматів щодо завдань на отримання й відтворення інформації в ідеалі становить відповідно 11% і 14%, на узагальнення й інтерпретацію – 14% і 36%, на обдумування й оцінювання – 18% і 7%.

Таким чином, підвищенню компетентнісного потенціалу тесту ЗНО з української мови і літератури мав б сприяти перегляд концепції дворівневих текстів щодо вимірювання читацької спроможності. Потребують посутнього обговорення питання про обсяги текстів для читання й аналізу та кількості завдань до них, а також *збалансованості* цих завдань з погляду їх *складності за різними аспектами читання й оптимального розподілу за форматами*.

На особливу увагу заслуговує наголошувана в аналітичних матеріалах з міжнародних порівняльних досліджень думка про *поєднання* в тесті завдань *закритого й відкритого* типів та їх *оптимальне кількісне співвідношення* як запоруки якісного вимірювання читацької компетентності учасників тестування.

Література

1. *Pisa 2009 Assessment Framework – Key Competencies In Reading, Mathematics And Science* © Oecd 2009.
2. *PISA 2015. Draft reading literacy framework. March 2013.*
3. Ломакович С.В. Тест ЗНО з української мови і літератури на тлі компетентнісної парадигми освіти / С. В. Ломакович // Освітні вимірювання – 2013: ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти й оцінювання якості освіти. Матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції 01 – 05 жовтня 2013 р. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – 143 с.

ВИМІРЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗНЗ, Лунячек В. Е., Лунячек Н. О.

Лунячек Вадим Едуардович,

доктор педагогічних наук, професор, Харківський регіональний інститут державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України, завідувач сектору організації вечірньої форми навчання факультету підготовки магістрів державного управління.

Адреса: м. Харків, пр. Московський, 75. Тел. (057) 732 53 43, e-mail: vel2008@i.ua

Лунячек Наталя Олександрівна,

заступник директора з навчально-виховної роботи Харківського технічного ліцею № 173 Харківської міської ради, учитель вищої категорії, учитель-методист.

Адреса: м. Харків, вул. Самаркандська, 17, тел. 8(0572) 52 51 28, e-mail: ovl2005@ukr.net

Актуальним питанням сьогодення залишається вимірювання професійної компетентності як керівників ЗНЗ, так і претендентів на ці та інші керівні посади у сфері освіти. Це обумовлено низьким рівнем підготовки зазначеної категорії працівників до професійної діяльності, що висвітлено в значній кількості оприлюднених останнім часом досліджень. Розробка і впровадження системи оцінювання професійної компетентності керівників освіти є нагальною вимогою часу і важливою складовою технологічного забезпечення державної кадрової політики у сфері освіти.

У процесі роботи над зазначеним питанням було розроблено тест, який розраховано на 90 хвилин. Тест складається із завдань, що об'єднані в такі блоки:

1. Нормативно-правовий.
2. Науково-теоретичний.
3. Методичний.
4. Кадровий.
5. Фінансово-економічний.
6. Інформаційно-комунікаційний.

Кількість тестових завдань у блоках є нерівноцінною, але кратною п'яти. Це дозволяє конструювати тест у залежності від посади, на яку призначається претендент. Претендент вважається таким, що отримав позитивну оцінку в разі, коли кількість правильних відповідей вище або дорівнює 75%. Разом із тим його апробація на окремих групах керівників освіти показала низькі результати (правильні відповіді не перевищували 50%).

Робота в зазначеному напрямі довела, що підготовка якісного тесту професійної компетентності керівників є можливим за умови створення на конкурсній основі декількох груп розробників. Результатом діяльності цих груп повинен стати тест, проходження якого буде нормативно затверджено як обов'язкову умову призначення на керівну посаду в освіті або проходження атестації керівником.

Зазначена процедура потребує широкого державно-громадського обговорення і нормативно-правового закріплення з боку МОНУ.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ СТРУКТУРИ ТЕСТУ ТА ХАРАКТЕРИСТИК СИСТЕМИ ВИМІРЮВАННЯ ЗНАНЬ НА ЯКІСТЬ ВІДБОРУ АБІТУРІЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТИМИ ЗНО, Любчик Л.М., Грінберг Г.Л.

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Харків
lyubchik.leonid@gmail.com

В теперішній час прийом до ВНЗ здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), при цьому процедура вимірювання знань включає в себе тестування, шкалювання, обробку та інтерпретацію результатів. Якість відбору абітурієнтів безпосередньо пов'язана з точністю вимірювання рівня їх підготовленості, та визначається інформаційно-статистичними характеристиками системи вимірювання знань.

Проблема аналізу системи вимірювання знань на основі ЗНО включає в себе аналіз та оцінку інформативних характеристик та властивостей тестів, процесів тестування та шкалювання результатів тестування, аналіз інформативності та інтерпретацію результатів ЗНО, аналіз рівня підготовленості випускників по даним ЗНО. При цьому виділяються два взаємозалежних об'єкта вимірювань (латентні змінні), а саме, рівні складності завдання та рівні підготовленості абітурієнтів, які вимірюються за допомогою тестів.

Статистичні характеристики шкалювання, реалізованого за методикою УЦОЯО на основі методу еквіпроцентильного перетворення, залежить від отриманого розподілу тестових балів, тобто, фактично, від рівня підготовки всього контингенту, що проходить тестування. Зазначені особливості повинні враховуватися при проведенні аналізу характеристик точності інформаційно-вимірювальної системи вимірювання знань.

Характеристики процесу тестування на прикладі тесту з математики були отримані на основі двопараметричної моделі Раша з використанням реальних статистичних даних з офіційних звітів про проведення ЗНО, параметри моделі тесту оцінювалися за методом максимальної правдоподібності. Були отримані характеристичні криві та інформаційні функції для збалансованого та реального тесту з математики минулих років. Аналіз отриманих результатів дозволяє зробити висновок про незбалансованість тесту, а саме, реальний середній рівень підготовленості випускників виявився, мабуть, нижче очікуваного, що проявилось в тому, що тестові завдання виявилися занадто складними для значної частки абітурієнтів, що проходили тестування.

За статистичними даними були побудовані функції шкалювання, що здійснюють конвертацію тестових балів за шкалою (0-53) в рейтингові бали за шкалою (100-200), і нормовані характеристичні криві збалансованого та реального тесту за шкалою тестових і рейтингових балів. З отриманих результатів випливає, що реалізована функція шкалювання є істотно нелінійною і нерівномірною, що призводить до штучного завищення рейтингових балів для абітурієнтів з відносно низьким рівнем підготовленості і має враховуватися при аналізі та інтерпретації остаточних результатів тестування.

Проведене також дослідження впливу різних чинників на якість процесу вимірювання знань, зокрема, впливу фактора вгадування. Результати розрахунків показують, що застосування еквіпроцентильної рейтингової шкали (100-200) робить характеристику

незбалансованого тесту вкрай чутливою до фактору вгадування і, як наслідок, знижує її роздільну здатність в області низьких рівнів підготовленості.

Отримані результати дозволяють зробити висновок про те, що використовувана в системі ЗНО методика вимірювання знань вимагає певних корекцій і уточнень. В першу чергу це стосується структури тестів і їх інформаційних характеристик, а також методів шкалювання результатів тестування.

МЕТОДИКА ОБЧИСЛЕННЯ ВАГОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ ПРИ ФОРМУВАННІ КОМПЛЕКСНОГО ПОКАЗНИКА ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТИМИ ЗНО, Сокол Є.І., ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., ЛЮБЧИК Л.М.

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Харків
omsroot@kpi.kharkov.ua

Нові правила зарахування до ВНЗ передбачають ранжування абітурієнтів за результатами ЗНО з використанням вагових коефіцієнтів, що забезпечує можливість формування узагальненого показника рівня їх підготовки. Узагальнений показник визначається у вигляді підсумкової оцінки на основі окремих показників, а саме, результатів зовнішнього незалежного оцінювання з предметів, встановлених правилами прийому для даної спеціальності, середнього балу атестату про середню освіту, результатів навчання на підготовчих курсах даного вищого навчального закладу тощо. Вагові коефіцієнти відображають відносну важливість складових для конкретної спеціальності.

Оскільки вагові коефіцієнти визначаються самостійно вищим навчальним закладом для кожної спеціальності, необхідна розробка методів їх розрахунку. В НТУ «ХПІ» розроблено відповідну методичку, що заснована на поєднанні процедури експертного оцінювання важливості часткових показників і статистичного аналізу даних про їх вплив на подальшу успішність навчання зарахованих до ВНЗ.

Комплексний показник, що характеризує узагальнений рівень підготовки абітурієнта, обчислюється як лінійна згортка (сума з ваговими коефіцієнтами) відносних (стандартизованих) значень часткових показників, при цьому нормовані вагові коефіцієнти характеризують відносну значущість окремих показників.

Розроблена методика знаходження вагових коефіцієнтів заснована на методі узгодження експертних оцінок і включає в себе:

- оцінювання вагових коефіцієнтів групою експертів (виставлення експертних балів, що характеризують важливість окремих показників, з їх подальшим усередненням, нормуванням і оцінкою узгодженості шляхом обчислення коефіцієнта конкордації), або оцінювання експертами відносної важливості окремих показників шляхом процедури попарних порівнянь і наступним обчисленням вагових коефіцієнтів на основі методу аналізу ієрархій.

- обчислення оцінок вагових коефіцієнтів на основі статистичного аналізу впливу окремих показників рівня підготовки абітурієнтів на успішність їх подальшого навчання. В якості вихідної інформації використовуються статистичні дані, що включають в себе значення окремих показників оцінювання рівня підготовки при вступі до вузу і середній бал по перших двох сесіях, використовуваний як вимірюване значення рівня успішності навчання. У припущенні, що вказаний середній бал є лінійною функцією окремих показників з коефіцієнтами ступеня впливу, які трактуються як ваги відносної важливості показників, визначення цих коефіцієнтів зводиться до задачі лінійної регресії з урахуванням нормувальних обмежень.

- обчислення остаточних оцінок вагових коефіцієнтів з використанням результатів, отриманих на перших двох етапах, а саме, експертних оцінок вагових коефіцієнтів і їх статистичних оцінок на основі аналізу ступеня впливу на якість подальшого навчання. При цьому використовується розроблена процедура оптимального узгодження експертних оцінок.

Запропонований підхід, що поєднує в собі врахування думок експертів і об'єктивної інформації про вплив окремих показників оцінювання знань на успішність подальшого навчання, забезпечує підвищення об'єктивності та достовірності ранжування абітурієнтів при вступі до ВНЗ.

ТЕСТ ЗАГАЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: НОВИЙ ПОГЛЯД НА СТАРУ ПРОБЛЕМУ, Ляшенко О.І.

Національна академія педагогічних наук України, Київ

o.liashenko@gmail.com

Тест загальної навчальної компетентності (далі – ТЗНК) розроблено і апробовано в 2009-2012 рр. робочою групою, створеною МОН України з метою удосконалення системи ЗНО, до складу якої увійшли представники УЦОЯО, НАПН України, п'яти українських університетів та міжнародні експерти. Концептуальні засади ТЗНК ґрунтуються на компетентнісному підході, теорії множинного інтелекту і міжнародному досвіді використання стандартизованого тестування при вступі до вишів [1].

ТЗНК не протиставляється предметним тестам, що нині використовуються під час ЗНО, а органічно доповнює систему відбору абітурієнтів тестом здібностей, який має високу прогностичну валідність.

ТЗНК у розробленому варіанті має два складники – вербально-комунікативний і логіко-математичний, які в основному забезпечують можливість адекватно оцінити здатність особи до успішного навчання [2]. Вербально-комунікативний складник тесту дає можливість з'ясувати рівень мовно-комунікативної компетентності абітурієнта завдяки оцінюванню вмінь і навичок критичного читання і ставлення до прочитаного тексту. Логіко-математичний складник визначає здатність абітурієнта критично мислити і робити прості кількісні обчислення в реальних життєвих ситуаціях. Обидва складники спрямовані на виявлення здатності абітурієнтів застосовувати здобуті предметні знання і вміння в життєвій практиці, зокрема їхню готовність для продовження навчання.

Парадигма сучасної освіти віддзеркалює триєдиний підхід до навчання – діяльнісний, компетентнісний і особистісно орієнтований. Зважаючи на це, на нашу думку, варто поглянути на структуру ТЗНК по новому, з позицій такого триєдиного підходу [3]. Сьогодні для продуктивного навчання у ВНЗ недостатньо обмежитися названими вище складниками, хоча загалом вони є достатніми для оцінювання готовності майбутніх студентів до успішного навчання. На нашу думку, доцільно розширити компетентнісну основу ТЗНК шляхом доповнення його в першу чергу такими важливими компонентами, як володіння інформаційно-комунікаційними технологіями і комунікативні вміння спілкуватися іноземною мовою. Цей ряд можна продовжити, проте обмежимося лише цими двома ключовими компетентностями.

З огляду на це вербально-комунікативний складник ТЗНК крім комунікативної компетентності зі спілкування українською мовою повинен містити також блок, який перевіряє іншомовну компетентність (як правило, з англійської мови).

Не можна зараз оминати й інформатичну компетентність у навчальних цілях, тобто здатність майбутніх студентів шукати, обробляти, інтерпретувати й зберігати інформацію з використанням засобів ІКТ.

За таких умов ТЗНК має набути нового формату – комп'ютерного тестування як способу реалізації діяльнісного підходу в оцінюванні загальної навчальної компетентності абітурієнтів. Згодом воно має набути форми комп'ютерного адаптивного тестування з урахуванням здібностей та інтересів тих, хто має наміри продовжувати навчання у вишах.

Звичайно, такий процес еволюції ТЗНК має відбуватися поетапно, з урахуванням результатів його апробації та опрацювання нових моделей оцінювання навчальних досягнень і здібностей випускників шкіл.

Література

1. Упровадження тесту загальної навчальної компетентності в системі ЗНО абітурієнтів ВНЗ. Аналітичний звіт / І.Л.Лікарчук, О.І.Ляшенко, С.А.Раков та ін. // Вісник "Тестування і моніторинг в освіті", 2010, № 10, с.2-48.

2. Ляшенко О.І. Тест загальної навчальної компетентності: основні засади і результати пілотування / О.І.Ляшенко, С.А.Раков // Педагогіка і психологія, 2012, № 2, с. 27-35.

3. Ляшенко О.І. Тест загальної навчальної компетентності: реалії і перспективи / О.І.Ляшенко, С.А.Раков // Вісник "Тестування і моніторинг в освіті".– 2013.– № 11-12.– С. 37-47.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Макаренко О. Л.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ
olmakarenko0307@gmail.com

Питанню формування професійної компетентності випускників ВНЗ приділяється на разі значна увага вітчизняних та зарубіжних науковців. Це, на нашу думку, викликано багатьма чинниками, одним з яких є надзвичайно динамічний і вимогливий ринок праці, де важливу роль відіграє конкурентоздатність фахівця та його компетентність.

Драч І.І. визначає професійну компетентність як інтегральну властивість, а саме «сукупність найбільш стійких особливостей людини-професіонала, що постійно реалізуються і забезпечують певний якісно-кількісний рівень професійної діяльності, характерний для конкретного фахівця» [1, с.72].

Формування професійної компетентності в магістрантів освітніх вимірювань у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова відбувається завдяки відповідному добору навчальних дисциплін та поєднанню різноманітних форм, методів та засобів навчання. Варто зазначити, що ця компетентність містить у собі три компоненти: когнітивний, діяльнісний та особистісний. Таким чином, вона складається зі знань, які магістр не просто засвоїв, а навчився їх відбирати, систематизувати, використовувати для вирішення поставлених завдань і генерування нових знань; з умінь, що базуються на отриманих знаннях та які магістр використовує для ефективної виробничої діяльності; з особистісних цінностей, які сприяють самооцінюванню, умінню працювати самостійно та в команді, прагнути до самовдосконалення та самонавчання.

Розробляючи компетентності, якими повинен оволодіти випускник магістерської програми з освітніх вимірювань, ми використовували термінологію дескрипторів Національної рамки кваліфікацій [2] та базувалися на загальних та фахових компетентностях, які розроблено та описано під час виконання проекту «Гармонізація освітніх структур в Європі» (проект TUNING).

Загальні компетентності поділяються на:

- інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності);
- міжособистісні (соціальна взаємодія та співпраця);
- системні (поєднання розуміння, сприйняття та знань) [3, с. 32].

Фахові компетентності відображають знання, уміння та інші властивості, які потрібні для виконання вузькоспеціальної діяльності у галузі освітніх вимірювань та моніторингу якості освіти. Загальні компетентності є основою для формування фахових, а їх сукупність є професійною компетентністю.

Таким чином, професійна компетентність магістра освітніх вимірювань формується у результаті теоретичної і практичної підготовки. Кожна з дисциплін, що входять до навчального плану впливає на формування у випускника тої чи іншої компетентності, яка є частиною професійної. Рівень її сформованості є індикатором готовності магістра до майбутньої професійної діяльності та наявності професійних і особистих якостей, що сприятимуть ефективній виробничій діяльності та високій конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

Література

1. Драч І.І. Управлінні формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади: Монографія / І. І. Драч. – К.: «Дорадо-Друк», 2013. – 456 с.
2. Постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс] / Документ 1341-2011-п, чинний, поточна редакція — Прийняття від 23.11.2011 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> - Назва з екрану.
3. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. 168 с.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В АГРАРНИХ ВНЗ, Макодзей Л.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

maklyud@ukr.net

Проблема якості освіти в Україні як важливого чинника ефективного реформування освітньої системи вперше піднята на національному рівні у 2011 р. у результаті проведення аналітичного дослідження групою українських науковців [1]. Констатовано, що в освітній галузі склалася ситуація, коли український політикум, здійснюючи реформування освітньої галузі, не має достатньої волі та знань для створення ефективною системи моніторингу якості освіти, а громадянське суспільство – ефективних інструментів і можливостей для участі в цьому процесі. У зв'язку з цим закономірність змін, які виходять з соціально-економічних перспектив XXI ст., визначила необхідність вимірювання якості аграрної освіти з метою підвищення її ефективності.

Зважаючи на актуальність науки освітніх вимірювань в нашій країні, логічним постає питання значущості професії фахівця із зазначеної спеціальності. Це зумовлено повномасштабною реалізацією зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), масовим запровадженням тестових технологій у навчальний процес в навчальних закладах усіх рівнів, а також першими фактами доповнення освітніми вимірюваннями практики моніторингу якості освіти, ліцензування та сертифікації професійної діяльності, програм професійного відбору для оптимізації різних секторів економіки України тощо [2].

Необхідність у фахівцях з освітніх вимірювань зумовлена також і законодавчими змінами, які пов'язані з прийняттям Закону України «Про вищу освіту», наскрізною проблематикою якого є 1) запровадження системи забезпечення якості вищої освіти, в основі якої є налагодження системи її оцінювання і моніторингу; 2) автономність ВНЗ і децентралізація державного управління, що вимагає розробки нових процедур забезпечення контролю та оцінки якості освіти з метою забезпечення конкурентоспроможності випускників ВНЗ на ринку праці.

В умовах тотального впровадження системи забезпечення якості освіти необхідними є фахівці, здатні визначити, змоделювати та здійснити процедури освітнього вимірювання за галузевою спрямованістю.

Зважаючи на розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2015 р. № 87-р щодо необхідності передачі із сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства і Державної фіскальної служби до сфери управління Міністерства освіти і науки цілісні майнові комплекси навчальних закладів та державної установи посилюється актуальність проблеми підготовки фахівців з освітніх вимірювань для вищих навчальних закладів аграрного спрямування.

Отже, на нашу думку, освітня діяльність аграрних вищих навчальних закладів вступає у новий етап, де якість освіти, її системне оцінювання та вимір стає передумовою їх існування, а підготовка фахівців з освітніх вимірювань для аграрних ВНЗ слугуватиме основою для впровадження системи забезпечення якості освіти в Україні.

Література

1. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / [Л. М. Гриневич, І. Л. Лікарчук, М. В. Михайліченко та ін.] ; за ред. І. Л. Лікарчука. – К. : МБО “Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти”; Харків : Факт, 2011. – 96 с.

2. Коваленко І. В. Проблеми підготовки фахівців з моніторингу якості освіти / Коваленко І. В., Сергієнко В. П. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/32080-60312-1-SM%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/32080-60312-1-SM%20(1).pdf)

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ: ВИКЛИКИ ТЕМИ, ОЦІНЮВАННЯ, МЕТОДИКИ, Мамчич І. П.

Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара, Дніпропетровськ
Дніпропетровський регіональний центр
оцінювання якості освіти, якості освіти
mamin70@mai.ru

1. Виклики теми власного висловлення: 1) однозначне формулювання (одна проблема, яка передбачає або одне розв'язання, або висвітлення з різних боків); 2) конкретність, а не філософські роздуми.
 2. Удосконалити критерії оцінювання власного висловлення, особливо «Логічність та послідовність».
 3. Увести критерій оцінювання «Дотримання етичних норм».
 4. Позбутися поняття «грубі/негрубі» помилки під час оцінювання власного висловлення.
 5. Створити методичні рекомендації щодо оцінювання власного висловлення, які б містили теоретичні відомості про мету і види відкритого тестового завдання, коментарі до кожного критерію оцінювання, класифікацію помилок та технологічну картку екзаменатора.
6. Створити механізм сертифікації вчителів для участі в перевірці робіт учасників ЗНО. Пропонується сертифікацію проводити в електронному вигляді представниками іншого регіонального центру.
7. Якісна участь у перевірці робіт учасників ЗНО повинна бути складовою атестації педагогічних працівників.

МІЖНАРОДНІ ЕКЗАМЕНИ З ОЦІНКИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, Маслова Т. Б.

Національний технічний університет України «КПІ», Київ

english_kpi@ukr.net

Останній часом перед викладачами англійської мови постало багато викликів, пов'язаних із реформуванням освітньої галузі, удосконаленням навчального процесу, підвищенням вимог до рівня володіння іноземними мовами випускників шкіл та вищих навчальних закладів. У зв'язку з цим ще більш актуальними стали програми професійного вдосконалення та підвищення кваліфікації, серед яких на рівні Міністерства освіти та науки рекомендовано курси з підготовки до складання міжнародних екзаменів від *Cambridge English*, зокрема TKT і CELTA [2; 3]. Насправді, при влаштуванні на роботу від викладачів часто в першу чергу вимагають міжнародний сертифікат, а не диплом ВНЗ України, який засвідчує отримання педагогічної освіти та відповідної кваліфікації. В результаті, інтерес як випускників, так і вже досвідчених викладачів, до екзаменів, які надають їм можливість працювати у престижних вітчизняних закладах з мовної підготовки, або навіть закордоном, постійно зростає. Однією з проблем, звісно, є фінансова складова, оскільки відвідування підготовчих курсів та власне складання екзамену коштує недешево і, як правило, вимагає багато часу та зусиль. Проте складним є також питання вибору – міжнародних екзаменів для викладачів англійської мови є чимало, і який з них обрати, щоб досягнути омріяного професійного успіху, є досить важким завданням. Справа в тому, що кожен з екзаменів націлений на перевірку обізнаності із певною методологією і призначений для певної категорії викладачів [1; 4]. Використовуючи шкалу професійного розвитку викладачів англійської мови [Cambridge English Teaching Framework](#), розглянемо як екзамени відповідають професійним потребам та інтересам.

Етапи професійного розвитку	Екзамени
“Початківець” (<i>Foundation</i>)	CELT-P (Certificate in English Language Teaching – Primary), CELT-S (Certificate in English Language – Secondary), CELTA (Cambridge Certificate in English Language Teaching to Adults), TKT (Teaching Knowledge Test)
“Молодий спеціаліст” (<i>Developing</i>)	ICELT (In-service Certificate in English Language Teaching), CiSELT (Certificate in Secondary English Language Teaching)
“Фахівець” (<i>Proficient</i>)	DELTA (Diploma in Teaching English to Speakers of Other Languages), IDLTM (International Diploma in Language Teaching Management), EMI Skills (English as a Medium of Instruction)
“Експерт” (<i>Expert</i>)	

Як бачимо, рекомендовані екзамени TKT і CELTA мають на меті перевірити базові компетентності викладачів-мовників, тому задля швидшого наближення до загальноєвропейських освітніх стандартів було б доцільно інтегрувати їх зміст та структурні елементи у фахову підготовку студентів вищих педагогічних закладів України.

Література

1. Викладацькі курси та дипломи. British Council [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/teach/teacher-development/courses-qualifications>
2. Наказ Міністерства науки та освіти України від 26.09.2014 № 1/9-495.
3. Програма післядипломної педагогічної освіти вчителів іноземних мов. Керівники проекту: О. Я. Коваленко, О.П., Уклад.: Т.В. Гора та ін. – Британська Рада в Україні; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 35с.
4. Teaching qualifications and courses. Cambridge English [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/teaching-qualifications/>

ВИЗНАЧЕННЯ ПОРОГОВОГО БАЛУ ЗНО. ПЛЮСИ І ПРОПОЗИЦІЇ. З ДОСВІДУ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКСПЕРТНИХ ГРУП, Милянник А.І.

Львівський регіональний центр оцінювання якості освіти

mylyanyk@i.ua

У 2015 році однією з інновацій зовнішнього незалежного оцінювання стало впровадження порогу «склав/не склав» для тих результатів ЗНО, які надалі використовують для вступної кампанії. З цією метою серед багатьох методик Український центр оцінювання якості освіти вибрав метод Ангоффа-Беука. Суть методу полягає в тому, щоб при визначенні порогу «склав/не склав» врахувати думку широкого кола спеціально підготовлених експертів та співставити усереднені експертні висновки із статистикою результатів учасників ЗНО.

При кожному регіональному центрі оцінювання якості освіти були створені регіональні експертні групи з усіх предметів ЗНО. Експертами були педагогічні працівники вищих, загальноосвітніх навчальних закладів, інститутів післядипломної педагогічної освіти, методичних центрів. Безсумнівним плюсом такого способу визначення порогу «склав/не склав» є зустріч за одним столом фахівців-предметників вищої та середньої школи. Дискусії та обговорення фахових питань, окремих завдань сертифікаційних робіт, вимог до підготовки абітурієнтів були взаємно корисними. Ще одним плюсом цієї новації експерти вважають можливість впливати на підвищення якості підготовки майбутніх абітурієнтів, які мають бути вмотивовані і для того, щоб обігнати в рейтингу частину колег, і для того, щоб здобути достатньо знань та вмінь для подолання порогу «склав/не склав».

Серед пропозицій вдосконалення процедури визначення порогу були і суто технічні – такі як онлайнова участь експертів, і кардинальні – такі як встановлення фіксованого порогу в розмірі 20-30% від максимальної кількості балів, які можна отримати за виконання сертифікаційної роботи.

ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ЗОВНІШНІЙ ЧИННИК ЯКОСТІ ПРОЦЕДУР ЗНО, Мукомел Н.А.

Дніпропетровський регіональний центр оцінювання якості освіти, Дніпропетровськ
rc.dnepr@testportal.com.ua

Дніпропетровським регіональним центром оцінювання якості освіти (далі – ДпРЦОЯО) з 2010 р. проводяться моніторингові дослідження щодо якості процедур зовнішнього незалежного оцінювання, з 2012 р. їх проведення базується на застосуванні методик, запропонованих Дніпропетровським центром соціальних досліджень. Таке дослідження надає можливість виявити проблемні питання реалізації процедур ЗНО, ураховувати громадську думку під час планування роботи з громадськістю, навчання персоналу пунктів ЗНО та опрацювання проектів нормативних документів.

Нашими респондентами є студенти перших курсів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації Дніпропетровської та Запорізької областей – території адміністрування ДпРЦОЯО (до 2010 року Дніпропетровська та Полтавська області).

Опитування проводилося на початку навчального року серед студентів I курсу, які проходили ЗНО і мають власне бачення процедур ЗНО. Це дозволяє доповнити результати спостереження за процедурою ЗНО працівників регіонального центру, уповноважених осіб УЦОЯО, громадського спостереження та мати всебічне бачення проблематики з питань організації та проведення ЗНО.

Найбільш важливим питанням для регіонального центру є якісне проведення процедур зовнішнього незалежного оцінювання. Від якості організації ЗНО та самих процедур залежить результат кожного учасника і відповідно формується громадська думка щодо довіри до ЗНО. Важелем довіри до процедур ЗНО є оцінка об'єктивності учасниками ЗНО його результатів. На питання: «Як Ви оцінюєте Ваші результати ЗНО?» щорічно більше 40% респондентів відповідають, що результати цілком об'єктивні, більше 44% відповідають, що швидше об'єктивні, мають сумніви щодо об'єктивності близько 10%, зовсім не довіряють результатам – 2-4% респондентів (детальніше таблиці 1, 2).

Таблиця 1.

Оцінка об'єктивності результатів ЗНО 2010-2013 роки

Рік опитування	Кількість респондентів, які відповіли на питання	Відповідь							
		Так, цілком об'єктивні		Швидше об'єктивні		Скоріше не об'єктивні		Зовсім не об'єктивні	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
2010	1449	581	40,09	658	45,41	150	10,35	60	4,14
2011	1683	735	43,67	748	44,44	157	9,32	43	2,55
2013	2327	986	42,37	1040	44,69	229	9,84	72	3,09
Разом	5459	2302	42,16	2446	44,80	536	9,81	175	3,20

Таблиця 2.

Оцінка об'єктивності результатів ЗНО 2010-2013 роки

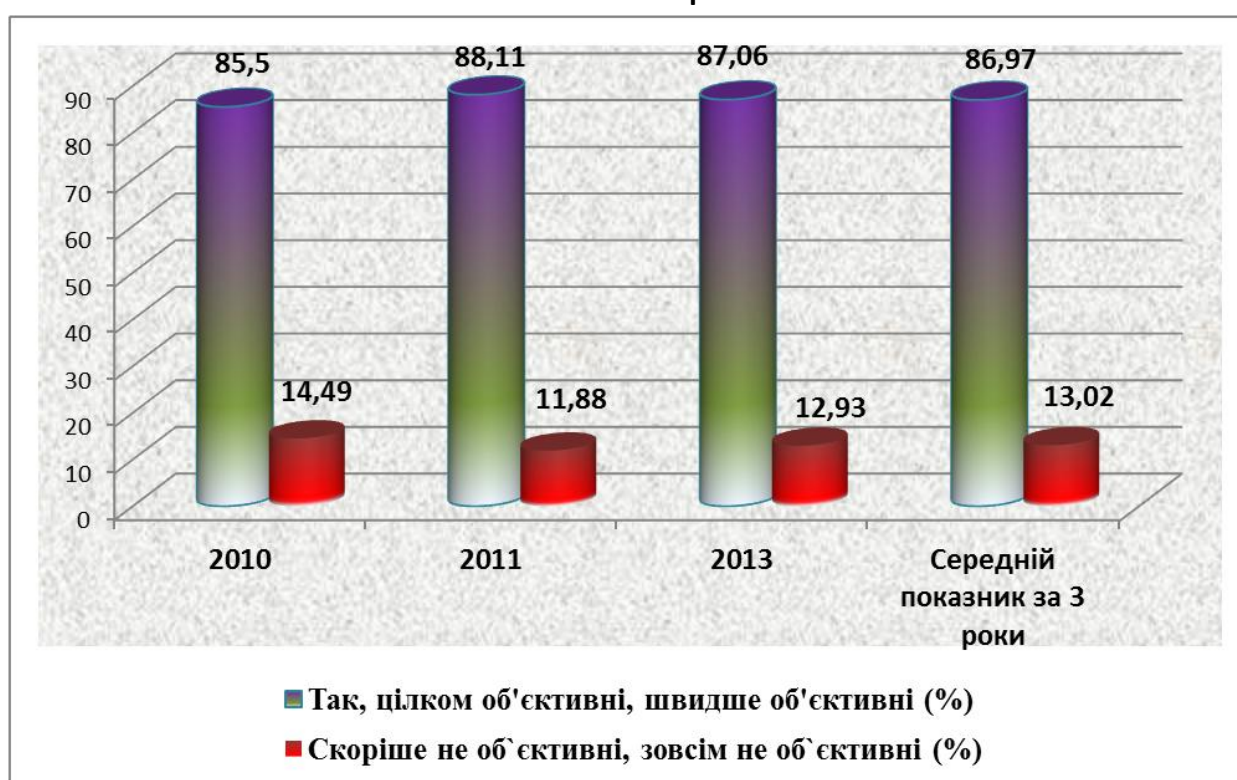
Рік	Кількість	Відповідь
-----	-----------	-----------

опитування	респондентів, які відповіли на питання	Так, цілком об'єктивні, швидше об'єктивні		Скоріше не об'єктивні, зовсім не об'єктивні	
		осіб	%	осіб	%
2010	1449	1239	85,50	210	14,49
2011	1683	1483	88,11	200	11,88
2013	2327	2026	87,06	301	12,93
Разом	5459	4748	86,97	711	13,02

Відсоток двох позитивних відповідей досить високий у середньому має 86 %, рівень недовіри результатам ЗНО у середньому складає 13% (діаграма 1).

Діаграма 1.

Оцінка об'єктивності результатів ЗНО 2010-2013 роки

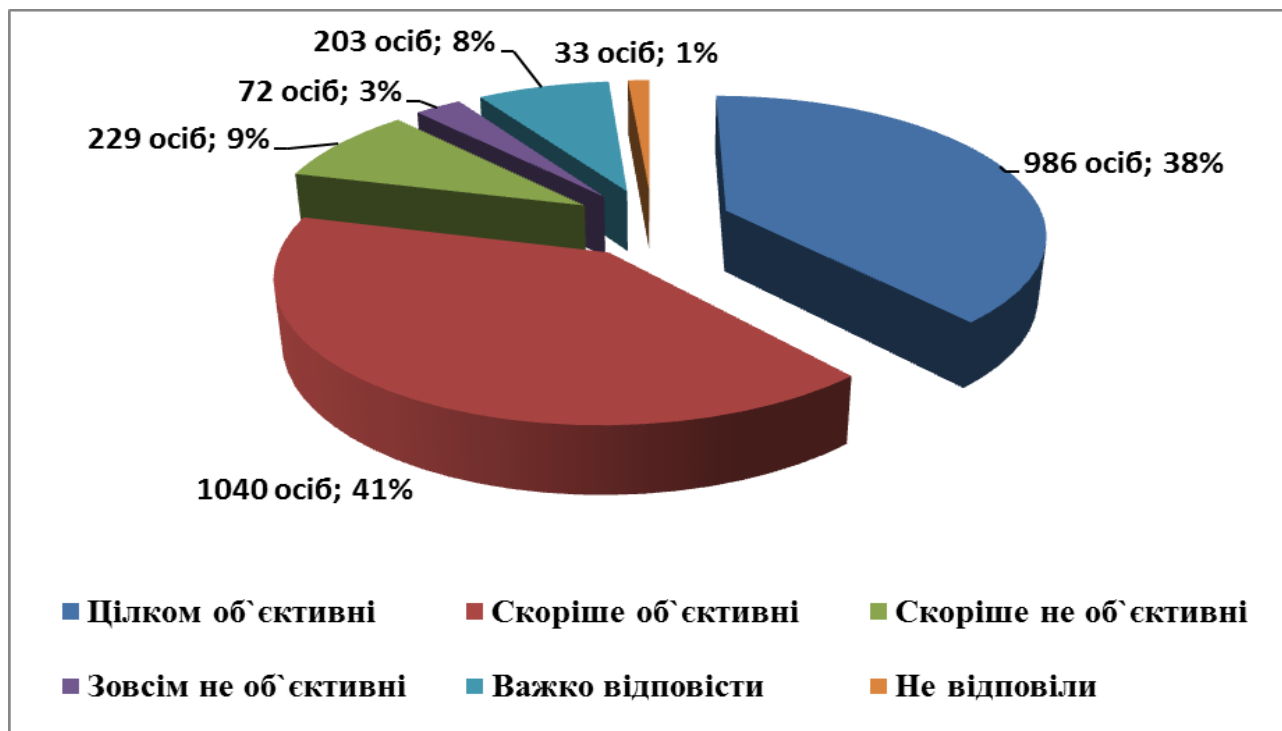

Цікаво виглядають результати опитування 2013 року на застосуванні методик, запропонованих Дніпропетровським центром соціальних досліджень. Питання анкети були доопрацьовані: змінили форму, в питання для опитування було додано варіанти відповідей.

Із загальної кількості респондентів переважна більшість респондентів 79,05% підтверджує об'єктивність результатів ЗНО, ставлять під сумнів результати ЗНО 8,93% респондентів, вважають, необ'єктивними 2,81% респондентів, 7,92% респондентів вказали, що їм важко відповісти на це питання, 1,29 % респондентів не надали відповідь на питання. На діаграмі це виглядає наступним чином (діаграма 2).

Діаграма 2.

Об'єктивність ЗНО за результатами опитування 2013 року

При цьому студенти бюджетної форми навчання оцінюють об'єктивність ЗНО на 10% вище, ніж студенти контрактники (83,72% - бюджет, 73,35% - контракт) (таблиця 3).

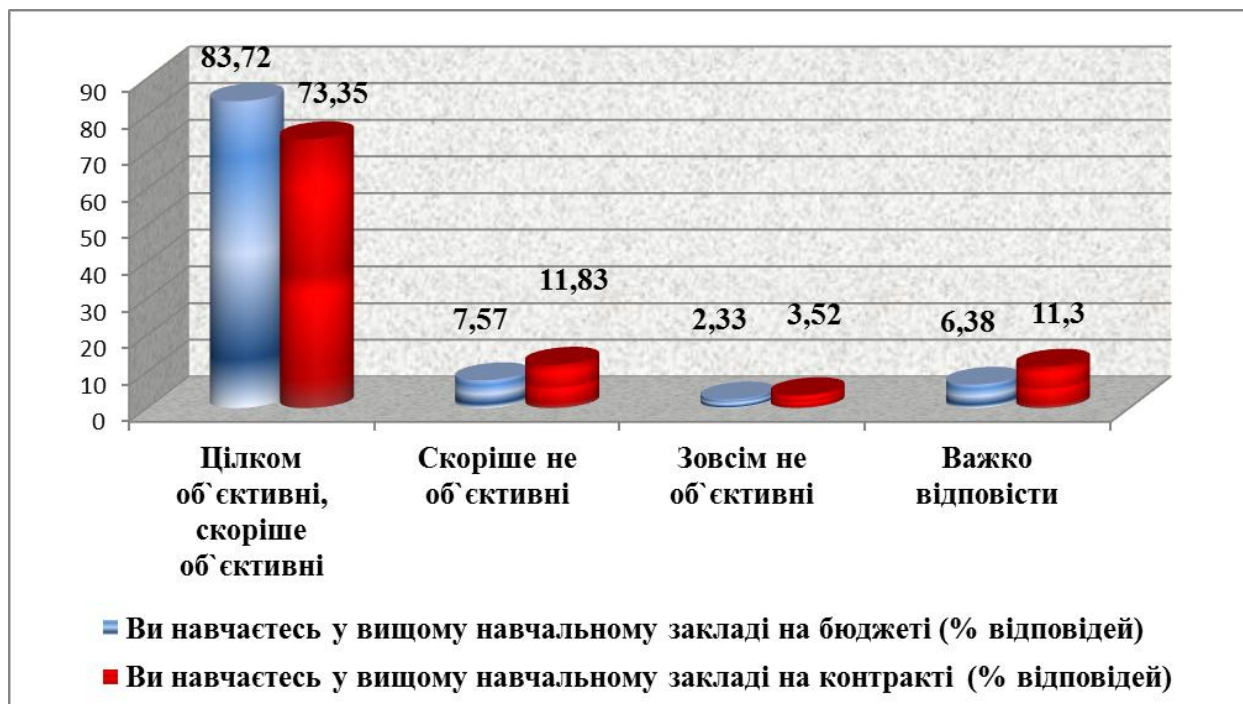
Таблиця 3.

Оцінка об'єктивності ЗНО з урахуванням форми навчання (2013 рік)

Як Ви оцінюєте Ваші результати ЗНО	Ви навчаєтесь у вищому навчальному закладі			
	На бюджеті		На контракті	
	К-ть відповідей	%	К-ть відповідей	%
Цілком об'єктивні	736	43,89	286	30,49
Скоріше об'єктивні	668	39,83	402	42,86
Скоріше не об'єктивні	127	7,57	111	11,83
Зовсім не об'єктивні	39	2,33	33	3,52
Важко відповісти	107	6,38	106	11,30
Всього	1677	100,00	938	100,00

Діаграма 3.

Оцінка об'єктивності ЗНО з урахуванням форми навчання (2013 рік)

З метою дотримання рівних умов для всіх учасників ЗНО важливо мати інформацію з документів пунктів ЗНО щодо наявних проблем в пунктах ЗНО та порушень процедури для подальшого опрацювання та забезпечення якості процедур ЗНО. Щорічно регіональним центром здійснюється детальний аналіз порушень процедури ЗНО його учасниками. Представники громадських організацій, які ведуть спостереження за процедурами ЗНО, можуть бути присутні в пунктах ЗНО під час їх фіксації. Але, як правило, громадські спостерігачі присутні тільки в частині пунктів ЗНО. Тому важливо отримати думку учасників для більш широкого розгляду даного питання.

Протягом останніх трьох років відсоток офіційно зафіксованих порушень не перевищує 0,01 % від кількості складених учасниками ЗНО тестів в певному році. Цифри офіційно зафіксованих ДпРЦОЯО порушень наведено у таблиці 4.

Таблиця 4.

**Порушення абітурієнтами
Порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання 2013 - 2015 році,
зафіксовані в регіонах обслуговування ДпРЦОЯО**

Рік	Всього			Наявність в абітурієнтів технічних засобів			Наявність в абітурієнтів допоміжних матеріалів		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Кількість порушень	65	88	97	55	80	88	10	8	9

Загальна явка абітурієнтів на тестування	115173	111462	104803	115173	111462	104803	115173	111462	104803
% до загальної кількості пройдених тестувань	0,056	0,079	0,093	0,048	0,072	0,084	0,009	0,007	0,009

Результати опитування за три роки показали, що на питання «Чи були Ви свідками наступних подій?» (події включали в себе можливі варіанти порушень процедури проходження/проведення ЗНО) більшість опитаних надали негативну відповідь. Усереднені показники за 3 роки в таблиці 5.

Таблиця 5.

**Відсоток респондентів,
які під час опитувань 2010 -2013 років, надали негативну відповідь щодо наявності порушень процедури ЗНО в пунктах ЗНО**

Відповідь	2010	2011	2013
Не були свідком події	79%	75%	86%

Під час опитування 2013 року на застосуванні методик, запропонованих Дніпропетровським центром соціальних досліджень, результат опитування з питання про порушення процедури ЗНО виглядає наступним чином. Для аналізу процедури тестування респондентам було запропоновано два пункти питань. Перше питання, це – «Якими електронними пристроями Ви користувалися під час написання тестів ЗНО?». Для відповіді респондентам запропоновано сім варіантів відповідей з указанням назви електронного пристрою та варіант «Не користувався жодним пристроєм».

Друге питання стосувалося подій, що можуть привести до порушень проведення процедури тестування. Респондентам було запропоновано питання: Чи мали місце під час проведення ЗНО наступні дії/події? Респондентам надано для оцінки 8 варіантів подій. Вони мали обрати один з трьох варіантів відповідей на кожну подію. Перший варіант відповіді – «так, подія відбувалася», другий варіант відповіді «ні, такої події не було», третій варіант – «події не помітив».

Незважаючи на вказані респондентами факти можливих порушень процедури ЗНО, фактичний відсоток респондентів, які підтверджують повну відповідність процедури встановленим вимогам складає – 93%, лише 0,7 % респондентів допускають можливість порушень процедур.

Результатом вивчення цього питання є врахування думки учасників ЗНО щодо наявних порушень процедури ЗНО при проведенні навчання персоналу пунктів ЗНО.

Ще одним чинником сприйняття ЗНО є оцінка доцільності проведення пробного ЗНО. Респонденти вказували, чи проходили вони пробне ЗНО під час підготовки до основної

сесії ЗНО.

З'ясовано, що щорічно більше половини опитаних студентів I курсу проходили пробне ЗНО.

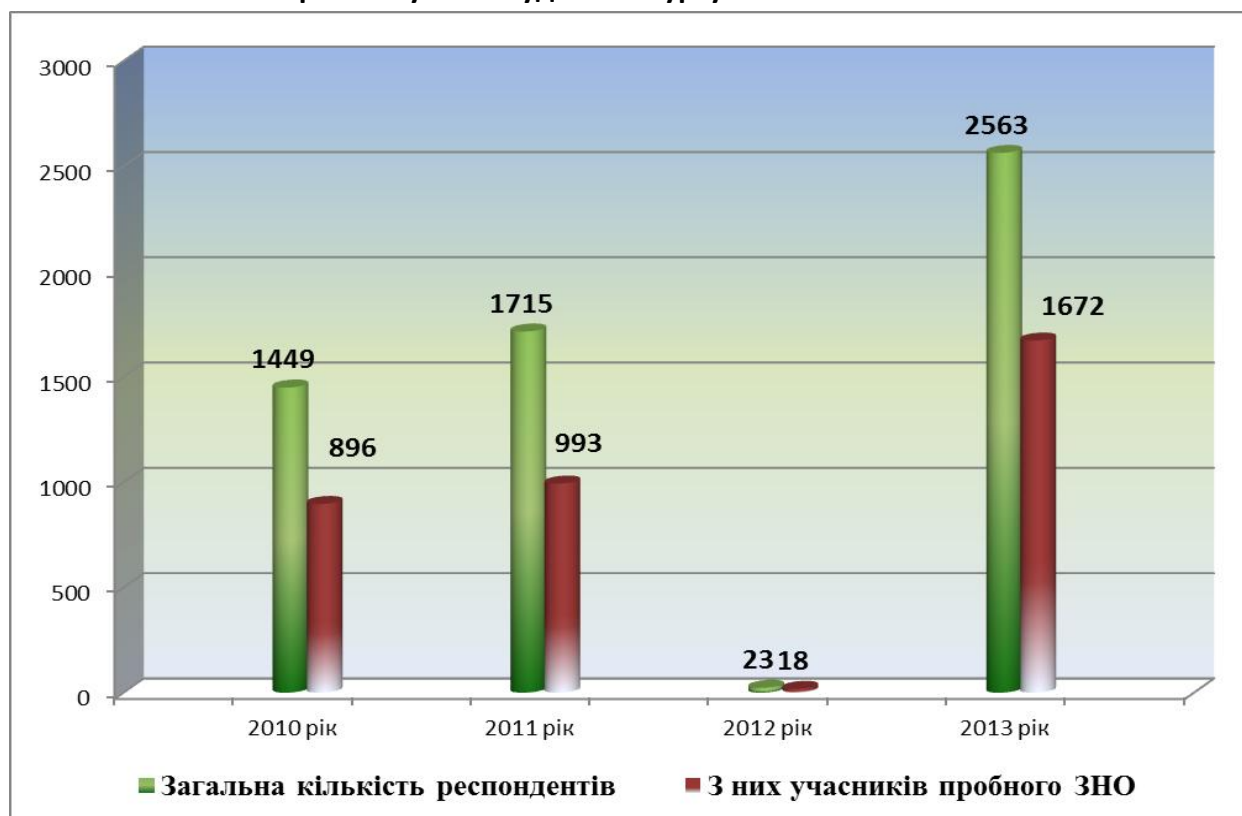
Таблиця 6.

Участь у пробному ЗНО студентів I курсу ВНЗ 2010-2013 роки

Рік проведеного опитування	Кількість респондентів	З них приймало участь у пробному ЗНО	
		Кількість	%
2010 рік (за результатами ЗНО 2009)	1449	896	61,96
2011 рік (за результатами ЗНО 2010)	1715	993	57,90
2012 рік (розробка методики Дніпропетровським центром соціальних досліджень)	23	18	78,26
2013 рік (за результатами ЗНО 2012)	2563	1672	65,23

Діаграма 4.

Участь в пробному ЗНО студентів I курсу ВНЗ 2010-2013

Пряме питання «Чи потрібне пробне ЗНО?» пропонувалося респондентам, які вказали, що вони були учасниками пробного ЗНО. Отримані відповіді показали, що необхідність проходження пробного ЗНО щорічно підтверджують більше 80% учасників пробного ЗНО, окрім того спостерігається зростання підтримки доцільності пробного ЗНО його учасниками.

Таблиця 7.

Доцільність проходження пробного ЗНО

Рік проведеного опитування	Кількість респондентів, які були учасниками пробного ЗНО	Вказали на доцільність проведення пробного ЗНО		Не виявили доцільності пробного ЗНО	
		Кількість	%	Кількість	%
2010 рік	896	721	80,47	171	19,08
2011 рік	993	835	84,09	158	15,9
2013 рік	1672	1445	86,42	166	9,93*

* 61 особа (3,65% не надали відповіді на це питання)

Діаграма 5.

Під час опитування 2013 року деякі респонденти, які не були учасниками пробного ЗНО, також побажали оцінити необхідність проходження пробного ЗНО, так із 325 осіб, що не були учасниками пробного ЗНО 161 особа (49,5% вказаних осіб) вказала, що пробне ЗНО потрібне.

Підтримка респондентами пробного ЗНО опосередковано свідчить про якість організації процесу тестування.

Для планування інформаційної кампанії та роботи з абітурієнтами дуже важливим питанням є визначення джерел отримання ними інформації.

Під час опитування респондентам було запропоновано розглянути джерела, з яких вони отримували інформацію щодо проходження зовнішнього оцінювання та оцінити, які з них надали їм, як абітурієнтам найбільш вагому інформацію. Респонденти вибирали найкорисніші для себе джерела, кожен з них міг вибрати від двох до чотирьох вагомих для себе джерел інформації, детальніше оцінка джерел викладена в таблиці 8.

Таблиця 8.

**Оцінка респондентами джерел інформації про ЗНО
2010-2013 роки**

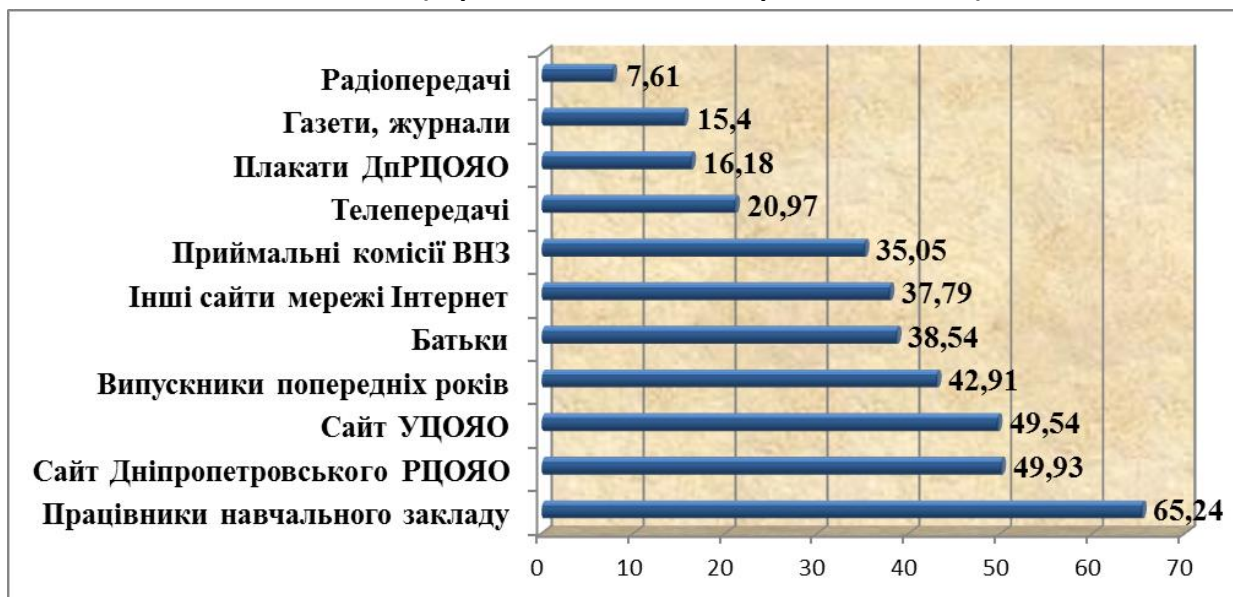
Джерела інформації	2010	2011	2013	Середній показник за 3

							роки	
	К-ть осіб	%	К-ть осіб	%	К-ть осіб	%	К-ть осіб	%
Працівники навчального закладу, де навчалися	738	50,93	1330	77,55	1737	65,10	3805	65,24
Батьки	-	-	582	33,94	1151	43,14	1733	38,54
Випускники попередніх років	-	-	946	55,16	818	30,66	1764	42,91
Газети, журнали	126	8,70	428	24,96	344	12,89	898	15,40
Телепередачі	250	17,25	604	35,22	369	13,83	1223	20,97
Радіопередачі	59	4,07	147	8,57	238	8,92	444	7,61
Сайт Дніпропетровського РЦОЯО	442	30,50	1030	60,06	1440	53,97	2912	49,93
Сайт УЦОЯО	403	27,81	979	57,08	1507	56,48	2889	49,54
Інші сайти мережі Інтернет	204	14,08	697	40,64	1303	48,84	2204	37,79
Приймальні комісії вищих навчальних закладів	410	28,30	509	29,68	1125	42,17	2044	35,05
Плакати ДпРЦОЯО, які були розміщені в навчальних закладах	142	9,80	-	-	602	22,56		16,18
Загальна кількість наданих відповідей	2774		7252		10634		20660	
Кількість опитаних осіб	1449		1715		2668		5832	

На думку опитаних за результатами аналізу за 3 роки ми бачимо, що найавторитетнішим джерелом для випускника, який готується до складання ЗНО є працівники навчального закладу, де він навчається. Це джерело вказали 65,24 опитаних. Друге місце «умовного рейтингу» займають сайти УЦОЯО та ДпРЦОЯО їх значимість в інформуванні про ЗНО визначили для себе відповідно 49,54% та 49,93% респондентів. Досить вагомими джерелами інформації є також думка випускників минулих років (42,91%), та батьків випускників (38,54%). Найменшою популярністю у абітурієнтів користується радіо (7,61%), газети і журнали (15,4%).

Діаграма 6.

**Рейтинг джерел інформації про ЗНО
(середній показник за 3 роки 2010-2013)**

Ураховуючи дані дослідження з питання інформування учасників ЗНО ДпРЦОЯО зроблено акцент на роботу з відповідальними працівниками навчальних закладів та поданні широкої інформації через сайт.

Взагалі систематичне проведення таких досліджень дає можливість вибудовувати організаційні схеми роботи ДпРЦОЯО із врахуванням «вузьких місць», уживати заходи щодо поліпшення якості процедури проведення ЗНО, мати зворотній зв'язок із користувачами наших послуг.

ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ЗОВНІШНІЙ ЧИННИК ЯКОСТІ ПРОЦЕДУР ЗНО, Мукомел Н.А.

Дніпропетровський регіональний центр оцінювання якості освіти, Дніпропетровськ
rc.dnepr@testportal.com.ua

Дніпропетровським регіональним центром оцінювання якості освіти (далі – ДпРЦОЯО) з 2010 р. проводяться моніторингові дослідження щодо якості процедур зовнішнього незалежного оцінювання, з 2012 р. їх проведення базується на застосуванні методик, запропонованих Дніпропетровським центром соціальних досліджень. Таке дослідження надає можливість виявити проблемні питання реалізації процедур ЗНО, ураховувати громадську думку під час планування роботи з громадськістю, навчання персоналу пунктів ЗНО та опрацювання проектів нормативних документів.

Нашими респондентами є студенти перших курсів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації території адміністрування ДпРЦОЯО. Опитування студентів дозволяє доповнити результати громадського спостереження з поставлених нами питань. Наводимо усереднені показники.

Щодо довіри до ЗНО. Переважна більшість респондентів: 79,05% підтверджує об'єктивність результатів ЗНО, 93% респондентів підтверджують повну відповідність процедури встановленим вимогам. Лише 0,7% респондентів допускають можливість порушень процедур під час проходження ЗНО.

Ще одним чинником сприйняття ЗНО є оцінка доцільності проведення пробного ЗНО. Його необхідність підтримують 87% респондентів, що опосередковано свідчить про якість організації процесу тестування.

Для планування інформаційної кампанії та роботи з абітурієнтами дуже важливим питанням є визначення джерел отримання ними інформації. На думку опитаних найавторитетнішим джерелом є працівники навчального закладу, де навчаються випускники. Друге місце «умовного рейтингу» займають сайти УЦОЯО та ДпРЦОЯО, тому ДпРЦОЯО зроблено акцент на роботу з відповідальними працівниками навчальних закладів та поданні інформації через сайт.

Систематичне проведення таких досліджень дає можливість вибудувати організаційні схеми роботи ДпРЦОЯО із врахуванням «вузьких місць», уживати заходи щодо поліпшення якості процедури проведення ЗНО, мати зворотній зв'язок із користувачами наших послуг.

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ОДЕСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Трішин Ф.А., Мураховський В.Г.

Одеська національна академія харчових технологій, Одеса
valery51@ukr.net

В Одеській національній академії харчових технологій створена та впроваджена система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Введено до ладу інформаційну систему управління навчальним процесом та забезпечення якості освіти, яка дозволяє:

- здійснювати моніторинг періодичності перегляду існуючих та розробки нових освітніх програм;
- контролювати забезпеченість необхідними методичними матеріалами (підручниками, навчальними посібниками, конспектами лекцій тощо) навчальних дисциплін, які викладаються;
- контролювати забезпеченість необхідними методичними матеріалами для щорічного оцінювання здобувачів вищої освіти;
- контролювати своєчасне підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- контролювати та своєчасно корегувати план профорієнтації;
- здійснювати моніторинг наявних вакансій на підприємствах, в установах та організаціях для подальшого ознайомлення студентів і випускників академії з банком даних та їх працевлаштування.

На сайті академії регулярно оновлюється інформація про освітні програми, які пропонуються студентам, роз'яснюються вимоги до ступенів вищої освіти і кваліфікації.

Для покращання якості підготовки здобувачів вищої освіти регулярно проводяться відкриті лекції для студентів і викладачів академії керівниками і провідними фахівцями промислових підприємств із попереднім повідомленням на стендах та на WEB-сайті академії.

В академії створено Вищу школу педагогічної майстерності. Щорічно вона поповнюється новими слухачами – молодими викладачами ОНАХТ. За два роки навчання вони переймають педагогічний досвід старших колег, знайомляться з інноваційними технологіями викладання. У ВШПМ влаштовуються майстер-класи, тренінги з провідними професіоналами у галузі педагогіки та психології. Завдяки таким зустрічам молоді викладачі навчаються, як підтримати і направити молодих людей в різних життєвих ситуаціях.

Щорічно проводиться науково-методична конференція викладачів академії, у 2015 р. проведено 46-ту науково-методичну конференцію «Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення навчального процесу в умовах запровадження нового Закону України «Про вищу освіту».

З метою мотивації до покращання результату викладання та методичного забезпечення в академії проводяться огляди-конкурси на кращу навчальну лабораторію, кращий підручник (навчальний посібник) тощо.

У академії сумісно з роботодавцями провідних харчових підприємств України розроблена комп'ютерна система підготовки тестів до вступу на магістерські програми та проведення тестування. Вона дозволяє:

- створювати тести різних рівней складності;
- проводити незалежне оцінювання знань студентів;
- здійснювати тренінг як студентів так і молодих виробників;
- незалежно оцінювати якість підготовки бакалаврів.

У 2014 р. в ОНАХТ Німецьким експертним сертифікаційним органом TUV SUD (Technische Überwachungs-Verein) було проведено сертифікаційний аудит системи менеджменту якості відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001:2008 у галузі діяльності «Надання послуг у сфері освітньої, наукової та науково-технічної діяльності; підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів». Результати аудиту підтвердили, що в ОНАХТ розроблена, впроваджена та успішно застосовується система менеджменту відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001:2008. За результатами аудиту видано сертифікат відповідності міжнародного сертифікаційного органу TUV SUD.

МІСЦЕ, РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ АНКЕТУВАННЯ У ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, Науменко С. О.

Інститут педагогіки НАПН України, Київ
sveta_naum@ukr.net

Анкетування – це «метод педагогічного дослідження за допомогою анкет», де анкета – «впорядкований за змістом та формою набір запитань, підготовлених у вигляді опитувального листа» [4, с. 136].

У міжнародних порівняльних дослідженнях якості загальної середньої освіти, таких як TIMSS, PISA тощо, разом із тестами використовуються анкети. Адже, метою цих досліджень є не лише оцінювання навчальних досягнень і компетентностей учнів (за допомогою тестів), а й виявлення факторів та їх впливу на рівень підготовки учнів (за допомогою анкет). При цьому, анкети відіграють не меншу роль ніж тести, бо виявлення зв'язку між результатами тестування і станом певного фактора дозволяє сформулювати гіпотези, що пояснюють отримані результати, а також згодом в інших дослідженнях дадуть можливість прогнозувати результати учнів, що відповідають різним станам цих факторів.

У Міжнародному порівняльному дослідженні якості природничо-математичної освіти учнів 4 і 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів за проектом TIMSS, в якому у 2007 і 2011 рр. брали участь й українські учні, разом із тестами з математики і природничих предметів для учнів 4 і 8 класів використовувалися анкети для учнів, їхніх батьків, вчителів й адміністрації навчального закладу.

За допомогою анкет збиралася інформація про: а) учнів (їхній вік, стать, ставлення до навчальних предметів, мотивацію до навчальної діяльності, перспективи подальшого навчання тощо); б) родини учнів (освіта батьків, домашні освітні ресурси, кількість книг удома, наявність комп'ютера та Інтернету тощо); в) учителів (стаж роботи, освіта, стать, професійна підготовка та перепідготовка, організація навчального процесу, позаурочна діяльність тощо); г) загальноосвітні навчальні заклади (розміщення, тип, кількість учнів у школі, матеріально-технічне забезпечення тощо); д) навчальний процес (навчальні програми, структура уроку, навчальна діяльність на уроках, навчальні матеріали та засоби навчання, оцінювання навчальних досягнень тощо) [2, с. 81; 3].

Результати TIMSS-2011 показали, що на рівень навчальних досягнень українських учнів з математики і природничих предметів впливають такі фактори: 1) наявність у родині достатньої кількості ресурсів для підтримки навчання своїх дітей. Цей фактор складається з таких індикаторів: освіта батьків, загальна кількість книг і кількість дитячих книг вдома; доступ до мережі Інтернет та наявність в учня окремої особистої кімнати; 2) місце розташування навчального закладу (розмір населеного пункту); 3) досвідченість вчителя; 4) ставлення учня до навчальних предметів та перспективи подальшого навчання; 5) час виконання домашнього завдання [3].

Знаючи про вплив певних факторів на рівень навчальних досягнень учнів, можна, наприклад, для підвищення рівня навчальних досягнень українських учнів з математики і природничих предметів рекомендувати учням на виконання домашнього завдання з математики витратити від 45 хвилин до трьох годин, а на виконання домашнього завдання з

природничих предметів – менше 45 хвилин; батькам українських учнів – мати вдома велику кількість книжок, доступ до мережі Інтернет, націлювати свою дитину на отримання вищої освіти та, за можливістю, виділити їй окрему особисту кімнату.

Національне дослідження «Моніторинг якості загальної середньої освіти за результатами навчання учнів у початковій та основній школі» (далі – Моніторинг якості ЗСО) проводилося в навчальних закладах України у листопаді-грудні 2013 р. Його мета полягала в «оцінюванні стану системи освіти та отриманні об'єктивної інформації про її якість за результатами навчання учнів у початковій та основній школі» [1, с. 10]. Тобто, оцінювалися навчальні досягнення учнів 5 і 10 класів.

З-поміж навчальних предметів було обрано: у 5 класі – українську і російську мови, «Я і Україна» з «Основами здоров'я», іноземну мову; у 10 класі – українську мову й літературу, іноземну мову, алгебру, геометрію, історію України, всесвітню історію, біологію, географію, фізику, хімію, «Технології» [1, с. 3].

Моніторинг якості ЗСО проводився за збірниками завдань для учнів (для 5 і 10 класів та з визначених навчальних предметів). Додатково використовувалися анкети для вчителів (для вчителів початкових класів та вчителів, що викладали відповідний предмет в основній школі).

В анкетах вчителі зазначали свій педагогічний стаж, кваліфікаційну категорію, педагогічне звання, давали відповіді на запитання щодо організації навчального процесу, стану матеріально-технічного забезпечення та ін. Планувалося також виявити чи існує зв'язок між рівнем навчальних досягнень учнів з того чи іншого предмета і підручником, за яким вони навчалися. Проте, через порушення процедури проведення моніторингу, його результати були оприлюднені лише частково, а саме дослідження було зупинено. (Моніторинг повинен був проводитися щороку.).

Отже, у порівняльних дослідженнях якості загальної середньої освіти використання анкет разом із тестами дозволяє виявити вплив окреслених заздалегідь факторів на рівень навчальних досягнень учнів. Це, в свою чергу, дає можливість сформулювати гіпотези щодо впливу факторів, а також у подальших дослідженнях спрогнозувати результати учнів.

Література

1. Збірник інструктивно-методичних матеріалів для проведення моніторингу якості загальної середньої освіти за результатами навчання учнів у початковій та основній школі (2013) [Електронний ресурс] // Моніторинг 2013 – міністерські тести у школах перенесено на листопад; Нац. академія пед. наук України (Офіційний сайт). – Режим доступу: [http://naps.gov.ua/uploads/files/monitoring/MON_IMM-Monit_ukr_\(144-13\)_S.pdf](http://naps.gov.ua/uploads/files/monitoring/MON_IMM-Monit_ukr_(144-13)_S.pdf).

2. Основные результаты международного исследования качества школьного математического и естественнонаучного образования TIMSS-2007. Аналитический отчет. – Часть 2 (3. Результаты российских учащихся 4 и 8 классов по естествознанию. 4. Анализ факторов, влияющих на достижения учащихся 4 и 8 классов по математике и естествознанию. 5. Заключение) [Электронный ресурс] / Центр оценки качества образования Ин-та содержания и методов обучения Российской академии образования. – М., 2008. – 110 с. – Режим доступа: http://centeroko.ru/public.htm#timss_pub.

3. Прокопенко Н. Основні результати міжнародного порівняльного дослідження якості природничо-математичної освіти TIMSS 2011 [Електронний ресурс] / Прокопенко

Наталія // Освітня політика. Портал громадських експертів. – Опубліковані статті. – 04.09.2013. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/analytics/68-osnovni-rezultati-mizhnarodnogo-porivnyalnogo-doslidzhennya-yakosti-prirodniccho-matematichnoji-osviti-timss-2011>.

4. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

СИНТАКСИЧНІ МОДЕЛІ УМОВ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОРМАТІ ЗНО, Омельчук С. А.

Херсонський державний університет, Херсон
omegas1975@gmail.com

Умова тестового завдання становить переважно лише мету та предмет навчальної діяльності, проте може містити вступну інформацію і формулювання завдань, пов'язаних із наведеною інформацією.

Виокремлюємо такі моделі умови тестових завдань у форматі ЗНО:

1. Розповідне двоскладне неповне речення, де локатив (*у рядку, у слові, у словосполученні, в реченні, в усіх словах рядка* тощо) спонукає вибрати правильний варіант відповіді, наприклад: *на другий склад падає наголос у слові; фразеологізм є в реченні*. У таких умовах тестових завдань неповнота виявляється лише на граматичному рівні, а з погляду змісту твердження є завершеним.

2. Розповідне односкладне безособове речення, у якому засобом вибирання правильного варіанта відповіді також є локатив, наприклад: *правильно поєднано іменник з числівником у рядку; пунктуаційну помилку допущено в реченні*.

3. Розповідне односкладне інфінітивне речення, у якому головний член має значення спонукання до виконання певної дії, наприклад: *звук [д] треба вимовляти на місці пропуску в усіх словах рядка; кому (коми) треба ставити в реченні*. У таких умовах тестових завдань з української мови обов'язковим компонентом складеного предикатива є станівник (модальні предикативні прислівники *треба, потрібно, можна*) – незмінне слово з модальною семантикою, що виражає значення потенційної дії. Наприклад: *треба вимовляти, треба писати, треба ставити, треба поставити, треба позначати, потрібно поставити, можна замінити* і под.

4. Спонукальне односкладне означено-особове речення, де засобом вираження імперативної дії є простий дієслівний присудок, виражений дієсловом наказового способу 2-ї особи множини, який поєднано зі знахідним відмінком іменника у формі прямого додатка, наприклад: *знайдіть українські відповідники іншомовним словам; доберіть синоніми*. У структурі умови таких тестових завдань дієслово слугує для вираження узагальненого поняття навчальної діяльності як мисленнєвого процесу.

Умови з дієсловами наказового способу характерні для тестових завдань на увідповіднення, у яких переважають перехідні дієслова доконаного виду зі значенням мисленнєвої результативної дії *визначте, доберіть, знайдіть, з'ясуйте, установіть, утворіть*. Дієслово *встановіть* у структурі аналітичної сполуки *встановіть відповідність* виконує зв'язкову функцію, доповнюючи лексичне значення предикативного імені додатковим смисловим відтінком. Водночас, ураховуючи, що нерозщеплений (простий дієслівний) присудок є найтипівішою формою присудка в українській мові, доречним, на наше переконання, в умовах, що містять розщеплений (складений іменний) присудок *установіть відповідність*, надавати перевагу нерозщепленому присудкові *увідповідність*, що відповідатиме національній особливості вітчизняної граматики. Порівняймо: *підбивати підсумки* → *підсумовувати*; *проводити дослідження* → *досліджувати, здійснювати аналіз* → *аналізувати, здійснювати вимірювання* → *вимірювати; здійснювати реалізацію* →

реалізовувати та ін. З огляду на це умови завдання з розщепленим присудком установіть відповідність варто замінити на конструкції з нерозщепленим присудком увідповідніть. Наприклад: установіть відповідність між видом речення та прикладом → увідповідніть вид речення з прикладом; установіть відповідність між фразеологізмом і його значенням → увідповідніть фразеологізми зі значеннями їх; установіть відповідність між видом односкладного речення та його прикладом → увідповідніть вид односкладного речення з прикладом.

5. Складнопідрядне речення з підрядною: а) з'ясувальною частиною, у якому головна частина – умовно односкладне означено-особове речення з головним членом – дієсловом на позначення процесу розумової діяльності у формі 2-ї особи множини наказового способу. Зокрема, дієслова *визначте* і *з'ясуйте* в головній частині складнопідрядного речення означають розпізнати або схарактеризувати мовні одиниці (граматичні категорії) за певними ознаками. Наприклад: *з'ясуйте, який відокремлений член речення є в кожному прикладі; визначте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово)*; б) обставинною частиною умови, у якому головна частина містить певну навчальну проблему у формі умовно односкладного інфінітивного речення, а підрядна частина вказує на безпосередню умову правильного розв'язання поставленої в головній частині проблеми. Наприклад: *Двокрапку треба поставити, якщо до частини [...] додати фрагмент рядка.*

Кількісний аналіз синтаксичних моделей умов тестових завдань з української мови у форматі ЗНО за 2013–15 рр. дає підстави стверджувати, що з-поміж 28 умов переважають односкладні дієслівні речення (майже 60 %); умови – двоскладні речення охоплюють в середньому третину завдань; незначну частину становлять умови, сформульовані у формі складнопідрядних речень (близько 10 %).

СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ІСПИТУ ЗНО З ФІЗИКИ, Работкіна О. В.

Запорізький національний технічний університет, Запоріжжя

etrav@yandex.ru

Екзамен, як і будь-яка інша форма перевірки знань, має не лише функцію контролю, але і є елементом процесу навчання. Для реалізації елементу навчання необхідно проводити аналіз помилок допущених при контролі і роботу над помилками. Ця робота необхідна і педагогам і учням. Педагоги конкретизують у процесі цієї роботи ті елементи знання, які виявилися недостатньо добре засвоєними певною кількістю учнів і заповнюють цей пробіл роботою над помилками. Учні отримують можливість проаналізувати свої помилки, щоб не повторювати їх при наступних контролях. Стосовно до ЗНО з фізики потрібно сказати, що після проведення пробного ЗНО з цього предмету учні звертають увагу лише на отримані бали, але не на якість виконання завдання в цілому. Аналіз допущених типових помилок ніде не публікується, втім так само, як і аналіз помилок, допущених учасниками ЗНО у вирішенні завдань за попередні роки. Такий аналіз необхідний тому, що він дозволяє встановити закономірності пізнавальної діяльності учнів і скорегувати як методику підготовки до ЗНО, так і підхід до комплектації завдань і таким чином реалізувати навчальну функцію цього іспиту.

Шляхом опитування учнів (як школярів, так і студентів) було встановлено, що найбільшу складність представляють собою завдання, сформульовані у загальному вигляді, тобто без числових значень. Можна припустити, що це пов'язано з такими причинами :

- учні не мають достатнього досвіду вирішення подібних завдань;
- учні не вміють оцінювати правильність відповіді в задачі, заданої в загальному вигляді, по розмірності отриманої формули;
- учнів орієнтують на рішення задачі по діях з проміжними числовими розрахунками, а така методика призводить до помилок округлення (як мінімум).

Висновок : для того щоб усунути ці недоліки представляється необхідним у завдання ЗНО з фізики включити завдання, які вирішуються в загальному вигляді без числових значень та завдання на перевірку розмірності фізичної формули. Необхідний публічний аналіз помилок, допущених при вирішенні завдань ЗНО з фізики і банк тренувальних завдань для роботи над помилками.

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО, Раков С.А., Гудзинський В.Є., Костарев Д.Б

Раков С.А.,

д.п.н., доцент, головний редактор журналу ТІМО

Гудзинський В.Є.,

Президент БФ ТІМО

Костарев Д.Б.,

к.т.н., завідувач аналітичним відділом БФ ТІМО

Як свідчить світовий досвід (Англія, Австралія, Грузія, Канада, Польща, США, Чилі тощо), необхідною умовою інноваційного реформування системи освіти є автономія навчальних закладів і розбудова громадсько- державної моделі управління системою освіти на засадах її прозорості й підзвітності на всіх ступенях освіти (дошкільна освіта, початкова, основна, старша школа, вища освіта) у всіх вимірах (фінансове забезпечення, адміністративно-розпорядча діяльність, матеріально-технічне забезпечення, кадрова політика, результати освітньої діяльності) на всіх рівнях управління (навчальний заклад, районне, обласне управління, міністерство освіти і науки), яка забезпечується відкритими аналітичними інформаційними системами якості освіти (*АІС Якість системи освіти*), функціонування яких є основою ефективності національних систем забезпечення якості освіти (*НС ЗЯО*). Одним із ключових компонентів такої АІС є підсистема аналізу результатів зовнішнього незалежного оцінювання (*ЗНО*) навчальних досягнень школярів початкової, основної і старшої школи.

ЗНО потужно і значимо увійшло в систему освіти України не тільки як інструмент забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти: *ЗНО* все більше виконує де факто одночасно як роль стандартів змісту освіти, так і критеріїв досягнення цих стандартів, тим самим результати *ЗНО* перетворюються на інструмент моніторингу якості загальної освіти. Моніторингові дослідження якості загальної освіти на основі результатів *ЗНО* розпочалися разом із його запровадженням і згодом, як і у більшості країн, мають стати головним його призначенням.

Якість освіти є багатокритеріальним поняттям і звести все розмаїття характеристик навчальних закладів до однієї оцінки (єдиного рейтингу) в принципі неможливо і тому саме *АІС Якість освіти* дозволить повноцінно і ефективно використовувати дані про стан освіти за багатьма критеріями і вимірами різними користувачами освітніх послуг за власними системами цінностей, аналізуючи на основі даних АІС не тільки поточний стан, а і динаміку, тенденції в освіті на рівні навчального закладу, району, області, країни і приймаючи свої власні обґрунтовані рішення стосовно її розвитку, які через інструменти громадсько- державної системи управління мають впливати на розвиток національної системи освіти на всіх її ступенях.

Успішність проходження *ЗНО* є також багатокритеріальним поняттям і звести його до єдиного показника неможливо, а значить неможлива побудова єдиного рейтингу *ЗНЗ* – слід

брати до уваги контекст кожного ЗНЗ (його тип, місце розташування, розміри), для чого потрібна висока загальна культура освітянського загалу і суспільства, а також культура у галузі освітніх вимірювань, яка ґрунтується на повазі і довірі до особистості учнів і освітян. У суспільстві має утвердитись ставлення до системи ЗНО не як до контролюючого інструмента адміністративно-командної системи, караючого меча для переможених і роздавальника винагород для переможців змагань за вищий рейтинг, а як моніторингового інструмента пошуку кращих освітніх практик і поширення їх на освітянський простір.

Автори аналізують досвід моніторингових досліджень якості загальної освіти, проведених фахівцями БФ ТІМО у 2009-2015 роках, опублікованих на сторінках журналу ТІМО у 2009-2015 роках, і пропонують архітектуру, систему показників якості освіти і інтерфейс *АІС Якість роботи ЗНЗ за результатами ЗНО*, яка ґрунтується на абсолютних, відносних, динамічних і комплексних показниках якості освіти, побудованих на основі методу порогових груп учасників ЗНО і використовують контекстну інформацію про ЗНЗ.

ВИРІВНЮВАННЯ БАЛІВ ЗНО РІЗНИХ РОКІВ ТА АНАЛІЗ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕРЕРАХУВАННЯ У НОВУ ШКАЛУ ОЦІНЮВАННЯ, Раков С.А., Мазорчук М.С.

Журнал ТІМО, Харків

rakov_s@ukr.net

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», Харків

mazorchuk.mary@gmail.com

Задача встановлення відповідності результатів різних освітніх вимірювань є актуальною, оскільки на практиці часто виникає необхідність порівняння результатів тестувань різних років чи за різними формами оцінювання. Упродовж 2008-2014 років для шкалювання результатів використовувався еквіпроцентільний метод нормалізації тестових балів, який автоматично вирівнював результати різних сесії та різних років за шкалою 100-200, що надавало змогу рівноправно використовувати оцінки сертифікатів ЗНО для моніторингу та аналізу якості загальної освіти. Уведення у 2015 року критеріального порогу *Здав/Не здав*, який встановлюється експертним шляхом, змінив підхід до оцінювання, що привело к неможливості порівняння результатів різних років. Тому актуальним є розробка нових методів та алгоритмів вирівнювання тестових балів та розробки таблиць відповідності оцінок сертифікатів.

Існуючи методи вирівнювання результатів різних тестувань, які базуються на класичних підходах (використання якірних завдань, паралельних форм тестів, еквівалентних популяції учасників) [1], потребують додаткових адміністративних та фінансових витрат та не забезпечують високої точності та надійності оцінювання. У роботі пропонується використання модифікованого методу еквіпроцентільного вирівнювання результатів тестування, який базується суто на статистичних методах аналізу даних за тестами ЗНО минулих років. Застосування цього методи можливо у разі двох припущень:

1. Тести ЗНО, результати яких підлягають вирівнювання (тести з одного і того ж предмету, але різних сесій чи років), вимірюють один і той же конструкт (величину, для вимірювання якої призначено тест).

2. Популяції учасників тестувань ЗНО, результати яких підлягають вирівнюванню, статистично еквівалентні за певним конструктом.

Запропонований метод полягає у наступному. На першому кроці визначаємо тестовий пороговий бал для тесту минулого року, який відповідає певному відсотку учасників тесту ЗНО поточного року, що не пройшли поріг. З популяції вилучаємо учасників, що набрали менше порогового балу. Всім учасникам, які набрали мінімальний пороговий бал присвоюємо 100 балів і також вилучаємо з популяції. Результати отриманої популяції шкалюємо за методом еквіпроцентільної нормалізації за шкалою 100-200. В результаті отримуємо таблицю перерахування балів сертифікату минулого року з обраного предмету в шкалу балів поточного року.

Експеримент було проведено з даними ЗНО 2013 року з математики та української мови та літератури. Було проведено моделювання змін оцінок учасників тестування для різних рівнів відсотків учасників, які не подолали поріг (5%, 10%, 15%, 20%, 30%, 40%, 50%,

75%, 90%). В процесі експерименту були побудовані таблиці перерахування балів сертифікатів ЗНО 2013 року в шкалу 2015 року за різними предметами.

Аналіз отриманих результатів показав, що оцінки за шкалою 2015 року завжди будуть нижчими за оцінки 2013 року (цей рік пропонується взяти за базовий); відхилення оцінки за новою шкалою 100-200 завжди буде монотонно спадати і на рівні 175-200 практично не буде відрізнятися для порогів, які не перевищують 20%; відхилення балів за обома шкалами лежить у розмірах стандартної похибки, що дає можливість використання сертифікатів минулих років разом с сертифікатами 2015 року.

Література

1. Statistical Models for Test Equating, Scaling and Linking / Editor: Alina A. von Davier. - New York: Springer, 2011. – 368 p.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, Рибченко Т.М.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ
mis_tanya_87@mail.ru

Проблема застосування тестів як ефективного засобу перевірки рівня засвоєння знань не нова в сучасній лінгводидактиці. Однак проблема використання тестів при перевірці професійної компетентності майбутніх учителів не була об'єктом спеціального вивчення.

С. Гончаренко визначає *тест* як систему прийомів для випробування та оцінювання окремих психічних рис і властивостей людини; завдання стандартної форми, виконання якого повинно виявити наявність певних знань, умінь і навичок, здібностей чи інших психологічних характеристик – інтересів, емоційних реакцій тощо [4, с. 329]. Таким чином, науковці розглядають тест як ефективний засіб діагностики сформованих знань, умінь і навичок, що характеризується валідністю, стандартизованістю, об'єктивністю даних на момент його застосування. Проте для контролю сформованості професійної компетентності майбутніх вчителів української мови та літератури найбільш виправданим буде використання професійно зорієнтованого тесту, оскільки саме такий вид тестування дає змогу перевірити рівень сформованості професійно значущих знань, умінь і навичок майбутніх філологів.

Зауважимо, що тест одночасно є і вправою (тренувальною або корекційною), і засобом контролю. Зважаючи на це, тести як вправа виконують такі навчальні функції: коригування й удосконалення контрольованого матеріалу; формування професійно необхідних умінь і навичок; стимулювання розвитку довготривалої пам'яті та логічного мислення. Як засіб контролю тести, „окрім контрольної, виконують навчально-розвивальну функцію: урізноманітнюють процес перевірки здобутих знань, умінь і навичок; активізують процес опанування мовним матеріалом, який вивчається, оскільки передбачають свідомий вибір, аналіз, зіставлення; стимулюють активність і увагу студентів на занятті; підвищують їхню відповідальність під час виконання завдань” [10, с. 43].

Для перевірки професійної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури ми застосовували тести закритої та відкритої форм, на встановлення відповідності. Серед завдань закритої форми розрізняються завдання з однією правильною відповіддю та з кількома. Вони найбільш поширені через зручність їх форми для контролю навчальних досягнень. Такі завдання перевіряють знання з теоретичного та практичного курсів, що передбачають питання наукового обґрунтування змісту предмета, методів і прийомів вивчення літератури, специфіки й типів сучасного уроку, системи вивчення художнього твору, біографії письменника у зв'язку з його творчістю; засвоєння понять з теорії літератури; з'ясування видів позакласної та позашкільної роботи; удосконалення форм і методів розвитку усного й писемного мовлення; аналізу діючих шкільних програм і підручників з української мови та літератури.

Зрозуміло, не всі знання й уміння, необхідні для становлення методичної компетентності майбутнього філолога, викладач може перевірити за допомогою тестів. На нашу думку, до таких знань і вмінь слід віднести передусім ті, що вимагають знань власне лінгводидактичних понять і термінів, зокрема назви методів, прийомів, їх класифікацій;

назви й особливості застосування вправ і завдань на уроках української мови; назви засобів навчання української мови; назви помилок, недоліків у вивченні української мови; поняття й терміни з історії лінгводидактики тощо.

Як бачимо, при підготовці майбутніх вчителів української мови та літератури до майбутньої діяльності використання тестових завдань як методу контролю та оцінки професійної компетентності є досить актуальним. Тести є важливим компонентом педагогічної системи, частиною навчального процесу й призначені для визначення успішності, аналізу отриманих результатів і корекції подальшого процесу навчання. Таким чином, тестові завдання дають можливість якісно перевірити професійну компетентність майбутніх вчителів української мови та літератури.

Література

1. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Семеног О. Професійна компетенція майбутнього вчителя української мови та літератури: зміст і структура / О. Семеног // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 4. – С. 2-5.
3. Тестові технології в навчальному закладі: метод. посіб. / Л.І. Парашенко, В.Д. Леонський, Г.І. Леонська. К. : ТОВ „Майстерня книги”, 2006. 217 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАГІСТРАТУРИ З ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ, Сергієнко В.П., Кухар Л.О.

Сергієнко В.П.

завідувач кафедри комп'ютерної інженерії НПУ ім. М.П. Драгоманова, д. п. н., професор,
директор Центру моніторингу якості освіти
vpsergienko@npu.edu.ua

Кухар Л.О.

доцент кафедри комп'ютерної інженерії, к.п.н.
kuharnau@gmail.com

Актуальним питанням сучасної освіти є якісні педагогічні вимірювання: рівень знань, компетентність, здатність до засвоєння матеріалу, рейтингові та моніторингові дослідження. Цей перелік можна продовжувати і доповнювати, але поруч з цим варто задуматися про уміння науково, обґрунтовано та виважено використовувати увесь арсенал педагогічних методів та засобів освітніх вимірювань.

Проблема освітніх вимірювань привертає увагу все більшої кількості фахівців: педагогів, статистів, аналітиків, спеціалістів у галузі психометрії. У сфері освітніх вимірювань ми маємо, з одного боку, грандіозний прорив у вигляді ЗНО і запровадження систем моніторингу, а з іншого – слабку кадрову, наукову і дидактичну базу для цього.

Але виникає очевидне запитання: фахівець з якою освітою може виконувати таку велику кількість різноманітних видів діяльності, необхідних під час освітніх вимірювань та оцінювання? Відповіддю на актуальні потреби педагогічного суспільства було відкриття магістерських програм у кількох українських вишах, які забезпечували підготовку фахівців у галузі освітніх вимірювань.

Магістерська програма «Освітні вимірювання» створювалася як один з практичних прикладів реалізації положень Болонського процесу в країнах-партнерах проекту Tempus IV «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС».

Протягом останніх чотирьох років існування магістратури з освітніх вимірювань в НПУ імені М.П. Драгоманова, зріс інтерес до спеціальності. В рамках партнерства НПУ імені М.П. Драгоманова з Альянсом Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні USETI здійснюється подальша наукова та фінансова підтримка магістратури «Освітні вимірювання», а саме навчання в магістратурі співробітників центрів оцінювання якості освіти, районних та міських відділів освіти. Також, кваліфікацію керівника закладу з оцінювання якості освіти здобувають кандидати наук, лікарі, завучі шкіл, завідувачі дитячих садків, викладачі вузів та коледжів.

З метою імплементації Закону України "Про вищу освіту" в 2015 році було переглянуто структуру та зміст навчальних планів усіх спеціальностей. Зміни було внесено і в навчальний план підготовки магістрів з освітніх вимірювань, а саме:

- змінено термін навчання до 1,5 років;
- введено дві спеціалізації: Системний аналіз даних в освітніх вимірюваннях та Адміністрування освітніх вимірювань;
- акцент зроблено на статистичні програмні комплекси, які використовуються для опрацювання результатів освітніх вимірювань;
- введено низку нових дисциплін відповідно до введених спеціалізацій:
 - *Системний аналіз даних освітніх вимірювань* (Рейтингове оцінювання в системі освіти і науки, Експертне оцінювання в освітніх вимірюваннях, Прикладна статистика, Теорія і практика опрацювання результатів тестування),
 - *Адміністрування освітніх вимірювань* (Моніторинг якості освіти, Технології збирання та опрацювання результатів освітніх вимірювань, Методичне забезпечення діяльності центрів оцінювання якості освіти, Організація роботи експертних груп);
- розроблені сучасні дисципліни та спецкурси за вибором студентів (Формування та вимірювання кваліфікаційних характеристик, Основи кваліметрії, Стандарти якості освіти, Міжнародні вимірювання в освіті, Кваліфікаційні вимірювання, Захист інформаційних ресурсів, Проведення інтерактивних опитувань та тестувань, Розроблення та адміністрування дистанційних курсів, Тестування у галузі HR-менеджменту, Хмарні сервіси в освіті і науці, Публічні виступи та мистецтво презентацій);
- введено іноземну мову професійного спрямування, як обов'язкову дисципліну для вивчення студентами;
- змінено підходи до практичної підготовки студентів.

Усі нововведення направлені на удосконалення магістерської програми, розширення тематики досліджень, які будуть організовані під час написання курсової та кваліфікаційної робіт. Вважаємо, що для всіх педагогічних спеціальностей необхідно ввести обов'язковий блок дисциплін "Освітні вимірювання", який міститиме основи конструювання тестів, аналіз результатів педагогічних вимірювань, досвід інших країн світу в стандартизованих дослідженнях та ін.

Маємо надію, що освітні вимірювання стануть необхідністю, а не випадковим явищем і виключенням в системі сучасної освіти.

Стецюк Ю.В.

Луганський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти,
місто Северодонецьк
yury.stet@yandex.ua

Оцінювання якості навчальних досягнень учнів за моніторинговими дослідженнями в Луганській області

1. Якісна освіта громадян – запорука успішного розвитку кожної країни. Проблема якості освіти в Україні є досить важливою, її розв'язання – необхідна умова конкурентоспроможності країни, високого рейтингу на світовій арені. Поняття якості освіти є багатозначним і пов'язаним з різноманітними аспектами освітнього процесу. Якість освіти містить суспільні та психолого-педагогічні, економічні й інші характеристики. У широкому розумінні якість освіти трактують як відповідність закладених ресурсів, самого процесу навчання й отриманих результатів та наслідків щодо цілей освіти, стандартів і вимог суспільства.

2. Обласні інститути післядипломної педагогічної освіти мають стати не стільки центрами систематичного проведення курсів підвищення кваліфікації, скільки центрами забезпечення системного розвитку професіоналізму педагогічних працівників. Діяльність інститутів вже зараз носить випереджально – моделюючий характер щодо загальної середньої освіти і враховують весь комплекс змін в освіті: інтенсифікацію навчально-виховного процесу, зміст і форми його організації, соціокультурну і ціннісну переорієнтацію освітньої діяльності, нові стратегії в управлінні навчальними закладами.

У Луганському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти (м. Северодонецьк) науково-методичну роботу, підвищення кваліфікацію педагогічних працівників на курсах та розвиток професіоналізму в міжкурсовий період забезпечує 4 кафедри.

3. Робота з підвищення професійної готовності вчителів щодо підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання в ЛОІППО ведеться за такими напрямками:

- проведення науково-методичних семінарів;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗНЗ, самоосвіта вчителів у міжкурсовий період;
- дослідження проблеми організації контролю навчальних досягнень учнів у рамках науково-дослідної роботи кафедр ЛОІППО. Вплив контролю навчальних досягнень учнів, результатів ЗНО на ефективність професійної підготовки вчителів.
- проведення регіональних моніторингових досліджень якості навчальних досягнень учнів та контрольної-оцінювальної діяльності вчителів Луганської області, порівняння результатів моніторингу з результатами ЗНО.

4. З 2008 року Центром моніторингу якості освіти ЛОІППО систематично проводяться регіональні моніторингові дослідження. Результати моніторингових досліджень порівнюються з результатами ЗНО. У 2014-2015 н.р. було проведено в Луганській області такі моніторингові дослідження:

- рівня грамотності читання рідною мовою учнів 4, 6, 11-х класів;

- обчислювальних навичок учнів 2-х класів;
- з математики (розв'язання задач) для учнів 6-х класів;
- рівня сформованості природознавчих компетентностей учнів 3-х класів;
- з математики у 9 класі (за результатами ДПА);
- якості навчальних досягнень учнів з української мови за результатами ДПА, що було проведено у форматі зовнішнього незалежного оцінювання.

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ, ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ, Стрижак О.Є.

Національний центр «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ», Київ
sae953@gmail.com

Головна мета сучасної освіти полягає у формуванні компетентної, освіченої особистості, яка спроможна вільно приймати рішення, які гармонізовані з процесами, що складають навколишнє середовище та вирішувати складні прикладні проблеми. Цілком такі особистості й складають основу інтелектуального капіталу будь-якої держави та корпоративних структур різного типу. І усі процеси, які складають, відносяться чи можуть бути віднесені до навчання та виховання такої особистості у першу чергу суттєво залежать від якості ресурсів, і особливо інформаційно-освітніх, які складають систему освіти у державі.

Сказане стосується аспектів динаміки росту обсягів джерел знання, авторитетності самих цих джерел, мобільності оновлення інформації, її трансдисциплінарності, інтероперабельності, багатомовності, зручності та легкої досяжності усіх категорій користувачів, які мають відношення до системи освіти. Також треба враховувати певний ряд чинників, які забезпечують когнітологічні проекти, як основу безпосереднього розвитку освітньої системи.

Категорія трансдисциплінарності як раз й являє собою методологічну основу об'єднання міждисциплінарних ресурсів в єдиних методологічних і теоретичних рамках, які включають широкий спектр питань, що стосуються різних змістовних факторів, які впливають на формування компетентної особистості. Важливо відзначити, що в трансдисциплінарності картини світу (трансдисциплінарності дійсності) антропоцентризм втрачає своє особливе значення, але з'являється центризм Єдиного світу (Єдиного впорядкованого середовища) – єдиноцентризм. У даному контексті – в Єдиному світі істина – це те, як має бути насправді, щоб зберігалася єдність гармонічної взаємодії усіх складових світу. Тому істина – це маркер думок і слів, подій, об'єктів і їх взаємодій, законів і закономірностей, які своїм існуванням зберігають єдність світу. Отже, істинність є необхідним атрибутом єдиного світу і вона завжди конкретна. І безпосередньо розуміння та вміння формулювати висловлювання та твердження, які є істинними у певних умовах, визначення та розуміння цих умов, застосування та використання істинності у вирішенні проблем та прикладних задач й характеризує освіченість і компетентність особистості, яка формується та виховується освітньою системою держави.

Таке інтуїтивне розуміння категорії трансдисциплінарності дозволяє створювати інформаційно-освітні ресурси у вигляді мережі єдиного упорядкованого інформаційного середовища, здатного стати досить універсальним і мовно-незалежним носієм знань. Тобто методологія категорії трансдисциплінарності визначає, що на її основні положення спроможні забезпечити та розвинути процеси формування і використання інформаційно-освітніх ресурсів на основі інтеграції політематичних інформаційних ресурсів глобального середовища з різних галузей знань, які мають значну кількість міждисциплінарних відношень, та створені на основі використання різних інформаційних технологій і стандартів.

Тоді розуміння усіх складових, які складають процес моніторингу якості освіти, можемо розглядати через призму динаміки формування станів упорядкованості

інформаційно-освітніх ресурсів. Така упорядкованість, яка постійно змінює формати міждисциплінарних зв'язків та відношень між освітніми процесами та ресурсами й забезпечує їх єдність. А значить ми можемо зв'язувати змістовність різних типів і видів інформаційно-освітніх ресурсів з істинністю природномовної та образної картини світу, яка формується у свідомості учнів на протязі усього навчально-виховного процесу. Це технологічно забезпечує рейтингування різних складових системи освіти від компетентності авторів інформаційно-освітніх ресурсів і якості підручника до встановлення їх впливу на розвиток та рейтинг конкретної особистості.

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЯКОСТІ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ, Стучинська Н.В.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ
stuchynska@yandex.ru

У Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця проводиться планомірна системна робота, спрямована на покращення якості медичної освіти, формування єдиного європейського освітнього та наукового простору, підвищення престижу навчального закладу в Україні та за кордоном. Реалізація стратегічного завдання – покращення якості медичної освіти – забезпечується формуванням інформаційно-освітнього середовища, перепідготовкою науково-педагогічних кадрів, посиленням методичної та наукової роботи. Невід’ємною складовою є і формування контингенту студентів за рахунок покращення якості добору на етапі прийому до університету.

Нами проведено системне дослідження, яке спрямоване на виявлення та аналіз чинників, які детермінують успішність навчання в медичному університеті загалом, та вивченні природничо-наукових дисциплін, зокрема. Результати дослідження планується використовувати з метою покращення якості добору студентів до НМУ імені О.О. Богомольця.

У рамках дослідження проводився кореляційний аналіз між показниками успішності студентів (середнім балом, балами з окремих дисциплін) та середніми балами сертифікатів, балами сертифікатів з окремих предметів, балами атестату. Проводився також аналіз успішності студентів у контексті якості їхніх сертифікатів – виокремлювалися три категорії якості сертифікатів відповідно до оцінок традиційної шкали, а також досліджувалися регіональні особливості якості сертифікатів та успішності навчання в університеті представників різних областей України.

Середній бал сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), проведеного студентів-першокурсників НМУ є досить високим і традиційно перевищує 164 бали, а середній бал атестату – 9,6. Розрахунки показали, що між показниками успішності студентів (середнім балом екзаменаційних оцінок з навчальних дисциплін, що склалися у зимову та літню сесії) та показниками успішності при довузівській підготовці (середнім балом сертифікатів ЗНО, середнім балом атестату) існує помірний позитивний кореляційний зв'язок, причому завжди більш тісний, ніж між показниками успішності студентів та середнім балом атестата про середню освіту.

Результати дослідження, зокрема, дають підстави вважати не зовсім виправданим впровадження нижньої межі балів сертифікату ЗНО, оскільки значна частка абітурієнтів з низьким середнім балом сертифіката є цілком успішною при опануванні природничо-наукових та фахових дисциплін.

У рамках дослідження аналізувався кореляційний зв'язок між показниками успішності студентів та балами сертифікатів з окремих предметів: біологія, фізика, українська мова. Такий аналіз дав змогу оцінити прогностичну валідність сертифікатів з окремих дисциплін стосовно успішності опанування фахом лікаря. Як показали розрахунки, найбільшою є тіснота кореляційного зв'язку між показниками успішності в НМУ та балами сертифікатів з фізики ($r = 0,56$), дещо нижчою з української мови ($r = 0,535$) та біології ($r = 0,48$). Однак, з

великою прикрістю зазначаємо, що з року в рік частка абітурієнтів, які подавали сертифікат з фізики неухильно зменшувалася і не перевищувала 30 %, а у 2015 році вступники до медичних ВНЗ взагалі не подають сертифікат з фізики. Одним із найбільших недоліків діючої системи ЗНО є формування у випускників фрагментарних знань. Як показує практика більшість учнів посилено займається предметами, з яких їм належить скласти ЗНО, ігноруючи інші. Важливим кроком у підвищенні якості підготовки могло б стати уведення комплексного тестування з природничо-наукових дисциплін. У такому сертифікаті мали б бути зацікавлені ВНЗ при прийомі на природничі, але не фізичні чи технічні спеціальності (медичні, фармацевтичні, біологічні, географічні тощо).

Результати проведеного нами кореляційного та порівняльного аналізу показників успішності студентів та показників їхньої успішності при довузівській підготовці мають бути враховані при формуванні стратегії проведення вступної кампанії наступних років

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ТЕСТУ ЗНО З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, Терещенко В. М.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків
syntva@meta.ua

Зовнішнє незалежне тестування в Україні 2015 року було позначене низкою новацій, серед яких, зокрема, упровадження дворівневого тесту з української мови та літератури [1]. У результаті випускники шкіл отримали можливість обирати рівень тесту, результати якого необхідні були їм для вступу до ЗНО. При цьому тест базового рівня був обов'язковим для всіх випускників, оскільки результати виконання субтесту з української мови, що входив до складу цього тесту, використовувалися як дані для державної підсумкової атестації учнів, тоді як тест поглибленого рівня зобов'язані були виконувати лише ті учасники тестування, яким для вступу до вишу необхідні були бали саме за цей тест.

Як засвідчила практика впровадження нового формату зовнішнього оцінювання з української мови та літератури, тест поглибленого рівня, розроблений фахівцями Українського центру оцінювання якості освіти, став доволі якісним вимірювальним інструментом, здатним диференціювати осіб за рівнями їх компетентності з питань мови й літератури, на чому наголошували спеціалісти з питань тестології й учителі та викладачі словесності й про що свідчать психометричні характеристики тесту за наслідками статистичного аналізу результатів учасників тестування.

Важливо при цьому відзначити, що якісність тесту поглибленого рівня передусім виявилася в тому, що його завдання були оптимальні для диференціації досить сильних за рівнем підготовки учасників тестування, адже поглиблений тест обрала для виконання незначна група випускників (близько 10 % від усіх учасників цього річного тестування), що претендували на вступ до престижних вищих навчальних закладів, які, завдяки своїм сильним позиціям на «ринку» вишів, не боялися не набрати собі вступників, увівши до своїх внутрішніх правил вступу вимогу про необхідність надання абітурієнтом сертифіката із результатами виконання поглибленого тесту з української мови та літератури.

Незважаючи на низку позитивних моментів, пов'язаних із цього річним використанням поглибленого тесту з мови й літератури, усе ж говорити з цілковитою упевненістю про те, що формат поглибленого тесту, який був апробований у 2015 році, абсолютно задовільний за всіма параметрами (як змістовими, так і технологічно-процедурними) немає можливості. Це зумовлено передусім тим, що поглиблений тест був тісно пов'язаний із базовим (фактично базовий тест був лівовою часткою поглибленого) [2], унаслідок чого: 1) значна частина завдань поглибленого тесту (зокрема ті завдання, що входили до складу базового (їх характер, рівень складності, змістові доміанти)) були такими, що не відповідали цілям його використання, як тестового інструменту, покликаного диференціювати вузьку вибірку учасників, які претендували на вступ на філологічно орієнтовані спеціальності; 2) не було можливості більш широко використати потенціал завдань відкритого й напіввідкритого типу для оцінювання знань і вмінь випускників із мови й літератури; 3) була ускладнена процедура підготовки й проведення тестування та ін.

Зі сказаного випливає, що в майбутньому в разі використання різнорівневих тестів доцільно перетворити базовий і поглиблений тести на цілком автономні з погляду

процедури їх розробки й проведення. Крім цього, різні за глибиною тести повинні набути власних, цілком оригінальних змістово-структурних ознак, зокрема тест поглибленого рівня, зважаючи на його філологічну спрямованість, має перетворитися на інструмент вимірювання, який дає об'єктивну оцінку саме філологічної компетентності випускника ЗНЗ – майбутнього потенційного студента.

Література

1. Інформація щодо деяких особливостей зовнішнього незалежного оцінювання 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://testportal.gov.ua/osoblyvosti/>.

2. Демонстраційний варіант сертифікаційної роботи з української мови і літератури (ПОГЛИБЛЕНИЙ РІВЕНЬ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://testportal.gov.ua/prepare_ukr/.

«ОСВІТОМЕТРІЯ (ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ)»: НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА З ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ,

Тригуб І. І.

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
i.tryhub@kubg.edu.ua

Освіта в добу глобалізації та високих технологій виступає чинником соціальної стабільності, економічного добробуту країни, її конкурентоспроможності та національної безпеки [1, с. 384]. Якісна освіта розглядається сьогодні як один з індикаторів високої якості життя. Тож, цілком закономірно, що одним із головних напрямів модернізації освіти сучасного періоду постає докорінна зміна якості підготовки конкурентоспроможних фахівців. Особливої актуальності набуває питання підготовки експертів у галузі освіти – фахівців, провідною функцією яких є надання консультаційної допомоги різним категоріям осіб, включених в освітній процес: керівникам усіх рівнів та типів навчальних закладів, педагогам, які впроваджують нові технології, батькам.

Для професійної підготовки експертів у галузі освіти науково-дослідною лабораторією освітології Київського університету імені Бориса Грінченка розроблено міждисциплінарну навчальну програму «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти», що дозволяє здійснювати комплексну підготовку управлінців в галузі освіти, які вже мають практичний досвід роботи і потребують додаткових компетенцій для ефективного вирішення стратегічних завдань розвитку освіти та її прогнозування. Навчальна міждисциплінарна програма «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» складається з 9 макромодулів, які є «структурованими модульними програмами навчальних дисциплін» [2], таких як: «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті», «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти», «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення», «Освітній моніторинг», «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти», «Освітометрія (освітні вимірювання)», «Основи конструювання тестів», «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» та «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи».

Освітні вимірювання у підготовці нових фахівців виступають тим інструментарієм, який дає змогу оцінити рівень знань студентів та якість організації навчально-виховної роботи. Знання з освітометрії, на думку В. І. Лугового, покликані забезпечувати вимірювання (порівнювання із стандартами та за певними критеріями) освітніх програм, освітніх досягнень (кваліфікацій), їхню чітку ідентифікацію (класифікацію).

Провідною метою навчальної дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» є забезпечення поглибленої теоретичної підготовки фахівця-управлінця щодо розуміння особливостей освітніх вимірювань, сприяння формуванню знань, умінь і навичок з їх проведення експертами у галузі освіти, а також розвиток професійної компетентності управлінців.

Провідними завдання вивчення дисципліни є такі: отримання знань про основи освітніх вимірювань; оволодіння системою знань з розробки тестових завдань і тестів, їх вирівнювання, шкалювання, оцінку та використання; опанування знаннями про основи теорії ймовірності та математичної статистики; оволодіння системою знань про загальні принципи

перевірки статистичних гіпотез; формування наукового світогляду та методологічної культури експерта у галузі освіти; опанування знаннями про розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

Література

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с.
2. Освітологія: фахова підготовка: навчально-методичний посібник / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, О. О. Драч, К. О. Линьов, Л. В. Гонюкова, І. М. Зеліско, Ю. М. Жукова, М. Ю. Фещук, Т. Г. Купрій, М. М. Галицька, Н. А. Побірченко, Л. В. Козак, О. М. Кузьменко, І. І. Тригуб. – К.: ВП «Едельвейс», 2014. – 624 с.

КОНТЕКСТНЕ ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЗНО, Тригуб І. А.

Щасливський навчально-виховний комплекс Бориспільської районної ради Київської області,
Щасливе
trygub@mail.ru

Контекстне вивчення художньої літератури в загальноосвітній школі є однією із умов успішної реалізації завдань сучасної гуманітарної освіти, зорієнтованої на збагачення уявлення учнів про взаємозв'язок знань, розвиток філософічності мислення, формування духовно багатой особистості. Виховання гармонійно розвиненої особистості базується на історичних і культурних знаннях, на переосмисленні сучасного досвіду в аспекті загальнолюдських цінностей.

Аналіз тестових матеріалів із української літератури, використаних на основній сесії ЗНО-2015, засвідчує впровадження культурологічної лінії Державного стандарту [1], зорієнтованої на формування в учнів свідомого ставлення до української літератури як невід'ємної складової світової художньої культури. Так, тестове завдання № 35 співвідносить творчість давньогрецького філософа Епікура та українського філософа Г. Сковороди. Певних знань із давньогрецької міфології, переосмислення сутності античних персонажів в українській літературі вимагає виконання завдання № 42 базового рівня (Леся Українка. «Contraspet sprego!») та завдання № 61 поглибленого рівня (Тарас Шевченко. «Кавказ»). У завданні № 44 акцентовано на головних персонажах твору Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків» як на образах карпатських Ромео і Джульєтти. Декілька тестових завдань потребують активізації використання теоретико-літературних понять (№ 54, 55, 59, 62), встановлення послідовності, зв'язків між явищами літературного процесу (№ 63), знання про які формуються на уроках української та світової літератури [1].

Виникає необхідність у глибокому осмисленні змісту тестових завдань як майбутніми абітурієнтами, так і вчителями-практиками. Ознайомлення із тестовими завданнями не повинно обмежуватися одним навчальним предметом. Так, вибір правильної відповіді на запитання № 6 із історії України «У «Слові о полку Ігоревім» ідеться про» [3] обумовлений набутими програмовими знаннями із історії України та української літератури, що вказує на важливість реалізації принципу контекстного вивчення та зумовлює необхідність координації навчального матеріалу різних освітніх галузей.

Література

1. ЗНО онлайн 2015 року з української мови та літератури (базовий рівень, поглиблений рівень) // Режим доступу (IP): zno.osvita.ua/ukrainian/143/.
2. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392. // Режим доступу (IP): zakon.rada.gov.ua/go/1392-2011-p.
3. Тести ЗНО онлайн з історії України // Режим доступу (IP): zno.osvita.ua/ukrainian/143/.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ, Українська О.О.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків
ukrolga2000@mail.ru

Інтеграція України в європейський простір передбачає не лише проведення низки економічних та політичних заходів, а й прийняття укладених Радою Європи стандартів та рекомендацій для забезпечення якості вищої освіти.

Європейські стандарти щодо внутрішнього забезпечення якості освіти в вищих навчальних закладах (ВНЗ) включають організацію та проведення валідного оцінювання студентів, яке передбачає послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур [1, с. 7, 17-18]. Стосовно мовної освіти основними документами Ради Європи є Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2001), Європейський мовний портфель (2001), Оцінювання якості освіти та контроль в контексті викладання іноземних мов (2007) та Рекомендації щодо приведення екзаменів з мови у відповідність до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (2009).

У свою чергу, оцінювання рівня сформованості іншомовної компетентності майбутніх учителів має проводитися не лише на основі міжнародних документів, а й національних, тобто чинної Програми з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання) (2001), та внутрішніх робочих програм.

Так у міжнародних стандартах дано визначення компетенціям, зазначено діапазон необхідних іншомовних навичок та вмінь, надано описання рівнів володіння іноземною мовою у дескрипторних шкалах оцінювання відповідно до кожного виду мовленнєвої діяльності, запропоновано шкали самооцінювання вивчаючими мову та сформульовано основні комунікативні цілі та задачі за чотирма сферами спілкування. Усе це може слугувати лише загальними рекомендації щодо розробки тестових завдань. Задачею ж кожного окремого ВНЗ є розробити методика визначення рівня сформованості іншомовної компетентності. Отже, слід уточнити цілі, завдання та об'єкти контролю, встановити частотність проведення контрольних заходів, окреслити номенклатуру застосованих тестових завдань, укласти відповідні шкали оцінювання для усіх років навчання.

Така методика, з огляду на сучасні педагогічні тенденції, має передбачати не лише контроль з боку викладача, а й взаємоконтроль студентами та їх самооцінювання. Цей підхід не лише надасть валідні відомості про досягнутий рівень володіння мовою, а й сприятиме отриманню студентами досвіду, необхідного в їхній майбутній професійній діяльності. Окрім цього, нагальним є розробка контрольних завдань із застосуванням новітніх комп'ютерних технологій.

Як свідчить практика, різні контрольні завдання та критерії оцінювання використовуються у різних ВНЗ, а іноді й навіть на одному й тому самому факультеті. Тому залучення до загальноєвропейських стандартів можливо лише за умов співпраці педагогів, які викладають для студентів мовних спеціальностей в українських ВНЗ. Також безумовно важливим є аналіз досвіду інших європейських університетів з впровадження загальних стандартів.

Література

1. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area / 3rd edition. – Helsinki : 2009. – 39 p.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ, Цуруль О. А.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ

olqatsurul@ukr.net

Сучасний процес якісної підготовки фахівця у ВНЗ неможливо уявити без використання тестових завдань. Не зважаючи на напрацьований немалий досвід, їх розробка та впровадження залишається актуальною проблемою для педагогічної теорії та практики.

Для здійснення моніторингу якості методичної підготовки майбутнього вчителя біології у НПУ імені М.П. Драгоманова нами було розроблено різноманітні види завдань, які складають основу для створення педагогічних тестів з навчальної дисципліни “Методика навчання біології” – систем завдань зростаючої складності, що забезпечують якісне вимірювання рівня та оцінювання структури методичної підготовки майбутніх учителів біології. Відповідно до провідних положень теорії педагогічних вимірювань [1, 2] у процесі наукового пошуку було обґрунтовано загальний алгоритм розробки та впровадження тестових завдань у процес методичної підготовки майбутнього вчителя біології (рис. 1). Реалізація запропонованого алгоритму засвідчила надзвичайний навчачий та мотиваційний потенціал тестових завдань та їх систем. Нами було розроблено, апробовано та успішно впроваджено понад 500 закритих і відкритих тестових завдань різних форм [3]. Їх включення у навчальний процес сприяє раціональній організації систематичної самостійної роботи студентів з методики навчання біології. Отже, ефективне функціонування системи “методична підготовка майбутнього вчителя біології” потребує організації комплексних моніторингових досліджень. Умовою їх проведення є якісний інструментарій, розробка та впровадження якого може бути здійснена на засадах теорії педагогічних вимірювань.

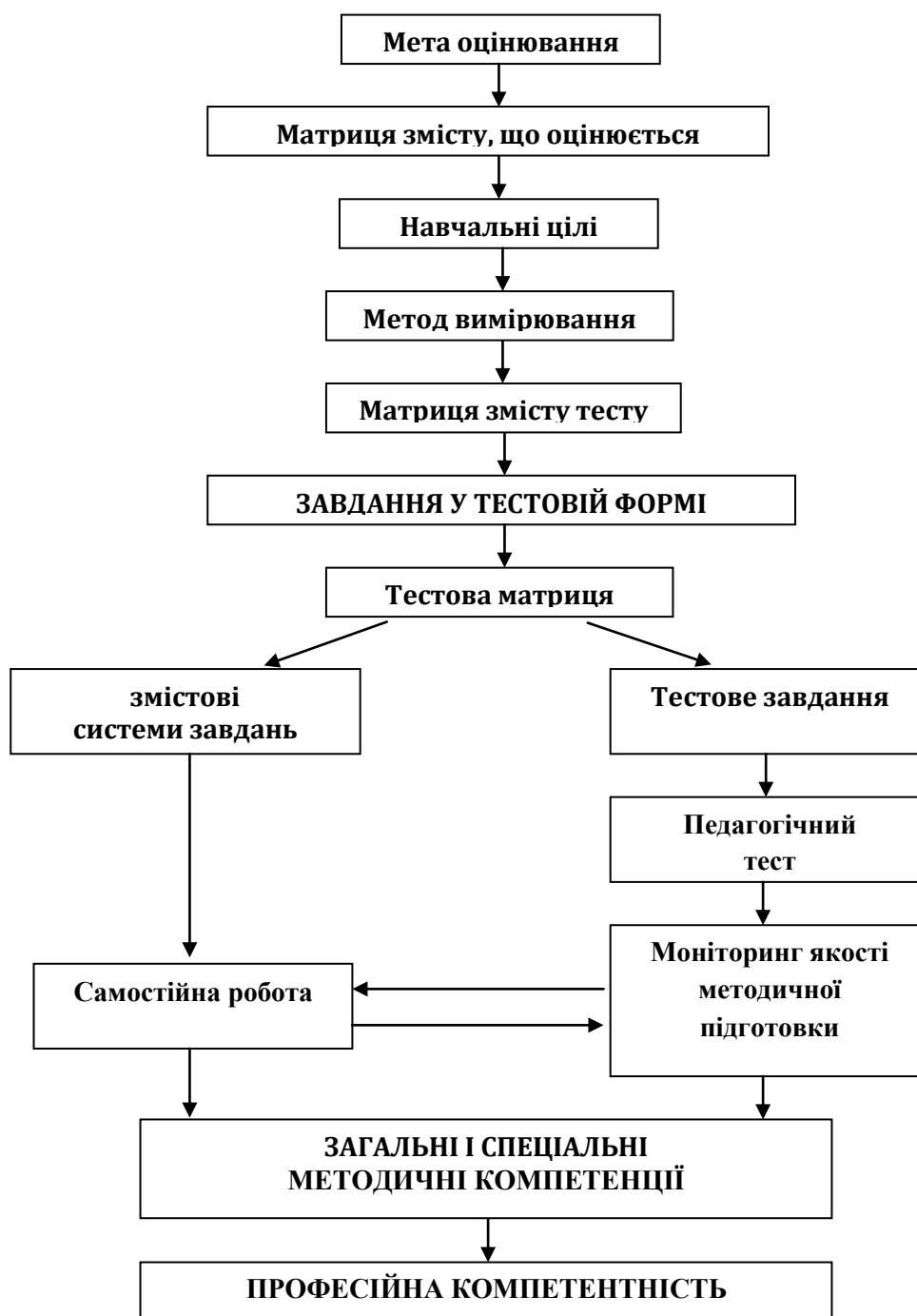

Рис. 1 Загальний алгоритм розробки та впровадження тестових завдань [4]

Література:

1. Аванесов В.С. Основы педагогической теории измерений / В.С. Аванесов // Педагогические измерения. – 2006. – № 2. – С. 26-57.
2. Булах І.Є. Створюємо якісний тест: [навч. посіб.] / І. Булах, М. Мруга. – К.: Майстер-клас, 2006. – 160 с.
3. Цуруль О.А. Тестові завдання з методики навчання біології: [навч. посіб.] / О.А. Цуруль. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 127 с.
4. Цуруль О.А. Тестові завдання як засіб моніторингу якості методичної підготовки майбутнього вчителя біології / О.А. Цуруль // Зб. наук. праць "Науковий часопис НПУ ім. М.П.

Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи” / за ред. В.П. Сергієнка. – К.: НПУ, 2010. – Вип. 22. – С. 525-530.

ТЕСТУВАННЯ РІЗНИХ СТАВОК: АНАЛІЗ ЗАВДАНЬ ТА ЇХНІХ ХАРАКТЕРИСТИК, Шаламов Р. В., Григорович О. В., Морщавка Ю. О.

ТО «Соняшник», Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків
ruslan.shalamov@gmail.com

Після впровадження зовнішнього незалежного оцінювання – найбільш успішної реформи в освіті України – призначеного для визначення абітурієнтів, здатних продовжувати освіту у вищих навчальних закладах, стало актуальним та дуже популярним використання тестових завдань для освітніх вимірювань: визначення навчальних досягнень, тематичного оцінювання, проведення державної підсумкової атестації, інтелектуальних змагань тощо.

Крім того, в Україні проводяться освітні ігри з різних навчальних предметів: «Соняшник» з української мови та українознавства, «Геліантус» з чотирьох природознавчих предметів: фізики, хімії, біології, географії, «Кенгуру» з математики тощо.

Тестування одинадцятикласників на зовнішньому незалежному оцінювання в нашій країні є найбільш поширеним та таким, якому довіряють більшість наших громадян. У першу чергу така ситуація склалася завдяки дуже ретельній експертизі тестових завдань, що використовуються на ЗНО, а також суттєвій соціальній ролі, яку відіграє ЗНО. З цієї точки зору завдання для ЗНО та психометричні характеристики, що надає Український центр оцінювання якості освіти у своєму щорічному звіті, є еталонами, які дозволяють порівнювати певні показники освітніх вимірювань, доступними в нашій країні.

Які за якістю завдання пропонують учням освітні ігри? Для відповіді на це питання нами було проведено порівняльний аналіз між офіційною статистикою та психометричними характеристиками тестів, складених абітурієнтами України з природознавчих навчальних предметів (фізики, хімії, біології та географії) [1] та психометричними характеристиками завдань, що склали учні України в рамках природознавчої гри «Геліантус», які містять завдання з тих самих чотирьох природознавчих предметів [2]. Порівнювалися результати тільки учнів одинадцятого класу, які мали через декілька місяців скласти ЗНО.

Результати ЗНО та гри «Геліантус» за багатьма ознаками (число учасників, вікова група, розподіл за регіонами, різний ступінь підготовленості тощо) є порівнянними. Виявилось, що психометричні характеристики завдань ЗНО та гри «Геліантус», а також тестів у цілому видалися подібними між собою. І хоча мотивація учнів, які беруть участь у названих тестуваннях, відрізняється, ставки цих тестувань також принципово різняться, їхні результати є схожими. З цього випливає висновок, що при укладанні тестів ЗНО і пакету завдань гри «Геліантус» використовуються однакові засади. Тобто результати, що отримують учасники гри можна використовувати для прогнозування та підготовки до тестування «високих ставок», тобто до участі у зовнішньому незалежному тестування для вступу до вищих навчальних закладів України.

Література

1. Офіційний звіт про проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень осіб, які виявили бажання вступати до вищих

навчальних закладів України в 2014 році. – Київ: Український центр оцінювання якості освіти. Електронний ресурс: <http://testportal.gov.ua>

2. Звіт про проведення гри «Геліантус». – Харків: Творче об'єднання «Соняшник». Електронний ресурс: <http://helianthus.com.ua>

ПРО НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ СТВОРЕННЯ ЯКІСНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У СИСТЕМІ ЇХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ, Школьний О. В.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ
shkolnyi@ukr.net

У зв'язку з утвердженням в Україні тестування як основної форми проведення підсумкового оцінювання якості навчальних досягнень з математики учнів старшої школи (ДПА з математики та ЗНО з математики) особливої актуальності набуває вміння випускників педагогічних університетів і практикуючих учителів розробляти якісні тестові завдання. Для належної підготовки учнів старшої школи до згаданих стандартизованих тестувань, вчителі математики мають постійно використовувати тестові завдання в навчальному процесі: для проведення поточного оцінювання у вигляді окремих тестових завдань різних форм, «літучок» і самостійних робіт (на уроці та вдома), а також для проведення тематичного, семестрового та річного оцінювання у вигляді комбінованих комплексів тестових завдань (тестів, контрольних робіт тощо).

При цьому, враховуючи специфіку конкретного учнівського колективу, далеко не завжди в наявній методичній літературі можна знайти потрібні тематичні тести чи окремі тестові завдання. З цієї причини багато вчителів математики змушені розробляти тестові завдання різних видів та форм самостійно. А для цього вони мають знати основні підходи до створення якісних тестових завдань з математики, до яких були би незастосовні технології вгадування відповідей без демонстрації належних знань, умінь і навичок (компетентностей).

Для забезпечення цього вміння ми пропонуємо ввести в систему підготовки бакалаврів чи магістрів напряму підготовки «Математика*» та практикуючих учителів в системі їх неперервної освіти курс «Створення якісних тестових завдань з математики». Такий курс розроблений і впроваджений автором у навчальний процес кількох педагогічних університетів та інститутів підвищення кваліфікації працівників освіти. Результати анкетувань, проведених серед слухачів даного курсу свідчать про ефективність його впровадження в навчальний процес.

Проблема оцінювання якості тестових завдань з математики та їх комплексів є складною і багатокомпонентною проблемою, яка не зводиться лише до обчислення їх психометричних характеристик. Ця проблема є надзвичайно актуальною і важливою, оскільки саме завдання з математики є основним засобом оцінювання навчальних досягнень з математики учнів старшої школи. Розробка якісних тестових завдань (зокрема, з математики) є одним із пріоритетних напрямків розвитку сучасної тестологічної науки, а тому навчання методиці створення якісних тестових завдань є природним під час навчання майбутніх учителів математики, а також практикуючих учителів у системі їх неперервної освіти.

Література

1. Школьний О.В. Основи теорії та методики оцінювання навчальних досягнень з математики учнів старшої школи в Україні: Монографія. / О.В.Школьний. – К.: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 424 с.

ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ МАГІСТЕРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, Халецька З. П., Яременко Л. І., Яременко Ю. В., Кендюхова А. А.

Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка (КДПУ),
КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя
Сухомлинського» (КОІППО)
zoia.kh@mail.ru, lutt4enko@mail.ru, avgustina_ua@list.ru

Реформування вищої освіти, упровадження європейських норм та стандартів, власна конкурентоспроможність на ринку праці ставить перед колективами вищих навчальних закладів нові вимоги до якості фахової освіти випускників, зокрема до професійної підготовки та підвищення кваліфікації майбутніх викладачів вищих навчальних закладів та вчителів загальноосвітніх шкіл у галузі освітніх вимірювань, передбачених проектом The EU Project 145029-TEMPUS-2008-SE-JPCR «Educational Measurements Adapted to EU Standards» (TEMPUS проект «Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС» [1]).

У наш час існує певна кількість дидактичних розробок для проведення педагогічного тестування з різних предметів у загальноосвітніх школах. На відміну від цього практично відсутні банки тестових завдань з вузівських дисциплін, недостатньо розроблена цілісна система тестового контролю навчальних досягнень студентів. Необхідність створення відповідного методичного забезпечення вузівських дисциплін, розробки методичних рекомендацій для викладачів з питань організації та проведення педагогічного тестового контролю за навчанням студентів, а також досвід роботи викладачів кафедр прикладної математики, статистики та економіки (ПМСЕ) та математики КДПУ, які керують кваліфікаційними роботами студентів спеціальностей: 8.18010022 Освітні вимірювання, 8.04020101 Математика*, дозволяють зробити певні висновки про актуальність тематики магістерських розробок щодо створення певних тестових систем діагностики й контролю навчальних досягнень студентів внз та слухачів курсів підвищення кваліфікації.

У процесі магістерських досліджень студенти вищевказаних спеціальностей створювали системи тестових завдань для модульного контролю навчальних досягнень студентів з різноманітних вузівських дисциплін («Математичний аналіз», «Лінійна алгебра», «Математична логіка», «Математична статистика», «Аналітична геометрія», «Історія України», «Основи дизайну» та ін.), апробували їх під час асистентської практики у КДПУ та КОІППО. При статистичній обробці результатів тестування магістранти використовували класичну й сучасну теорію тестування, математично-статистичні методи аналізу взаємозв'язків явищ та процесів в освіті, що дозволило більш об'єктивно визначити навчальні досягнення тестованих, оцінити якість створених систем тестових завдань та зробити відповідні рекомендації щодо їх удосконалення. Тестування, проведене студентами-практикантами, оцінювалося методистами кафедр математики та ПМСЕ з урахуванням організаційно-технологічного забезпечення й проведення тестування, структурування тестових завдань, якості математично-статистичної обробки результатів тестування, їх аналізу, якості написання статистичної довідки.

Створюючи систему завдань у тестовій формі для моніторингу якості навчальних досягнень та рівня підготовки студентів КДПУ чи слухачів курсів КОІППО, магістранти розкривали у повній мірі не тільки знання, уміння й навички з фахових дисциплін за спеціальностями «Математика», «Статистика», «Технологічна освіта», «Історія» та ін., а й з навчальних курсів «Конструювання тестів», «Моделювання та параметризація тестів», «Математично-статистичні методи в педагогічних вимірюваннях», «Статистичні методи в освіті та моделі IRT» тощо.

Аналізуючи сучасні проблеми освітніх вимірювань, вважаємо необхідним включити до перспективних напрямків магістерських розвідок такі: «Вступні тести ЗНО на магістерські програми, «Кваліфікаційні й сертифікаційні тести для вчителів», «ДПА в форматі ЗНО» та ін.

Література

1. Авраменко О.В. Проект «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС» за програмою Європейського Союзу TEMPUS / О.В. Авраменко, Ю.О. Ковальчук, В.П. Сергієнко, Д.С. Сільвестров // Вісник ТІМО. – 2009. – № 9. – С. 44-47.